

DIALÓGUS

**A Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Karának alumni kiadványa**



2021

DIALÓGUS

**A Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Karának alumni kiadványa**



2021



Bertrand Mathieu díszdoktori oklevele

Dr. Karsai Krisztina, Dr. Gál Andor, Dr. Juhász Krisztina,
Dr. Pétervári Máté, Dr. Schiffner Imola és Dr. Tamási Éva közreműködésével
szerkeszti: Dr. Balogh Elemér

Felelős kiadó: Dr. Görög Márta
az SZTE Állam- és Jogtudományi Karának dékánja

<http://www.juris.u-szeged.hu>

Műszaki szerkesztés: „Norma” Nyomdász Kft.
Hódmezővásárhely

Készült az Innovariant Nyomdaipari Kft.-ben



Tisztelt Olvasó!

Szeretettel és tisztelettel köszöntöm mint a szegedi jogi kar egykori hallgatóját, a Dialógus olvasóját. Hálás feladat az alumni folyóirathoz köszöntőt írni, hiszen gazdag tartalommal sikerült ezúttal is előrukkolnunk. Különös öröm ezt most leírni, hiszen a 2021. esztendő is még javarészt a világiárvány árnyékában telt el, s bizony számos programot kellett lemondanunk vagy elhalasztanunk, mégis azt láthatjuk, hogy bőven van miről hírt adni.

Karunk új doktorai (PhD) között mind többen vannak, akik határainkon túlról érkeznek, s Szegeden végzik el a doktori iskolát, készítik el és nyújtják be doktori értekezésüket. Karunk szakmai hírnevét, városunk kultúrájának emlékét viszik magukkal hazájukba. Habilitációs hírrel is szolgálhatunk: ebben az évben *Varga Norbert* docens úr vizsgázott jelesre, aki a magyar jogtörténet kutatójaként és oktatójaként szolgálja már jó ideje karunkat.

Különleges esemény színhelye volt 2021. őszén a pesti Károlyi-Csekonics Palota: itt került megrendezésre az I. Magyar Jogi Könyvszalón, amelyen máris rangos díjat nyert Karunk egyik kiváló fiatal oktatója, *Harkai István*, aki a legjobb PhD disszertációért járó díjat vihette haza, közelmúltban elhunyt kollégánk, *Nagy Ferenc* professzor könyve pedig az elméleti jogászoknak szóló legkiválóbb mű nagydíját kapta. A Franciaországban régi hagyományra visszatekintő könyvkiadói szemle hagyományteremtő céllal került megrendezésre, s talán mondanom sem kell:



Görög Márta

hazánk korábbi francia nagykövete, *Trócsányi László* volt az ötletgazda és a megvalósítás motorja. A kiváló szegedi rajt után várjuk a következő esztendőt!

Érdekes beszélgetést olvashatunk egy Törökországból érkezett joghallgatóval, aki a Bűnügyi Tudományok Intézetében eltöltött esztendő élményeiről árult el sok részletet. Nemcsak Szegedre érkeztek, innen is utaztak hallgatóink külföldre. Élménybeszámolókat olvashatunk Párizstól, Göcek-en (Törökország) és Tenerifén át Turkuig. Mind-egyik írásból árad a lelkesedés! Jó érzés oktatóként olvasva megtapasztalni, hogy hallgatóink kiválóan megállják a helyüket a nagyvilágban.

Gazdag kiadói termést takarított be a karunk széleskörű támogatására létesült (1996) Pólay Elemér Alapítvány; dacára a sokat és okkal emlegetett pandémiának; oktatóink tollából ez évben is remek szellemi alkotások születtek.

Leggazdagabb, legtöbb cikket tartalmazó rovatunkban – Élet a Karon – olyan szakmai rendezvényekről, programokról számolunk be, amelyek kiválóan reprezentálják azt a sokszínű, mozgalmas életet, ami jellemzi a jogi kar mindennapjait. Ezek az együttlétek általában nem a szorosan vett konferencia műfajában szerveződnek, de markáns szakmai karakterük nyilvánvaló. Karunk egykori legendás jogtörténész professzora, *Both Ödön* nevét viselő közjogtörténeti verseny hagyományteremtő szándékkal és nagy sikerrel indult: középiskolások számára rendeztük, akik (jog)történeti témákban mérhették össze tudásukat. Sokuk jelentkezett hozzánk ősztől egyetemi hallgatónak. Centenárium-jubileumi sportverseny is szerveződött az egyetemen, amelyen kiválóan szerepeltünk.

Kiemelkedően jelentősek azok a kari rendezvények, amelyeken valamely kollégánkat köszöntjük. Ilyenek voltak a 65 éves *Trócsányi László* és a 70 éves *Szabó Imre* professzorok születésnapjára szervezett ünnepségek, amelyeken a jubilánsok, régi és nemes szokás szerint, tiszteletükre készült emlékkönyvet vehettek át. E sorba illeszkedik *Bertrand Mathieu* francia professzor köszöntése is, akit egyetemünk díszdoktorrá avatott.

Végző stádiumába érkezett karunk patinás széképületének, a Lófarának teljeskörű építészeti felújítása. Az ún. bokrétaünnepségen az építető és az építő reprezentánsai mellett a megjelent oktatók is megtekinthették a belsőleg még építkezési stádiumban álló objektumot. Izgatottan várjuk a következő esztendőt, amikor reményeink szerint birtokba is vehetjük az egykori tornyát is visszanyert, csodásan megújult és modernizált kari főépületet.

Eltávozott tanár kollégáinkra is viszatérően megemlékezünk. 2021-ben kü-

lönleges, mondhatni sorsszerű alkalom kínálkozott: *Kovács István* professzor és *Tóth Károly* mint mester és tanítványa erősítették Karunkat az Államjogi Tan széken a maguk idejében. Előbbi, akadémikus tanárunk születésének 100. évfordulóján, 2021. október 9-én emlékülést tartottak és emléktáblát avattak Nyírbátorban, a jogtudós szülővárosában. *Kovács István* tanítványai: *Sulyok Tamás*, az Alkotmánybíróság elnöke, *Trócsányi László*, a Magyar Jogászegylet elnöke és *Kozmáné Váradi Katalin*, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Jogászegylet elnöke méltatták egykori professzorukat. Sok-sok személyes szállal átszőtt beszédjeiket teljes terjedelmében közöljük. Megrendülten éltük meg a kiváló tanítvány, *Tóth Károly (Charlie)* eltávoztát, ami nemcsak Karunknak, hanem a Károli Gáspár Református Egyetemen is súlyos veszteség, hiszen annak jogi kara benne tiszteli első, alapító dékánját.

Elhagyott minket a rendszerváltozás előtt történelmi korszakot teljes egészében nemcsak végigélő, hanem jórészt egyetemünkön végig tanító *Ördögh Piroska* is, aki nemzedékeket oktatott teljes belső meggyőződéssel a tudományos szocializmus és munkásmozgalom története című stúdiumok keretében a kor uralkodó ideológiájának elméleti alapjaira. A régebben elhunytak közül *Perbír József* életútját méltató írást olvashatunk.

A krónika jellegű rovataink számszerű összegzésben mutatják a Karunkon oklevelet szerzett hallgatóinkat. Jó érzés látni mindig a díszdiplomásokat: ebben az évben az aranydiplomások nevében *Vastagh Pál*, egykori igazságügyi miniszter mondta a köszöntő beszédet, amelyet szintén egész terjedelmében közlünk.

Jó olvasgatást kívánok!

Dr. Görög Márta
egyetemi tanár, dékán

Tartalom

Köszöntő	3
Konferenciák	7
A legeredményesebb vidéki jogi kar	7
X. Szegedi Jogtörténeti Napok	15
PhD	18
Karunk új doktori	18
Hárs András	18
Pathak Maitrayee	20
Lorik Pustina	23
Santiago Vallejo Galárraga	25
Habilitáció	31
Dr. Varga Norbert	31
Szemle	34
Az Első Magyar Jogi Könyvszalón szegedi sikerei	34
Szeged–Strasshof–Szeged	35
Exkluzív	37
Török joghallgató gyakornokként a Bűnügyi Tudományok Intézetében	37
Élmény	39
Szegedről Párizsba	39
Digitalizáció a büntetőjogban	42
Erasmus-szal Tenerifén	45
Élménybeszámoló Turkuból	47
Alapítványi hírek	50
Könyvkiadás	50
Élet a Karon	52
Az I. Both Ödön Közjogtörténeti Emlékverseny	52
EPLO	53
SZTE 100	54
'A magánjog fejlődése a két világháború között'	56
Balaton Provence-ban	57
Trócsányi László köszöntése	60
Visegrad Fund	63
Szabó Imre köszöntése 70. születésnapja alkalmából	64

Perszimuláció és activity	66
Jogászprofesszor a centenáriumi év kitüntettjei között	68
Új kezdeményezések a Politológiai Tanszéken	70
Bokrétaünnep	71
Pro Scientia Aranyérmeseink	74
Europe Direct	77
In Memoriam	80
Elment Charlie	80
In memoriam Ördögh Piroska	81
Tisztelet a jogtudósnak	82
30 éve hunyt el Perbíró József	93
Krónika	97
Kari Hírek	97
Kitüntetések	103
Diplomaosztó	105
Díszoklevelet kapott	106



Gőrgő Márta dékán asszony köszöntőt mond a Bokrétaünnepségen



A legeredményesebb vidéki jogi kar

Mestertanár Aranyérem, Junior Pro Scientia Aranyérem

A 35. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekcióját 2021. április 12–15. között a Debreceni Egyetem rendezte. A rendező intézmény kiválóan bonyolította le az *online* szintérben a konferenciát, így mind a versenyzők, mind az opponensek, mind a zsűritagok kellemes élményekkel gazdagodhattak. Az *online* megvalósítás előnyeként rendkívül nagyszámú hallgatóság is nyomon követhette a hallgatók versengését.

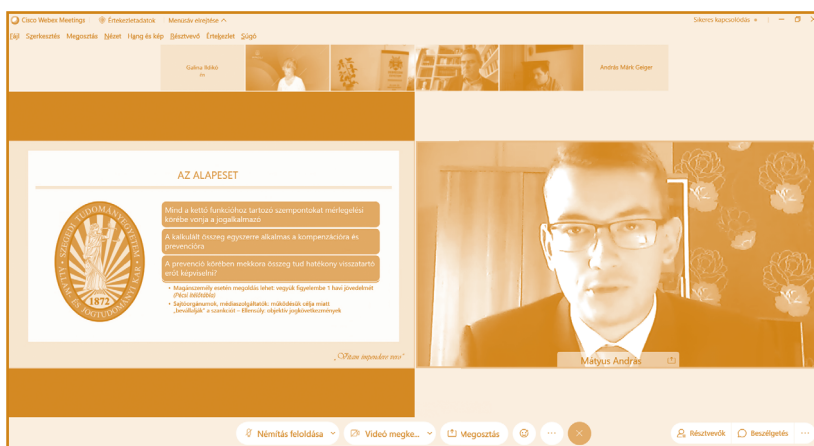
A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara összesen 34 hallgatóját nevezte az országos versenyre. Közülük öten előnevezettként vehettek részt a konferencián. A hallgatók és konzulenseik kiváló teljesítményének köszönhetően összesen 20 helyezést értek el a mintegy 29 tagozatban. A rangos zsűri két I., hat II. és három III. helyezéssel jutalmazták a szegedi hallgatók munkáját a kilenc különdíj mellett. Karunk így a helyezések tekintetében az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem mögött a harmadik helyen végzett, így a legjobb vidéki egyetemenként szerepelt a

35. OTDK-n. Emellett egy-egy diákunk számára a Büntetőjogi Tagozat 1. (Általános rész) legjobb opponensi díját, valamint az Alapvető Jogok Biztosának jutalmát ítélték oda. Minden hallgató, nem csupán a díjazottak, méltón képviselte Karunkat, így büszkén tekinthetünk a szegedi tudományos műhelyek tevékenységére.

Emellett Karunkat a bírálóbizottságok tagjaiként képviselték: Dr. Balogh Elemér egyetemi tanár (Magyar Alkotmánytörténeti [Közjogtörténeti] Tagozat), Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár (Magyar Jogtörténeti Tagozat), Dr. Karsai Krisztina egyetemi tanár (Büntetőeljárás-jogi, Büntetés-végrehajtási Jogi és Kriminálisztikai Tagozat), Dr. Nagy Zsolt egyetemi docens (Jog- és Állambölcséleti Tagozat), Dr. Rúzs-Molnár Krisztina egyetemi docens (Munkajogi Tagozat 2), Dr. Sulyok Márton adjunktus (Alkotmányjogi Tagozat 1), Dr. Szabó Imre egyetemi tanár (Polgári Eljárásjogi Tagozat) és Dr. Szalai Anikó egyetemi docens (Nemzetközi Jogi Tagozat 2).



35. ORSZÁGOS
TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI
KONFERENCIA 2021



A két dolgozattal is díjat nyerő Mátyus András online mutatja be pályamunkáját a 35. OTDK-n

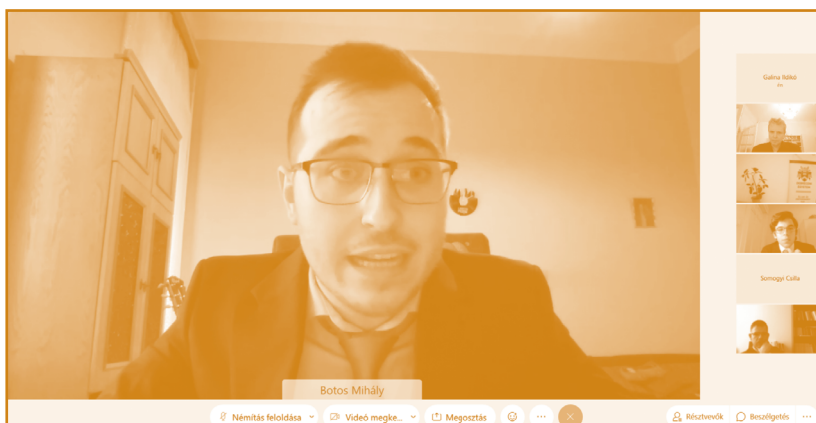
A Budapesti Metropolitan Egyetem rendezte meg a 35. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Társadalomtudományi Szekcióját 2021. április 14–16. között. A szintén *online* keretek között a Zoomon lebonyolított 28 tagozatból négyben vehettek részt Karunk hallgatói. Hét hallgató mutatta be a dolgozatát a szegedi nemzetközi tanulmányok és politológia szak képviseletében. A kiváló dolgozatok és prezentációk versenyében végül a rangos zsűri Csiby Fruzsínát és Kéfer Ádámot is III. helyezéssel díjazták. Mellettük azonban elismerés illeti mindazon hallgatókat és témavezetőket, akik hozzájárultak ahhoz, hogy ilyen szép számú küldöttség bizonyíthatta az országos versenyen a szegedi diákköri műhelyekben folyó tudományos munka kiválóságát.

A Had- és Rendészettudományi Szekciót a járványhelyzet okán szintén *online* bonyolította le a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rendező intézményként 2021. április 20-án és 21-én. A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karáról három hallgató mutathatta be dolgozatát. Gelencsér Dóra a

Kriminológia, kriminalisztika tagozatban, míg Varga Benedek és Kréz Gellért a Hadtörténelem tagozatban vett részt. A Magyar Jogtörténeti tanszék gondozásában készült két diákköri dolgozatot megosztott harmadik helyezéssel jutalmazta a zsűri.

A 35. OTDK-t követően az ezen évben elért eredmények és korábbi témavezetői munkássága alapján az OTDT szakmai bizottsága Dr. Varga Norbertet, a Magyar Jogtörténeti Tanszék habilitált egyetemi docensét Mestertanár Aranyérem kitüntetésben részesítette. Immár Karunk ötödik oktatójaként érdemelte ki a rangos elismerést. A legkiemelkedőbb szegedi OTDK-eredményei témavezetőként az alábbiak voltak: 2009: Auer Ádám: I. helyezés Pro Scientia Aranyérem, 2017 és 2019: Krusóczki Bence: OTDK I. és II. helyezés, Pro Scientia Aranyérem, 2017: Szívós Kristóf különdíj, 2021: Papp Csaba István II. helyezés, Varga Benedek III. helyezés.

Emellett a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara kiemelt hangsúlyt fektetett az utóbbi években a középiskolás diákok bevonására a



*Botos Mihály jelen előadása és pályamunkája első díjat ért
a Büntetőjogi tagozat 2-ben*

diákköri munkába, amelynek eredményeképpen 2021-ben két középiskolás diákot is nevezett a Kar az OTDK-ra. Wisznovszky Tamás a Humán Tudományok Szekcióban, míg Kréz Gellért a Had- és Rendészettudományi Szekcióban versenyzett. Kréz Gellértet, a Gödöllői Református Líceum Gimnázium végzős diákját kiemelkedő OTDK-eredményéért, valamint az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen 2020-ban elért 5. helyezéseért és a 2021-

ben megszerzett 1. helyezéseért, valamint a XVII. KutDiák Tudományos Esszépályázatán elnyert 1. helyezéseért az Országos Tudományos Diákköri Tanács Junior Pro Scientia Aranyéremmel jutalmazta.

Gratulálunk minden résztvevő hallgatónak és témavezetőiknek, valamint köszönjük a dolgozatok elkészítésébe befektetett munkájukat is!

*Dr. Pétervári Máté
adjunktus, TDT-titkár*



Állam- és Jogtudományi Szekció		
Előadó <i>(konzulens)</i>	Tagozat	A dolgozat címe
I. díjat nyert		
Botos Mihály Bálint <i>(Dr. Gál Andor adjunktus)</i>	Büntetőjogi tagozat 2. (Különös rész és kriminológia)	A véleménynyilvánítási szabadság büntetőjogi korlátairól alkotmánykonform értelmezésben
Mátyus András <i>(Dr. Szomora Zsolt egyetemi tanár)</i>	Büntetőeljárás-jogi tagozat	A polgári jogi igény érvényesítésének elméleti és gyakorlati problémái
II. díjat nyert		
Farkas Levente Tamás <i>(Dr. Hegyes Péter István adjunktus)</i>	Agrárjogi és környezetjogi tagozat	Jogi kalandozások „egy falat csokoládé mámorában”, avagy a kakaóbab ellátási láncának vizsgálata
Holecska Zsófia <i>(Dr. Csatlós Erzsébet adjunktus)</i>	Közigazgatási jogi tagozat 1.	A helyi önkormányzati képviselők jogállása a méltatlanság tükrében
Koncz Péter <i>(Dr. Sulyok Márton adjunktus)</i>	Alkotmányjogi tagozat 4. (Alapjogok)	A CSR és a környezethez való jog - Javaslatok a hathatósabb jogvédelmet biztosító szabályozási környezet irányába
Mátyus András <i>(Dr. Görög Márta egyetemi tanár)</i>	Polgári jogi tagozat 1. (Személyek joga és személyiségvédelem)	A sérelemdíj funkcióanalízise
Nagy Botond <i>(Dr. Görög Márta egyetemi tanár és Dr. Juhász Zsuzsanna egyetemi docens)</i>	Polgári jogi tagozat 1. (Személyek joga és személyiségvédelem)	Az elítéltek vagy egyéb jogcímen fogvatartottak alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatti sérelemdíj iránti igények joggyakorlata
Papp Csaba István <i>(Dr. Varga Norbert egyetemi docens)</i>	Magyar alkotmánytörténeti (közjogtörténeti) tagozat	A községek feletti felügyeleti jog gyakorlása Csanád vármegyében a dualizmus időszakában (1886-1900)
III. díjat nyert		
Kardos Vivien Kata <i>(Dr. Kovács Péter egyetemi docens)</i>	Infokommunikációs jogi tagozat	Joghallgatók adatvédelmi tudatossága

Sevaracz Luca (Dr. Sulyok Márton adjunktus)	Alkotmányjogi tagozat 2. (bíróságok, bíraskodás)	Hogyan tovább, semleges állam? - A közhatalmi szervek semlegességének múltja, jelene és jövője a választási kampányban
Urbán Dávid (Dr. Fantoly Zsanett egyetemi tanár és Dr. Karsai Krisztina egyetemi tanár)	Büntetőeljárás-jogi tagozat	Egyes büntető eljárásjogi kérdések az Európai Ügyészség jövőbeni működésével kapcsolatban
Különdíjat nyert		
Balázs Petra és Szabó Patrik András (Dr. Pákozdi Zita adjunktus és dr. Szivós Kristóf doktorandusz) Magyar Jogász Egylet különdíja	Polgári eljárásjogi tagozat	A felek igazmondási kötelezettsége a polgári perben
Dörgő Sándor (Dr. Ember Alex Frigyes egyetemi docens) Magyar Jogász Egylet különdíja	Munkajogi tagozat 1.	A munkajogi versenytialmi megállapodások interdiszciplináris jellemzőinek tudományos vizsgálata

Pétervári Máté
Dr.
Papp Csaba István
Dr.

Salt Zsófia

Községekbelügyei I.

Kunágota határozata a „közhaszánalátú távbeszélő előfizetése iránt”.

MNL-CCSCSML IV.B.402.26.k.39/1999.kgyh.; Márcs. 27.érf.23.sz.(1999.márcs.29.);Márcs. 30.érf.55.sz.(1999.november 28.)

Törvényhatósági bizottság döntése:

A fellebbezésnek helyt ad, s „a határozat feloldatik, s a község kötelezettk a távbeszélő előfizetőknek sorába belépésre”

A „hamis alapon álló takarékoskodási szysztema” elvetése

Allandó választmány előterjesztése a törvényhatósági bizottsági ülésre:

„a község érdekeinek meg nem felelően s helytelen indokból hozatott” a határozat

Község képviselő-testületének határozata:

„Csanádvármegye területén létesítendő közhaszánalátú távbeszélő előfizetőknek sorába - tekintettel a község szegényes anyagi helyzetére, nem lép be”, a községi bíró és jegyző fellebbezése

- Közutak kikövezése, aszfaltjárdák készítése: Battonya, Makó, Mezőhegyes**

MNL-CCSCSML IV.B.402.24.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.25.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.26.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.27.k.39/1999.kgyh.
- Ártézi kút fúratása – közegészségügyi okokból, létesítés kölcsön felvételéből finanszírozva: Apátfalva, Magyarcsanád, Makó, Torna**

MNL-CCSCSML IV.B.402.24.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.25.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.26.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.27.k.39/1999.kgyh.
- Piactér használat szabályozása: Apátfalva, Battonya, Magyardombegyház, Mezőkovácsháza**

MNL-CCSCSML IV.B.402.24.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.25.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.26.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.27.k.39/1999.kgyh.
- Gyógyszertár létesítési kérelem: Kunágota, Battonya, Magyarbánhegyes – megtagadó határozatok**

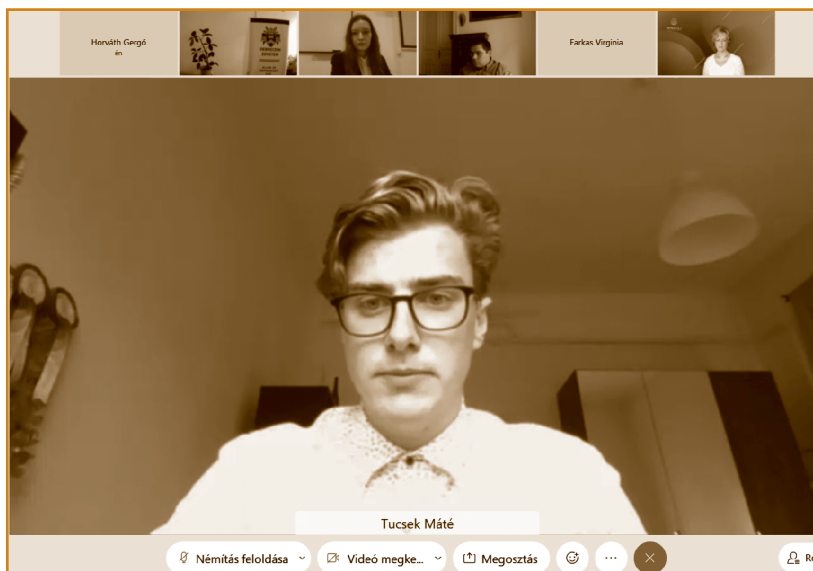
MNL-CCSCSML IV.B.402.24.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.25.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.26.k.39/1999.kgyh.; MNL-CCSCSML IV.B.402.27.k.39/1999.kgyh.

Papp Csaba ismerteti közigazgatás-történeti dolgozatát a Magyar Alkotmánytörténeti (Közjogtörténeti) Tagozatban

Görbe Boldizsár <i>(Dr. Törő Sándor c. egyetemi docens és Dr. Karsai Krisztina egyetemi tanár)</i> Magyar Ügyvédi Kamara különdíja	Büntetőjogi tagozat 1. (általános rész)	A katona büntetőjogi fogalma. Érvelés egy fogalom teljességéért
Horváth Kata Zsuzsanna <i>(Dr. Pozsonyi Norbert adjunktus)</i> Aurum Alapítvány különdíja	Római jogi és egyetemes jogtörténeti tagozat	Ope consilio furtum facere. A modern részesi alakzatok történeti előképei a D. 47,2 tituluszában
Horváth Regina <i>(Dr. Gellén Klára egyetemi tanár és Dr. Kertész Dr. Váradi Szilvia adjunktus)</i> Magyar Ügyvédi Kamara különdíja	Európai jogi tagozat	A mesterséges intelligencia alkalmazásának hatása az adatvédelemre és annak uniós szabályozására
Jubász Marina <i>(Dr. Kertész Dr. Váradi Szilvia adjunktus)</i> Magyar Jogász Egylet különdíja	Nemzetközi jogi tagozat 1. (emberi jogok)	Mission (im)possible? Avagy az emberi jogok érvényesítésének lehetőségei napjaink Afrikájában
Korponai Ákos <i>(Dr. Sántáné Dr. Szakály Zsuzsa adjunktus és Dr. Tóth Judit egyetemi docens)</i> Wolters Kluwer különdíja	Alkotmányjogi tagozat 4. (alapjogok)	A prostitúció jelensége az emberi jogok hálójában
Kratvich Dorina <i>(Dr. Molnár Erzsébet adjunktus)</i> Magyar Jogász Egylet különdíja	Büntetőjogi tagozat 1. (általános rész)	Tettesi életkor szabályozásának kérdései a tizenkettedik életévét be nem töltött sérelmére elkövetett szexuális erőszak vonatkozásában
Nemes Nikolett <i>(Dr. Jubász Zsuzsanna egyetemi docens)</i> HVG-ORAC Kiadó különdíja	Büntetőeljárás-jogi, büntetésvégrehajtási jogi és kriminalisztikai tagozat	A bebörtönzés „láthatatlan” áldozatai. A fogvatartottaknak szóló, szülői készségeket fejlesztő és gyermeknevelési programok
Alapvető Jogok Biztosának jutalma		
Illyés Dániel <i>(Dr. Pongó Tamás adjunktus)</i>		„Miért piszkálnak?” - A köznevelésben megvalósuló bullying és a diákok védett tulajdonságainak kapcsolata a magyar intézményrendszerben

A legjobb opponens díját kapta		
Váczai Kristóf	Büntetőjogi tagozat 1. (általános rész)	

Had- és Rendészettudományi Szekció		
Előadó (konzulens)	Tagozat	A dolgozat címe
III. díjat nyert		
Kréz Gellért (Csobán Pál középiskolai tanár és Dr. Pétervári Máté adjunktus)	Hadtörténelem tagozat	Czetz János, az 1848/49. évi szabadságharc hadtudós honvédtábornoka
Varga Benedek (Dr. Varga Norbert egyetemi docens)	Hadtörténelem tagozat	A Legfelső Honvédelmi Tanács közjogi helye és tevékenysége a Horthy-korszakban



Az online lebonyolítás ellenére az opponensi vélemények sem maradhattak el, mint jelen képen, ahol Tucsek Máté bírál egy PPKE-n készült dolgozatot

Társadalomtudományi Szekció		
Előadó (konzulens)	Tagozat	A dolgozat címe
III. díjat nyert		
Csiby Fruzsina (Dr. Merkovity Norbert egyetemi docens)	Politikatudomány 2. tagozat	Politikai kommunikáció a közösségi média korában
Kéfer Ádám (Dr. Merkovity Norbert egyetemi docens és Stumpf Péter Bence, tudományos segédmunkatárs)	Politikatudomány 3. tagozat	Az inkumbencia hatásának vizsgálata a magyar országgyűlési választásokon 1994–2018

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács Roska Tamás tudományterületeket összekapcsoló, nemzetközileg elismert kutatói életműve előtti tiszteletadás céljából hívta életre a 'Roska Tamás Tudományos Előadások' intézményét. Ilyen előadás tartására kutatómunkájuk során kiváló teljesítményt nyújtó doktorjelöltek, doktoranduszok és friss posztdoktorok pályázhatnak. Az OTDK-hoz kapcsolódó pályázaton minden szekcióban egyetlen kutató érdemelheti ki ezt a lehetőséget. Az

Állam- és Jogtudományi Szekcióban 2021-ben Karunk oktatójának, Dr. Lukács Adriennek a pályázata bizonyult a legjobbnak a rangos díj odaítélésekor, így a nyitórendezvény résztvevői a „Közösségi média és munkajog – különös tekintettel a személyes adatok védelméhez való jogra” címmel nyerhettek betekintést a 2020-ban megvédett PhD értekezésébe.

Dr. Pétervári Máté
adjunktus



Dr. Lukács Adrienn díjnyertes előadásának nyitóképe

X. Szegedi Jogtörténeti Napok

Konferencia a centenárium és megemlékezés jegyében

A Szegedi Tudományegyetem 2021-ben ünnepelte Kolozsvárról Szegedre költözésének centenáriumi évét, amely előtt az egyetem egyes karai programsorozattal tisztelegtek. Ennek nyitórendezvényeként rendezte meg 2021. október 14-én a Magyar Jogtörténeti Tanszék és az Európai Jogtörténeti Tanszék, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Akadémiai Bizottságának Jogtudományi Szakbizottsága a X. Szegedi Jogtörténeti Napokat a már megszokott patinás helyszínen, a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában.

A kétfévente megrendezésre kerülő konferenciára az ország minden jogi karáról érkeztek alkotmány- és jogtörténészek, hogy ismertethessék legújabb kutatási eredményeiket, valamint a tudományos eszméjére és kapcsolatépítés céljából. A kétnapos tanácskozás első napjának tematikája a centenáriumhoz igazodott, ugyanis a szegedi jogi oktatás és a jogász-professzorok emlékezte képezte a tagozatok fókuszát. A rendezvény nyitányaként Dr. Homoki-Nagy Mária a szervezők nevében, míg Dr. Görög Márta dékánként köszöntötte a résztvevőket, amelyet követően Dr. Balogh Elemér a szegedi jogtörténészek képviselésében ismertette a hallgatósággal a tudományegyetem szegedi történetét. A debreceni Dr. Szabó Béla gazdagon illusztrált prezentációjában a jogi oktatás Trianon utáni átalakulását mutatta be, valamint szemléltette, hogy milyen problémák jelentkeztek az új képzőhelyek megjelenésével. Emellett felhívta a figyelmet a korszak tanrendi struktúrájára, valamint az oktatói ösz-

szetétel és rekrutáció egyes elemeire. A panel zárásaként Dr. Nagy Janka Teodóra Bónis György életútját vázolta a megjelenteknek, különös hangsúlyt fektetve a jogi népszokáskutatás kapcsán végzett kiemelkedő munkásságára.



Karunk dékánja, Dr. Görög Márta megnyitja a centenáriumi rendezvényt

Az ebédet követően az előadók a magyar professzori kar egyes jeles alakjairól emlékeztek meg. Dr. Stipta István a közjogász Jászi Viktor tudományos életművének bemutatásával nyitotta meg a tagozatot, majd a magánjog két meghatározó alakja kerülhetett górcső alá, ugyanis Dr. Herger Csabáné Almási Antal munkásságát elemezte a német jogtudománnyal való kapcsolatát vizsgálva, míg Dr. Homoki-Nagy Mária a kolozsvári, majd szegedi egyetem kiemelkedő jelentőségű professzorának, Menyhárbth Gáspár életrajzát és tudományos írásait ismertette meg a hallgatósággal. Almási termékeny szerzője volt a korabeli jogtudománynak így nézetei megismerésére tág teret nyújtott,

azonban Menyhárth Gáspár egyes magánjogi kérdésekben vallott álláspontja inkább csak a jogi szakfolyóiratokban publikált írásaiból körvonalazható. *Dr. Gedeon Magdolna* a kevésbé ismert, de fontos jogtörténeti munkákat megjelentető *Kelemen Lászlóval* foglalkozott, aki másfél évtizedig volt a szegedi egyetem magánjogi tanszékének vezetője. *Dr. Jakab Éva* pedig *Pólay Elemér* Németországban töltött korai éveinek vizsgálatába bocsátkozott, amely előadásában rávilágított a római jogász professzor tudományos szocializációjának egyik fontos lépcsőfokára. Pólay ugyanis 1938-ban Berlinbe ment kutatóútra, ahol a korszak meghatározó római jog professzorának, *Paul Koschakernek* lett a tanítványa.

A nap zárótagozatában a 'szegedi jogtörténeti iskola' képviselői mutatták be egy-egy professzor munkásságának a jogtudomány fejlődésére gyakorolt hatását. *Dr. Antal Tamás* a közigazgatás-tudomány jeles professzorának 'megidézésére' vállalkozott; az előbb Kolozsváron, majd Budapesten oktató *Concha Győzőben* a magyar jogtudomány egyik megalapozóját tisztelhetjük. *Dr. Pétervári Máté* a Kolozsvári Magyar Királyi Tudományegyetem kolozsvári évei jogtörténészének, Óvári Kelemennek kezdeti munkásságát helyezte előadásának foku-

szába. Óvári első monográfiáját a csőd-jog körében publikálta, amely az első tudományos igényű szakmunka volt a jogterületen, így a csődtörvény kiegyezést követő újrakodifikálásában játszott szerepét elemezte az előadó. *Dr. Varga Norbert Klupathy Antal* és tanítványa, *Kuncz Ödön* a tisztességtelen verseny és kartelljog kapcsán publikált írásait ismertette személyük bemutatása mellett. *Dr. Legeza Dénes*, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának főosztályvezetője szintén egy konkrét kérdés kapcsán vizsgálta két professzor személyét, ugyanis a szerzői jogi kodifikáció egyik fontos átlomására koncentrált prezentációjában. A II. világháború utáni kodifikációs hullám alkalmával került előtérbe *Balás P. Elemér* törvényjavaslata a szerzői jogról, amelyet még 1934-ben készített, viszont csupán 1947-ben publikált. Az 1950-ben felállított kodifikációs bizottság egyik tagjának, *Nizsalovszky Endrének* a javaslat-hoz fűzött megjegyzései kapcsán mutatta be az előadó Balás P. Elemér tervezetét. A tagozat zárásként *Dr. Timár Balázs* a jogászképzés Trianon utáni átalakítását szemléltette a közönséggel.

A konferencia pénteki napján a jogtörténész-kollégák a közelmúltban tragikusan elhunyt főügyészre, *Dr. Nánási Lászlóra* emlékeztek, aki gyakorló jogászként



*A konferencia második napjának hallgatósága Nánási László családjának részvételével
(bal oldal középső sor)*



A járványhelyzet után ismételten majdnem teljes létszámban gyűlhetett össze a jogtörténész-közösség

végzett munkája mellett komoly jogtörténeti kutatásokat is folytatott, különösen a büntetőjog területén. Ennek megfelelően büntető-jogtörténeti előadások képezték e nap tagozatainak gerincét, amely alkalommal Nánási László családja is együtt rótt le tiszteletét az elhunyt emléke előtt a konferencia részvevőivel. *Dr. Balogh Judit* a nap kezdéseként Nánási László tudományos munkássága kapcsán mutatta be jogtörténeti 'örökségét', ugyanis a volt főügyész az ügyészség történetének vizsgálata mellett a dualizmus korának büntetőjogával és a népi jogszokások kutatásával is foglalkozott. *Dr. Mezey Barna* szintén a jogszokások ismertetésénél maradt, azonban a büntetési eszközökre helyezte a hangsúlyt. *Dr. Balogh Elemér* két bakonyi betyár, *Sobri Jóska* és *Savanyú Jóska* történetét adta elő a hallgatóság számára. *Dr. Bató Szilvia* a tagozat végén dogmatikus kérdések tárgyalására vállalkozott, ugyanis a reformkori büntetőeljárás szakaszai kapcsán elért kutatási eredményeit ismertette.

Dr. Bódiné Beliznai Kinga Magyarország első koronaügyészenek, *Hammersberg Jenőnek* az életpályájával nyitotta meg a konferencia zárótagozatát. Az első előadó így az ügyészség történetének egyik 'fénykorával' foglalkozott. *Dr. Horváth Attila* előadása így igen erős váltást jelentett, ugyanis az ügyészség szocializmus időszakában való működése, különösen a kezdeti években, a szakmai színvonal és a

hivatali 'éthosz' összeomlásához vezetett a politika erőteljes behatása következtében. A tagozat utolsó két előadójaként pedig az új jogtörténész nemzedék tagjai mutatták be kutatási eredményeiket. A Pécsi Tudományegyetemről érkező *Dr. László Balázs* a latin nyelven készült, 1811. évi erdélyi büntetőködex-tervezet ismertetésére vállalkozott, amelyre még Nánási László hívta fel a figyelmét. A főállásban szintén ügyészként dolgozó jogtörténész a tervezet magyar nyelven való kiadásán dolgozik, így erre alapozta előadását. A Károli Gáspár Református Egyetem adjunktusa, *Dr. Nagy Péter* pedig szintén Erdélyhez kapcsolódó témát dolgozott fel, ugyanis a legismertebb erdélyi jogász, *Dósa Elek* munkásságát és életét mutatta be.

A konferencián a hagyományoknak megfelelően magas színvonalú előadásokat hallhatott az érdeklődő közönség, amely rendezvény megfelelő terepül szolgált a jogtörténettel foglalkozók számára a járványhelyzet után a személyes találkozásra és a szakmai diskurzus kibontakozására. A tudományos tanácskozás a Szegedi Tudományegyetem centenáriumi támogatásából és az Innovációs és Technológiai Minisztérium Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a K138618 számú K-21 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

Dr. Pétervári Máté
adjunktus



Karunk új doktorai

Hárs András „Sexual Exploitation and Abuse in United Nations Peace Operations – With Special Regard to Implications of Responsibility in International Law” címmel védte meg doktori értekezését.

Az angol nyelven írt disszertáció célja, hogy bemutassa, mit jelentenek és milyen hatással bírnak az áldozatokra és az ENSZ-re a békefenntartók által elkövetett szexuális bűncselekmények. Az évtizedek óta hullámszerűen fel-felbukkanó jelenség kiirthatatlannak látszik annak ellenére, hogy Kofi Annantól António Guterresig több főtitkár is határozott megoldási javaslattal állt elő. A sikertelenség egyik oka épp a jogi környezetben rejlik, amely ebben az esetben nem a kiszámíthatóságot és elszámoltathatóságot erősíti, hanem a felelősségre vonás elkerülését eredményezi. Az értekezés a felelősségi koncepciók elemzésével, vonatkozó nemzetközi normák és bírói fórumok gyakorlatának elemzésével, többszintű megoldási javaslatokat megfogalmazva kíván hozzájárulni a szakmai diskurzushoz.

A dolgozat írása során vált világossá, mekkora káosz mutatkozik a területen alkalmazandó terminológia kapcsán, ezért az első részben a békefenntartás maga kerül taglalásra, hogy tisztán látható legyen, mi vezetett a szexuális bűncselekmények, mint jelenség elterjedéséhez. Jelentős részben a polgári lakossággal való intenzív kapcsolat – amely az 1990-es évektől kezdve jellemzi a mandátumokat – tekinthető az egyik origónak, bár szexuális bűncselekmények korábban



Hárs András

is kerültek szórványosan elkövetésre. A békefenntartás világának bővülésével – amelyet a missziók számának és a bennük tevékenykedő személyzet létszámának növekedése jelez a 2015-ig tartó időszakban – a visszaélések száma is megnövekedett. A békeműveleteket taglaló második fejezet fogalmi elhatárolást biztosít az ENSZ Biztonsági Tanácsa kényszerítő intézkedései, valamint a humanitárius intervenció és a békefenntartás között, amely által a későbbi fejezetekben azonosítható az alkalmazandó normák köre. Szintén ebben a fejezetben kerül sor az újabb tendenciák vizsgálatára, vagyis, hogy a védelmi felelősség elvének (R2P) mennyiben mutatható ki kézzel fogható hatása az ún. harmadik generációs békeműveletekben.

A békemissziók elhatárolási és fejlődési kérdései után a szexuális bűncselekmények morfológiai kérdései kerülnek

terítékre, amelynek keretén belül fogalmi tisztázásra, a potenciális elkövetők és áldozatok vizsgálatára is lehetőség adódik. További elemzést igényelt a szexuális bűncselekmények felbukkanása és az ENSZ erre adott válaszainak összevetése, amely rámutatott egyfajta ciklikusságra. Eszerint a nagy média-nyilvánosságot kiváltó rendszerszintű visszaélések felbukkanása után megfigyelhető egy átfogó vizsgálat elrendelése, majd ezt követő reformintézkedések felvázolása, amelyek azonban néhány év után fokozatosan elhalnak, egészen addig, amíg egy újabb, nagyobb horderejű botrány nyomán nem nehezedik ismét nyomás a szervezetre. Ez a minta érhető tetten a 2002-es nyugat-szaharai menekülttáborban elkövetett cselekményeknél és nem sokkal később a 2003-as kongói eseményeknél, amely következtében még 2003-ban bevezetésre került a zéró-tolerancia és nem sokkal később megszületett a Zeid-jelentés. Hasonló tendencia mutatkozik a Közép-afrikai Köztársaságban 2013–2015 között elkövetett cselekmények vonatkozásában is, amely révén 2015 decemberére megszületik a Deschamps-jelentés, valamint 2016–2017-ben Ban-ki-Moon és António Guterres főtitkárok megkezdik a reformtervek legújabb hullámát. Kulcskérdés ezen a ponton az implementáció, vagyis annak meghatározása, miért valósul meg csupán töredéke a szakmailag kiváló kezdeményezéseknek.

A disszertáció negyedik fejezetének középpontjában a jogi keretrendszer feltérképezése áll. Nem segíti a felelősség megállapítását, hogy a békefenntartókat küldő és a műveletet fogadó állam között nincs szerződéses kapcsolat. Mindkét fél az ENSZ-szel köt szerződést, amely azonban a joghatóság alóli mentesség sziklaszilárd deklarálása

mellett a felelősségre vonás iránti igényt csak *naturalis obligatio*-ként írja elő. További problémát jelent az egyéni büntetőjogi felelősség kapcsán joghatósági gátat emelő mentességi megállapodások rendszere, amely katonai személyzet tagjai esetén a küldő állam kizárólagos büntető joghatóságát irányozza elő. A humanitárius jog alkalmazhatósága – amely szintén a negyedik fejezetben kap helyet – kardinális jelentőségű az egyéni felelősség megállapítása szempontjából. A hadijog szabályainak megsértése nemzetközi büntetőjogi felelősséget eredményezhet, abban az esetben is, ha a Nemzetközi Büntetőbíróság előtti felelősségre vonásra jelenleg nem látszik lehetőség és nem is feltétlenül ez a fórum volna a legmegfelelőbb platform az egyéni bűnösség megállapításához.

Az ötödik fejezet a nemzetközi jog másik alrendszere, a felelősségtan talajára kalauzolja az olvasót, ahol az államok és nemzetközi szervezetek felelősségét tartalmazó *soft law*-jellegű és szokásjogi normák alkalmazásának lehetősége kerül elemzésre. A fejezetben helyet kap a megosztott felelősség koncepciójának ismertetése is, amellyel a szakmai diskurzus elmozdítása a cél az 'állam vagy nemzetközi szervezet' – tengelyen mozgó bináris felelősségi modell meghaladása révén egy áldozatközpontú, osztott megoldás irányába.

A hatodik fejezetben a bíróságok esetjoga kerül felvázolásra. Érdekesség, hogy nemzetközi bírói fórum előtt békefenntartó még nem került felelősségre vonásra szexuális bűncselekmény elkövetésért, ezért csak analógia révén vizsgálható a probléma. Ennek keretében a nemzetközi törvényszékek az állam saját területén kívüli fegyveres konfliktusban elkövetett cselekvényeket vizsgáló esetei vizsgálhatók, azonban ez megköveteli

a betudhatósági mellett a joghatósági kérdések vizsgálatát is. Mintegy kitekin tésként kerül bemutatásra a progresszív holland bírói fórumok gyakorlata, ahol több ügyben is markáns, ámde egymásnak valamelyest ellentmondó ítéletek születtek a holland békefenntartók srebrenicai megszárlásban való részvétele ügyében.

A szexuális bűncselekmények jelensége sokrétű, okai mélyen gyökereznek, ezért a megoldási javaslatok sem a témakör egy részelemére, hanem holisztikus megközelítést alkalmazva több területre vonatkozóan kerültek kidolgozásra. A problémakör sokrétű, így minden olyan reformtervnek, amely a megoldást célozza, figyelembe kell vennie a jogi keretrendszert és jogon kívüli területeket is (gazdasági, pszichológiai, szociológiai, biztonságpolitikai és egyéb vonatkozások). Az értekezés utolsó részében vitaindító jelleggel kerülnek felvetésre reform intézkedések aszerint,

hogy adminisztratív eszközökkel megvalósítható rövid távú, politikai akarattal végig vihető középtávú vagy a jelenlegi *status quo* megváltoztatását igénylő hosszútávú megoldást takarnak.

Végezetül nem szabad megfeledkez nünk arról, hogy a békefenntartásban részt vevő nők és férfiak a többségi társadalom számára felfoghatatlanul nehéz körülmények között, életük kockáztatásával végzik hivatásukat immár több, mint 70 éve. Áldozatvállalásuk során több tucat államban Haititől Kam bodzsáig, Angolától Tádzsikisztánig vállaltak jelentős szerepet az állam és a közbiztonság hosszú távú helyreállításában. A békefenntartók kis hányada által elkövetett szexuális bűncselekmények azonban súlyos fekete foltként nehez ednek a kék sisakra, amely gyökeres változtatás nélkül beszennyezheti elért eredményeiket.

*Dr. Hárs András
adjunktus, NKE (Budapest)*

Pathak Maitrayee „Analysis of the EU and US Legal Frameworks of Anti-Competitive Practices in Merger and Acquisitions Where Patents Remain Unutilized” címmel védte meg doktori értekezését.

A doktori disszertáció az Európai Unió és az Egyesült Államok jogában vizsgálja azokat az eseteket, amikor fúziók és felvásárlások során, a versenyellenes gyakorlat következtében szabadalmak maradnak parlagon, kihasználás nélkül. A kutatást két fő cél vezérelte. Egyrészt megvizsgálni azt a feltevést, miszerint ezek az esetek társadalmi és gazdasági szempontból nem kedvezők. Amennyiben ez igaznak bizonyul, akkor megvizsgálni a



Pathak Maitrayee

jelenleg létező, releváns nemzeti és nemzetközi szervezetek hatékonyságát, intézkedéseit az ilyen helyzetek megelőzése szempontjából. Ennek kapcsán további két hipotézis merült fel: a jelenlegi nemzeti és nemzetközi szervezetek nem rendelkeznek alkalmas jogi eszközökkel a probléma megelőzésére és/vagy orvoslására, illetve az a hipotézis, hogy ugyanakkor megfelelő jogalap létezik ahhoz, hogy ezeket meg lehessen előzni, illetve orvosolni. Mindemellett, pedig egy *de lege ferenda* javaslat kialakítása, amely képes lenne arra, hogy ezeket az eseteket kiküszöbölje.

Módszertani szempontból a kollegina többféle eszközhoz nyúlt. Első ezek közül a kutatási terület analízise volt, amihez elméleti áttekintést, statisztikai kvantitatív elemzést, összehasonlító elemzést (USA, EU és Kína tekintetében), illetve a rendelkezésre álló nemzetközi joggyakorlat és jogesetek elemzését alkalmazta módszerként. Az ezt követő három kutatási feladatot a hipotézisek vizsgálatának eltérő stádiumai képezték. Ezek közül az elsőben alapvetően a szabadság körüli kérdéseket vizsgálta, felhasználva itt is a statisztikai kvantitatív módszert, áttekintette a menedzsment elméletet, felmérések eredményeit elemezte, jogeseteket tanulmányozott, illetve analízis alá vetett különböző vállalati jelentéseket, döntéseket. Ezt követően az ellenőrző szerveket helyezte a vizsgálódás középpontjába, áttekintve a különböző szervezeti strukturális felépítéseket és eljárásokat, valamint áttekintette a vállalati egyesületekre vonatkozó ellenőrzési eljárásokat. A hipotézisekkel kapcsolatos utolsó kutatási feladatként pedig további vizsgálatnak vetette alá a fúziókra vonatko-

zó ellenőrzési eljárásokat (alapvetően a Bizottság szempontjából), illetve a kötelező licenciára vonatkozó törvényeket és egyezményeket. Módszereket tekintve itt az Európai Unióról Szóló Szerződés elemzésére fókuszált, továbbá szintén elemezte a fúziókra vonatkozó ellenőrzési eljárásokat, illetve más kapcsolódó törvényeket és egyezményeket is.

Az utolsó kutatási feladatot a *de lege ferenda* javaslat kidolgozása képezte, amelynek központi eleme egy nemzetközi szervezet lenne. Ami a módszereket illeti, itt különböző rétegekre bontva végzett elméleti tervezést. Meghatározott a feladattal kapcsolatban több szervezeti tervezési szempontot, amit meg kellett valósítani: a hipotetikus szervezet célkitűzéseit és szerepét, annak hierarchiáját, illetve az általa végzendő eljárásokat.

Az értekezés szerkezetileg öt fejezetből áll. Az első fejezet célja a kutatás megalapozása volt, amelyben kifejtette az egyes, a kutatáshoz kapcsolódó jogterületek elméleti alapjait (fúzió és felvásárlás, antitröszt jog és szellemi tulajdonjog), illetve kitért a gyakorlatra is, különösen az Európai Unió és az Egyesült Államok tekintetében. A második fejezetben a hipotéziseket vizsgálta a konkrét kutatási feladatokat követve. Így megvizsgálta azokat az eseteket, melyeknél a felvásárlás következtében szabadalmak kihasználatlanok maradtak, különösen kitérve a jelenség létezésének, jelentőségének és hatásainak vizsgálatára. A harmadik fejezetben folytatódik a hipotézisvizsgálat, elemezve az Európai Unió és az Egyesült Államok egyes releváns intézményeit, amelyek a versenyjoggal és szellemi tulajdonnal foglalkoznak, beleértve a versenyhatóságokat és sza-

badalom-nyilvántartókat. Az elemzés során különös figyelmet szentelt az intézmények szervezeti felépítésének és eljárásának. A negyedik fejezetben részben még hipotézis-vizsgálat történt, részben pedig már a *de lege ferenda* javaslatok kidolgozása. Ennek megfelelően vizsgálta, hogy milyen törvények és eljárások képezhetnék a jogalapját egy új versenyhatóságnak. Ezt követően pedig megtervezte ezt az új szervezetet, kitérve annak szerkezeti felépítésére és eljárására. Az ötödik fejezetben összefoglalta a kutatások eredményeit, következtetéseket vont le, és rávilágított a lehetséges további kutatási irányokra is.

Ami a konkrét eredményeket illeti, a kutatás során választ adott a felvetett hipotézisekre. Az első hipotézis tekintetében arra a következtetésre jutott, hogy kellő bizonyíték áll rendelkezésre ahhoz, hogy megállapítsuk a felvásárlások kihatását a versenyképességre és szabadalmakra, illetve, hogy ezek a hatások nem feltétlenül kedvező jellegűek. A második hipotézis tekintetében pedig arra jutott a kutatás során, hogy sem az Egyesült Államok, sem az Európai Unió versenyhatóságai és szabadalmi hivatalai nem rendelkeznek kellően kielégítő szervezeti és eljárási garanciákkal, amelyek biztosítanák a fogyasztó innovációhoz való hozzáférését. A harmadik hipotézis kapcsán azt a következtetést vonta le, hogy a kötelező licencia egy potenciálisan alkalmas jogi eszköz lenne a vállalati egyesülést ellenőrző eljárások megerősítésére, és arra tudná ösztökélni a vállalatokat, hogy találjanak megoldásokat a szabadalom alkalmazására.

A hipotéziseket megválaszolva, áttért a *de lege ferenda* javaslatra. Az értekezésben kidolgozta az úgynevezett 'Innovation Protection Office' (Innováció Védelmi Iroda) tervét. Ez a szervezet potenciálisan tanácsadói szerepet tölthetne be a hagyományos versenyhatóságok mellett, azáltal, hogy megvizsgálja az egyes fúziók és felvásárlások hatását arra, hogy a fogyasztók mennyire tudnak hozzájutni az egyes innovációkhoz a fúzió, illetve felvásárlás előtt és azt követően, és ezáltal javasolni tudna megelőző vagy utólagos negatív hatást mérséklő intézkedést a versenyhatóság részére. Ezek az intézkedések többfélék lehetnének, például elköteleződés bizonyos ipari vagy kereskedelmi tevékenység folytatása mellett, önkéntes vagy kötelező licencia, szabadalmak eladása, vagy akár a jelenlegi nemzeti és nemzetközi jogi keretek közötti szankciók bevezetése. A javaslat legfőbb előnye, hogy egy ilyen specializált szervezet hasznos, tényekre épülő elemzéseket tudna biztosítani a versenyhatóságnak és jogalkotóknak egyaránt.

Pathak Maitrayee az értekezése végén hangsúlyozza, hogy a szabadalmakra koncentrált a kutatás során, de ez csak egy lehetséges irány, a szellemi tulajdonjog ennél lényegesebben tágabb terület. Így például, egy nagyon érdekes kutatási téma lehet annak megvizsgálása is, hogy milyen kihatással vannak a fogyasztók szabadalomhoz való hozzáférése az olyan fúziók és felvásárlások, amelyek nem érik el a versenyhatósági ellenőrzés ingerküszöbét.

Dr. Hajdu Gábor
tudományos segédmunkatárs

Lorik Pustina „Europeanization of the Rule of Law in Western Balkans – the peculiar case of the EU’s transformative power failure in Kosovo” címmel védte meg doktori értekezését

A Nyugat-Balkán etnikai, politikai, gazdasági értelemben differenciált térsége az Európai Unió külkapcsolati stratégiájának egyik kiemelt területe. Geopolitika helyzetéből adódó érdeke az EU-nak a Nyugat-Balkán biztonságának és stabilitásának erősítése, a régió európai integrációja. A disszertáció az európaizáció komplex fogalmi bázisán nyújt konceptuális és elméleti keretet a nyugat-balkáni államokban zajló politikai, gazdasági és társadalmi folyamatok vizsgálatához.

Az Európai Unió egy külső normatív hatalom többszintű eszközrendszerével ’kényszeríti ki’ a Nyugat-Balkánon a jogállamiság megteremtését, a demokratikus működés, a közigazgatási reformok és a hatékony piacgazdaság feltételeinek kialakítását. Koszovó potenciális tagjelölt ország, 2008. február 17-én egyoldalúan kikiáltotta függetlenségét, amelyet öt EU-tagállam, valamint a régió két országa nem ismert el. Megkérdőjelezett szuverenitása, valamint a meg nem oldott szomszédsági, kisebbségi, vagyonmegosztási problémák Szerbiával és kisebb-nagyobb mértékben valamennyi szomszédjával máig hatással vannak a belpolitikai reformokra.

A szerző az európaizáció koncepciójának alkalmazhatóságát vizsgálja Koszovóban. Az ország EU-hoz fűződő kapcsolatrendszerét az EULEX: Koszovó jogállamiság-misszió (2008) és a Stabilitási és Társulási Megállapodás (2016) keretében elért eredmények alapján értékeli. Az ENSZ ideiglenes koszovói igazgatási misszióját (UNMIK) az 1244. sz.



Lorik Pustina

ENSZ BT-határozat (UNSC 1244) hozta létre a NATO Szerbia elleni katonai beavatkozásának sikerét követően. A függetlenség kikiáltása után az UNMIK szerepe csökkent. A közigazgatást fokozatosan a helyi szervek, a rendőri, igazságügyi és vámügyi tanácsadó feladatokat az EULEX: Koszovó-jogállamiság misszió vette át.

A 100 millió euró költségvetéssel rendelkező misszió csaknem 2000 rendőrrel és igazságügyi szakértővel támogatja a koszovói hatóságokat a jogállami intézmények megerősítésében. Fejleszti a multietnikus igazságszolgáltatást, rendőrséget és vámszerveket, és többkevesebb sikerrel igyekszik biztosítani, hogy ezek az intézmények a politikai befolyástól függetlenek legyenek, és az európai normáknak és gyakorlatnak megfelelően működjenek. Az EU által kikényszerített reformok azonban csak hiányosságokkal teljesülnek. A jogállamiság kiépítése során a legfontosabb kihívás a szervezett bűnözés és a korrupció visszaszorítása, valamint a piacgazdaság feltételeinek kialakítása. Annak ellenére, hogy történtek már előremutató lépések, a koszovói intézményrendszer még sok területen nem

tud hatékonyan fellépni a korrupcióval és a szervezett bűnözéssel szemben.

Az EU megbukott a törékeny demokrácia és jogállamiság védelmére tervezett intézmények kiépítésében? Több mint 1,2 milliárd eurót különítettek el a köz-igazgatás reformjára különböző projekteken, ennek ellenére a projekteket finanszírozó uniós szerv által kiadott éves jelentések súlyos hiányosságokat és a reform elmaradását tárják fel. Az európaizáció folyamata, az EU transzformációs ereje a közigazgatásban nem vagy alig érvényesül.

A különböző primer források (tervek, jogszabályok, sajtóhírek) mellett a mélyinterjúk formájában végzett kvalitatív kutatások, valamint korábbi munkáiból adódó tevékenysége során szerzett gyakorlati tapasztalatok (személyes találkozók, szakemberekkel, politikusokkal történt eszmecsere) alapján a szerző arra a megállapításra jutott, hogy Koszovó a nemzetközi igazgatás és felügyelet olyan *sui generis* esetét képviseli, amelyben az EU az évek során mecénásként tevékenykedett, de nem sikerült elérni kitűzött céljait. Az okok között elsősorban a korlátozott államiságot és a működésképtelenség határán álló intézményrendszert emeli ki. Az EU által kezdeményezett reform eredménytelen végrehajtása következtében a közigazgatásra gyenge és törékeny intézményi kapacitás és autokratikus vezetők a jellemzők. A megerősödő közigazgatási elit az európaizációs folyamatot attól való félelme miatt akadályozza, hogy elveszíti előjogait. Amíg a munkanélküliség aggasztóan magas (30%), a politikusok az ország leggazdagabb osztályát alkotják. Sok nagy vállalkozás kibővült a politikusok támogatásának köszönhetően, akik milliárdokat kapnak 'erőfeszítéseikért' cserébe.

Az ország folyamatos előrehaladást ért el a korrupcióellenes jogi keret megalkotása terén. A koszovói parlament által elfogadott jogszabályok (2018), beleértve a bíróságokról szóló törvényt, a büntető törvénykönyvet, a bírák és ügyészek fegyelmi felelősségéről szóló törvényt, a kiterjesztett elközbírási jogkörrel szóló törvényt, valamint a visszaélést bejelentő személyek védelméről szóló törvényt. Noha a korrupció elleni küzdelem jegyében számos állami hatóságot hoztak létre (Koszovó Korrupcióellenes Ügynöksége, Koszovói Rendőrség; Különleges korrupcióellenes osztály, Koszovói Rendőrség; Gazdasági Bűnözés Elleni és Korrupciós Nyomozó Igazgatóság), azokat a koszovói hatóságok gyakran nem látják el megfelelő kapacitással és elegendő forrással.

Az EU egyik legnagyobb koszovói kudarc a vízumliberalizációs folyamat elakadása. Az EU Koszovó stabilitása és a központi szuverenitás Koszovó egész területére történő kiterjesztése érdekében támogatta a Belgrád–Priština párbeszédet. A Koszovó és Szerbia közötti kapcsolatok normalizálásáról szóló 2013-as megállapodás aláírásával Szerbia a fejezetek megnyitásával megkapta a csatlakozási tárgyalások megkezdésének jogát, míg Koszovóban az ígéretek ellenére nem történt meg a vízumkényszer eltörlése.

A reformok sikere ugyanakkor Koszovó kormánya, politikai vezetése hozzáállásától is függ, amely a jogállamiság kritériumainak deklarálása ellenére számos esetben vonakodik az Unió által elvárt intézkedések meghozatalára. A koszovói hatóságok nem vesznek részt konstruktívan a demokrácia és jogállamiság kialakítására irányuló uniós követelmények megvalósításában. A koszovói igazságszolgáltatás és az EULEX kudarcait leginkább Nuhi Uka,

a pristinai Városi Bíróság korábbi elnöke és Ramadan Muja, Koszovó második legnagyobb városa polgármesterének az esetei mutatják be. Mindkettőjük ellen korrupció és szervezett bűnözés vádjával indítottak nyomozást, és emeltek vádat, de egyikük sem töltött eddig egyetlen napot sem börtönben.

A szerző bírálja a rendszerszintű korrupció (centralizált vagy decentralizált) jelenségét, amely jelentősen befolyásolja Koszovó politikai és gazdasági fejlődését. A vesztegetés, a sikkasztás, a befolyással való üzérkedés, a hatalommal való visszaélés is elterjedt gyakorlat, ami azt jelzi, hogy az intézményesült korrupció jelentős visszatartó erővel bír a demokrácia megerősödésére, és hátráltatja az ország európai integrációját.

Koszovóban az EU a következmények logikája (a külső ösztönzők modellje) és a megfelelőség (szociális tanulási modell) keretei között arra törekedett, hogy előmozdítsa a jogállamiság megszilárdítását. A disszertációban leírt folyamatok alapján a szerző arra a következtetésre jutott, hogy az Európai Unió átalakítást kiváltó politikája révén olyan döntéseket, törvényeket és eljárásokat kényszerített ki, amelyek nem kompatibilisek Koszovó történelmi, politikai és társadalmi környezetével.

Koszovó európaizációja a fogalom eredeti jelentése mentén csak részlegesen értelmezhető. A koszovói elitek és a társadalom jelentős része jelenleg az állam- és nemzetépítés kérdéseivel van elfoglalva, a teljes önállóság és korlátozások nélküli szuverenitás megteremtése az első számú feladat, amely következtében az európaizáció a prioritások között hátrébb sorolódik.

A sikeres európaizáció külpolitikai előfeltétele a szerb-albán kapcsolatok rendezése. Ezek megoldása nélkül a folyamatok látszateredményekhez vagy fenntarthatatlan struktúrákhoz vezetnek. A kapcsolatok rendezése nélkül az EU nem tudja beváltani ígéreteit. Koszovó európai integrációs folyamatában történt némi előrelépés, de még sok a tennivaló. Brüsszel minden erőfeszítése ellenére kudarcot vallott Koszovó 'európaivá' tételében, különösen a jogállamiság és a korrupció elleni küzdelem területén. Az EU-nak felül kell vizsgálnia a Nyugat-Balkán országaival, így Koszovóval kapcsolatos megközelítését és módszereit, ha meg akarja őrizni a stabilitást és a törekény békét ebben a régióban.

Lorik Pustina
az Egyesült Nemzetek Rezidens Koordinátori Irodájának vezetője

Santiago Vallejo Galárraga
„The international legal personhood of Nature and other ecosystems: A legal approach based on ecocentric ethics” címmel védte meg doktori értekezését karunkon. **A környezetvédelmi, független szakértő disszertációját rendhagyó módon, dialógus formájában mutatjuk be.**

– Szeged és Quito között a távolság 10 700 km. Mi vonzotta Magyarországra a már több oktatási és gyakorlati jogi munkát megvalósító projekt után, fiatal apaként? Ecuadorban is lehetett pályázni a Stipendium Hungaricum PhD ösztöndíjra, így azt megnyerve, családját is összeh pakolta és átrepülte az óceánt. Irány Szeged! Olyan témát kutatott, amely a Föld bármely pontján egyaránt fontos: a természet és más ökoszisz-

témák nyerhetnek-e nemzetközi jogi személyiséget, ha elfogadjuk az ököcentrikus etikán alapuló jogi megközelítést. Miért ezt a témát választotta?

– Ecuador 2008-ban alkotmányos szinten ismerte el, így, nagybetűvel a Természet jogait, Pachamama (Földanya) státusát, amelyet 2010-ben követett Bolívia egy törvénnyel. Mivel ez volt az egyik első tapasztalat a jogalkotásban, és mivel ecuadori jogásként működtem, vonzott a téma kutatása. Később észleltem, hogy a téma újszerű a tudományban. Annak ellenére, hogy nemzeti szinten rengeteg fejlemény van a Természet jogainak elismerése terén, akárcsak az összehasonlító jogban, ez az első erőfeszítés a globális jogi szempontú megközelítésre, különösen a nemzetközi bírósági határozatokban olvasható érvelésre.

– *Mi volt a kutatás célja?*

– Azt akartam elemezni, vajon lehetséges-e a Természetnek jogi személyiséget adni a nemzetközi jogi szintén, ami alternatív megoldást nyújtana napjaink környezeti válságának kezelésére. Ebben a tekintetben a disszertáció ezt az új mechanizmust elvileg kívánta kidolgozni, áttekintve az esetleges ellenérveket is. A téma bonyolultsága igényelte, hogy a jogszabályok és a bírósági döntések mellett, a szakirodalmi és etikai érvelést is figyelembe vegyem.

– *A jogászai kutatásokban a dogmatikai és bírósági gyakorlat rendre előkerül, de az etikai megfontolások gyakran hiányoznak. Egyetért?*

– Igen, etikai szempontból is alá kell támasztani, hogy miért lenne indokolt, elfogadható a Természet jogalanyiséga. Ehhez persze azt a merésznek tűnő kutatási kérdést kell megválaszolni, vajon a hagyományos emberközpontú, különösen az emberi jogi megközelítés eh-



Santiago Vallejo Galárraga

hez a jogalannyá váláshoz a nemzetközi szintén megváltoztatható-e, milyen a Természet erkölcsi státusa az antropocentrikus etikai rendszerben, amikor mindent az emberi kiteljesedésnek vetünk alá. Másként fogalmazva, lehetséges-e kitágítani az antropocentrikus erkölcsi kereteket, hogy abba bevonható legyen a Természet. Ha az ember és a természet kölcsönhatását elfogadjuk, kell valamilyen morális alapozás a holisztikus kölcsönhatás megerősítéséhez. A válasz persze a szakirodalomban változatos, de a kérdés feltevése azért jelentős, mert a jogi, közgazdasági vagy egyéb megfontolás szerinti környezetvédelmi paradigmaváltás etika nélkül nehezen lesz elfogadható globálisan.

Önmagában az etikai módszerek bibliográfiai feltárása első ránézésre nem tűnik nehéz feladatnak. Ha azonban valaki belemélyed, akkor kiderül, hogy a természet, a jog és etika kapcsolatát illetően a konkrét referenciák hiánya elég jelentős. A tanulmányok zöme elsősorban az etika szerepére utal mind a tudomány, mind a bölcsészet kutatásában, nyilvánvalóan ideértve a jogot is, kiemelve az etikai kihívások és dilemmák kezelését. Ha az alkalmazott

etikáról több művet, köztük tudományos disszertációkat is áttekintünk, az a benyomásom, hogy a szerzők természetesnek veszik, hogy az erkölcsi elvek elemzésének illeszkedniük kell a hagyományos nyugati gyakorlathoz, nevezetesen azokat a módszereket alkalmazzák, amelyeket főleg Kant és a kategorikus imperativus befolyásol a deontologikus vizsgálatok számára. A vizsgálat során gyakori a kísértés, hogy empirikus elemzést válasszunk, nagyobb jelentőséget tulajdonítva a viselkedés megfigyelésének és a gyakorlatnak, mint az elméleti sémáknak. A kantianizmus állításával ellentétben, gyakran előfordul például – olyan általánosan elfogadott alapelvek ellenére, mint az elővigyázatosság elve –, hogy eltérnek a kategorikus imperativus apriorisztikus fókuszától. Kiderül, hogy a meggyőző tudományos bizonyítékokat úgyszólván pusztán megérzésekkel állítják szembe.

– *Jogi, szabályozási és igazságügyi szempontból mire kereste a választ, hiszen a kérdések megfogalmazása már fél siker lehet?*

– Az első, hogy a környezetvédelem jelenlegi, nemzetközi jogi kereteit kritikusan kell megvizsgálni, mert úgy láttam, hogy a meglévő, ember-központú, antropocentrikus alapelveken nyugvó jogi mechanizmusok elégtelenek a Természet védelmének és tisztületének garantálásához. Ha ez így van, akkor mennyire szükséges a Természet képviselete, vagyis ki álljon ki nevében a jogaiért, ha vita van például egy beruházó és az ott élő népcsoport, lakossági csoport, őslakosság érdekei között? Képes beszéd, hogy jogokat adunk a Természet számára, megszemélyesítjük, jogalannyá tesszük, de a Gaia elmélet jogi intézkedéseit, a jogok megsértése miatti fellépést valahogy operacionalizálni kell. Van olyan szervezet, amely képviselheti

a Természetet? Ehhez azt is fel kellett tární, mennyiben élvez előnyt a tulajdonjog a környezetvédelemmel szemben. Ugyanis ma a tulajdon tárgya lehet a természet valamennyi objektuma, a földtől az erdőig, a tavaktól a barlangokig. Ha pedig a természet a javak pusztta összessége, akkor a hagyományos tulajdonjogi szerkezetét lehet rá alkalmazni. De valóban fontosabb a tulajdonjog az emberi életet biztosító természetnél? A nemzetközi jog erre a vitára milyen normákkal reagál? Ha morális lénynek ismerjük el az állatokat vagy belső törvényszerűségekkel rendelkező ökológiai rendszernek a Természetet, akkor ez hogyan hat vissza a tradicionális tulajdonjogi feltételekre, és a nemzetközi jogalanyiség ezen mit alakítana át? Ezt vizsgáltam.

– *Miért elégedetlen a környezetvédelem jogi eredményeivel, mert nyilván emiatt sürgeti a paradigmaváltást?*

– A természetet nem védeni kell, hanem annak részeként élni és együtt élni egy nagy ökológiai rendszerben, ami az evolúció során évezredek alatt kialakult, miközben ma az antropocén korban élünk, amelyik drámaian visszahat az emberi magatartás, gazdaság révén a környezetre, a klímára is. Ezt a súlyos hatást sokan a civilizáció, az ipar, az életszínvonal fejlődési árának tekintik, éppen ez az antropocentrikus világkép lényege, vagyis a természet kárára tudja csak elképzelni az emberi boldogulást, a gazdasági növekedést egyedüli mércének tekinti, és ennek rendeli alá a környezetvédelmi szabályokat. Ez mond lassan teljesen csődöt.

Az alternatíva kereséséhez inkább a nemzeti tapasztalatokat lehet tanulmányozni a jogalannyá tételről gondolkodva. Vagyis, felkutatni a hatályos nemzeti szabályoknak azokat az eleme-

it, amelyek felhasználhatók a Természet nemzetközi jogi elismeréséhez, hogy milyen jogokat társítsunk ehhez a jogalanyisághoz, hogyan lehetne ezt egy jogvitában képviselni (Természet *versus* Beruházó/Tulajdonos/Befektető). Ám ilyen jogi viták, amihez egy PhD hallgató is hozzájuthat, főként az Európai Unió Bíróságán bontakoznak ki. Ezért elsősorban ezt a peranyagot elemezttem, hogy milyen arányban ítéleznek a tulajdonjogok és a környezetvédelem konfliktusában az egyik vagy másik oldal javára, kell-e a környezetbarát döntésekhez valamely természeti erőforrás tulajdonosának lenni, vagy másféle kapcsolat is releváns lehet ehhez (lakóhely, származás, helyi közösség létezése).

Ha a Természet nemzetközi jogi személyé válik, a természeti erőforrások (beleértve a földet is) tulajdonjoga megváltoztatja a *status quo*-t. Ha jogtárgyból jogalannyá válik (transzmutáció), az kihat a törvényességre. Az alanyok rendelkezhetnek tárgyakkal, dolgokkal, árukkal és így tovább, míg a jogalanyok nem rendelkezhetnek más jogalanyokkal. A jogi személyiség megadása és a Természet jogainak elismerése lehetőséget nyújthat a tulajdonjogok megőrzésére, mert az nem fog egyik napról a másikra bekövetkezni, ahogy Cullinan professzor megjövendölte, csak fokozatosan. Bizonyos értelemben az összes nagy tudós ezt így látja. Leopold, Berry, Stone és Cullinan gyorsan megértették ezt, akár közvetlenül, akár közvetve foglalkoztak ezzel a kérdéssel. Mégis figyelembe kell venni, hogy a tulajdonjogok csak akkor szűnnének meg, ha a jogi személyiség átruházása automatikusan azonos feltételeket teremtené a jogi személyek számára, amitől messze vagyunk.

– *Hogyan lehetett a bírósági ügyeket vizsgálni?*

– Az EUB által hozott ítéletekkel kapcsolatos adatok összehasonlításában a Pearson-féle korrelációs együttható alkalmazását választottam, mivel két változóra vonatkozóan ez a leginkább használt mutató. Gyakran használják szöveges adatok (pl. jogszabályok, szerződések és vállalati alapszabályok, más jogi dokumentumok) klaszterelemzéséhez, tehát ez megfelelő volt a bírósági határozatok vizsgálatánál. Technikai kifejezéssel élve, a változók az EUB környezetvédelmi és tulajdonjogi kérdésekre vonatkozó ítéleteiből származó információk voltak, valamint néhány összehasonlítható tényező, így az ökológiai érdekek képviselője, a kereskedelem és az egészséges környezet. Kiindulópont volt az *online* keresőmotor, amelyet az Európai Unió Bírósága (EUB) működtet. Abban a teljes adatbázis 65 kategóriára oszlik, összesen több mint 100 ezer dokumentumot tartalmaz. A kiválasztás ezekből csak a környezeti ítéletekre és a lezárt, érdemi ügyekre korlátozódott, így összesen 965 ítéletet elemezttem az 1979–2019 közötti időszakból. Ebből került ki az a 355 ügy, amelyekben a tulajdonjog és a környezetvédelem konfliktusa bontakozott ki.

– *A bírósági gyakorlat mögött azonban ott állnak a különböző uniós és a nemzetközi jogi követelmények a környezet védelmét szolgálva. Akkor ezek szerint azokkal van baj, ha az EUB elé is ilyen sok jogvita kerül?*

– Ha a meglévő jogi mechanizmusok elegendők lennének a Természet önálló védelméhez és tiszteletéhez, persze nem szükségképpen emberi okokból, akkor nem lehetne felhozni rengeteg bizonyítékot arra, hogy a nemzetközi – akár globális, akár regionális – szerződések milyen kitartóan hangsúlyozzák az emberi jólét fontosságát a Természet felett.

Például hangoztatják, hogy az egészséges környezethez való jog szabályozása megkísérli javítani az ökológiai feltételeket a megfelelő életszínvonal előmozdítása érdekében (pl. a testi és lelki egészséget, hozzáférést a megfelelő élelmiszerhez, ruházathoz, lakhatáshoz). Ezért semmilyen környezeti feltétel javítása nem lehet önmagában kizárólag környezetbarát lépés, hiszen az emberi jólétet fogja szolgálni. Valójában a szerződések gyakran feltételezik, hogy ez a jog az élethez való jog kiterjesztése, amely szorosan kapcsolódik az egészséghez és a megfelelő életszínvonalhoz.

Az alapvető jogok és az emberi jogok között kialakuló konfliktusban (így az élethez való jog és a tulajdonjog, vagy a környezet védelme és a fejlődéshez való jog összeütközésében) a jogok korlátozása legitim megoldás. Ebben a tekintetben például a tulajdonjog korlátozása elősegítheti a Természet, mint az élethez való jog elválaszthatatlan elemének a védelmét. Ehhez azonban a Természetnek önálló jogi státuszt kell adni, mivel az antropocentrikus, egyéni emberi jogi megközelítés hagyományos alkalmazása évtizedek óta képtelen megóvni a környezetet a globális kapitalizmus kizsákmányoló, hegemon működésével szemben.

Az antropocentrikus elvek, annak eljárási határaival együtt, még a processzuális [emberi] jogok alkalmazásával sem tudták javítani a környezetvédelem hatékonyságát. Bár a fenntarthatóság egyfajta kompromisszumot kínálna, az államok és a piacok önkorlátozása nem működik, a nemzetközi kereskedelem pedig azzal kérdőjelezi meg a fenntarthatóságot, hogy rendszeres működésének semmiféle korlátozását nem tűri el az erről szóló megállapodások szerint, ezért alternatív megoldást

kell találni az ökoszisztémák védelmére. Vagyis, a Természet védelme még a jövő generációra hivatkozva sem tartalmaz ökológiai célt, sokkal inkább egy eszközt, amely hasznos az emberi jólét jövőbeli megteremtéséhez. Ezt a logikát követve nem indokolható a környezetvédelmi rendelkezések alkalmazása, ha az nem jelent semmilyen előnyt a jövő generációk számára. Átfogó következtésként elmondható, hogy a pusztá szabályozás, a szó szerinti jog nem nyújt kellő garanciát a Természet védelmére, nem is beszélve a gyakorlatban történő érvényesítésről.

– És mit szólnak majd az államok ahhoz, ha egy új aktor jelenik meg a nemzetközi jogban?

– Az államok a nemzetközi jog alanyainak legrégibb és máig meghatározó szereplői. Úgy tűnik, a jövőben is így lesz. Bár jogtörténetileg is van példa más résztvevőkre, szereplőkre vagy érdekelt felekre, gondoljunk a civil szervezetekre, konföderációkra, természetes személyekre – az államok megmaradnak hagyományosan a környezetvédelemért felelős intézményként. Ugyanakkor az állam és a Természet kapcsolata nem egyenjogú. Kapcsolatuk hasonlít a tulajdonos és a tulajdon közötti viszonyra, vagyis a tulajdon fogalma vagy bármely más kontrollt biztosító jogkörre, például a szuverenitásra, amely összeköti mindkettőt. Ennek eredményeként az államok úgy kezelték a Természetet, mint az ellenőrzésük alatt álló dolgokat, és továbbra is ezt fogják tenni, ahelyett, hogy sajátos érdekekkel felruházott lények csoportjának tekintenék őket. Így a Természet képviselője a mai nemzetközi jogban az egészséges környezethez, a fenntartható fejlődéshez vagy a jövő generációk jogainak antropocentrikus következményeit tükrözheti.

– Végül a bírósági ítéletekből milyen joggyakorlat bontakozott ki? És ennek alapján lehet-e képviselője a Természetnek a nemzetközi jogi fórumokon?

– Ha úgy hangzik a kérdés, vajon a nemzetközi bíróságok a környezetvédelmi jogvitákat a Természet kárára bírálják-e a tulajdonjogokkal és az egyéni érdekekkel szemben, akkor utalni kell arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága miként hivatkozott tulajdonjogokra a környezetvédelmi esetjog több mint 15 százalékánál. Az EUB szempontjából pedig el kell ismerni, hogy nem bizonyítható, miszerint a Bíróság elfogult lenne a tulajdonjogoknak kedvező döntések iránt. Éppen ellenkezőleg, az összes olyan eljárásban, amelyben a tulajdonjog és a környezet védelme között konfliktus támadt, kedvezően döntött az utóbbiról, a tulajdon társadalmi funkciójának és az általános érdekek érvelésére támaszkodva. Hasonlóképpen, a piachoz kapcsolódó szempontokat érintő ítéletek statisztikai adatai egyértelműen jelzik a tendenciát, hogy környezetbarát határozatok születnek az ügyek többségében.

Általánosságban igaz, hogy a tulajdonosi pozíció nem garantálja a sikert a Bíróságon. Éppen ellenkezőleg, az adatok azt igazolták, hogy a panaszos tulajdonosok az esetek mintegy 53 százalékában kedvezőtlen döntést kaptak. Az alperes tulajdonosok számára még rosszabb volt az arány, mert az esetek 65 százalékban számukra hátrányos ítélet született. Ebből levonható az a következtetés, hogy nem kell a környezetbarát ítélethez tulajdonosnak lenni a rendelkezésünkre álló adatok alapján. Ugyanakkor az sem áll, hogy minden

tulajdonos zöld ítéletet szeretne. Így, tudva az információk szubjektivitását, hogy a panaszos tulajdonosok csupán 53 százaléka kíván környezetbarát döntést. Továbbá, a minta vizsgálata azt mutatta, hogy azokban az esetekben is, amikor az igénylők környezetbarát ítéletet akartak, a környezeti szempontok csak kiegészítették a tulajdonjogi igényeket. A panaszosok elsősorban magánszemélyek és magánvállalkozások voltak, akik a földjüket vagy vállalkozásukat védtek.

És hogy van-e olyan személy, aki a Természet érdekeit képviselheti a nemzetközi bíróságok előtt? – a válasznak a hatályos jogi keretek alkalmazásából kell kiindulnia. Az államok elégedetlenségének meglepően nagy szerepe van. Valójában a környezeti hatásvizsgálatok nemzeti szintű hiánya és a környezetvédelmi kötelezettségek teljesítésének elmulasztása két egyértelmű indikátora annak, hogy számolni kell egy környezeti jogokat képviselővel a nemzetközi szinten. Például lehetne ez a képviselő az Európai Bizottság, amely 1979–2019 között indítványozta a kedvező ítéletek majdnem 81 százalékát. Az biztos, hogy a képviseletet olyan létező személyre vagy szervezetre kellene bízni, amely elegendő kapacitással rendelkezik ahhoz, hogy védekezését a nemzetközi igazságszolgáltatási rendszer előtt garantálja, vagy érdekeit a nemzetközi tárgyalásokon bemutassa. Ám valószínűleg hiányzik a politikai és gazdasági akarata, amely bizonyosan legyőzhető, ha ez a jogi alternatíva világszerte elterjed.

*Dr. Tóth Judit
egyetemi docens*



Dr. Varga Norbert állam- és jogtudományokból és történelemtudományból PhD fokozattal rendelkező oktatónk (Magyar Jogtörténeti Tanszék) habilitációjára 2021. március 29-én került sor. Tantermi előadását „A kötött bizonyítási rendszer a rendi korban”, tudományos előadását „A kartellfelügyeleti szervek működése az 1931. XX. tc. alapján” címmel tartotta.

Varga Norbert a Debreceni Egyetem Jog- és Államtudományi Intézetében 2001-ben szerzett jogász diplomát, amelyet követően PhD hallgatóként, majd tanársegédként dolgozott a Jogtörténeti Tanszéken. Kutatási területe a 19. századi magyar állampolgársági jog volt, mely témában 2009-ben tudományos doktori fokozatot (PhD) szerzett a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán. 2003–2006 között a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának Történelmi Intézetében szerzett történész végzettséget, majd 2008-ban történelemből is doktorált (PhD). 2011-től egyetemi docensként dolgozik a Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Magyar Jogtörténeti Tanszékén, ahol a magyar alkotmánytörténet és magyar jogtörténet tantárgy oktatásában vesz részt. Több alkalommal folytatott külföldön (pl. Oxford, Cambridge, Bloomington, Amszterdam, Peking, Heidelberg, Frankfurt am Main, Zágráb) kutatómunkát és tartott előadást eddigi szakmai pályafutása alatt. A tehetséggondozásban végzett tevékenységéért 2021-ben Mestertanár Aranyérem kitüntetésben részesült. Doktorandusz hallgatói közül hárman már PhD fokozatot szereztek.



Dr. Varga Norbert

Az Állam- és Jogtudományi Kar tudományos ügyekért felelős dékánhelyettese (2016–2019), majd pedig általános dékánhelyettese (2019–2021) volt. A szakmai közéleti tevékenységei közül kiemelendő, hogy a szegedi jogi kar Doktorai Tanácsának (2010–2021) tagja és a TTDT titkára (2016–2018) volt, jelenleg a TTDT szenátusi képviselője és az ÁJTK Habilitációs Szakbizottságának titkára. Hazai (pl. Eötvös Állami Ösztöndíj, Bolyai János Kutatási Ösztöndíj) és külföldi ösztöndíjakra (Marie Curie Fellowship, DAAD) több alkalommal is sikerrel pályázott. Eddigi tudományos pályafutása alatt kutatási eredményeit hazai és nemzetközi konferenciákon ismertette, hazai és nemzetközi konferenciákat szervezett. A Jagellonian University jogtörténetészeivel szoros szakmai kapcsolatot alakított ki, amelynek egyik fontos eredménye a Visegrad Grants támogatásával megvalósult pro-

jekt (Continuity and Discontinuity of Pre-war Legal Systems in the Post-war Successor States (1918–1939) 2021 és 2022 között. Jelenleg 'A magánjog fejlődése a két világháború között' című OTKA kutatás (2021–2025) keretében végzi a kartelljog vizsgálatát.

A történeti jogintézmények kutatása és elemzése a jogtörténész legfontosabb feladata, ami nem más, mint a múlt, a jelen és bizonyos esetekben a jövő közötti kapcsolattartás. A jogtörténeti kutatás 'dinamikáját' a levéltári források elemzése jelenti, amelynek célja a dogma és a praxis együttes vizsgálata. Az egyes törvények 'egyszerű' történelmének elemzése mellett a gyakorlat vizsgálata nyújthat átfogó képet a múltbeli jogintézmények működéséről és lehet a múltból a jövőre tekinteni, a jog tudományát művelni és annak eredményeit az oktatásban hasznosítani. A jogtörténettel foglalkozó kutató legfontosabb feladata, ahogy *Homoki-Nagy Mária* egyik előadásában megfogalmazta: a „jogtörténeti kincsek” megtalálásán és ápolásán keresztül az értékteremtés a jelenkor számára és értékmérés a jövő nemzedékének. Erre törekszem magam is.

A doktori fokozat megszerzését követően elsősorban a kartelljog hazai szabályozásának történetével foglalkoztam, alapvetően levéltári források elemzésén keresztül. A Gazdasági Versenyhivatal az intézmény fennállásának 25. és az 1931. évi XX. tc., a kartelltörvény megalkotásának 85. évfordulója alkalmából kiírt pályázatára a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kara által benyújtott és támogatott kutatás keretében indult el a kartelljog hazai történetének vizsgálata 2015-ben, majd pedig 2016-ban. A kutatás során a kartelljog történetének vizsgálatával foglalkoztam a 20. század első felében, különös tekintettel az 1931. évi XX. tc. kodifikációjára és gyakorlatára a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj (BO/00198/18/9) keretében.

Az első világháborút követő gazdasági és társadalmi változások a jogfejlődésre is hatással voltak, amelynek következtében az állami beavatkozás és szerepvállalás egyre jelentősebb lett a magánjogban is, szem előtt tartva a tisztességes versenyt és a fogyasztók érdekeit. A kartellek szempontjából ez különösen indokoltnak mutatko-

„Vitam impendere vero”

11. A közérdekű per

- A közérdekű per az állami beavatkozás egyik legfontosabb eszköze volt. A kartelltörvény 6. pontjában szerepel a *közgazdasági miniszter* azon joga, hogy a közérdekű pert kezdeményezésére a *kincstári jogüggyel* indította meg.
- A törvény meghatározta a 7. §-ban a közérdekű per indításának lehetőségeit:
 - a kartell ellen közérdekű pert lehetett indítani, ha a kartell működése a törvénybe, a jó erkölcsbe vagy közrendbe *ütközött, különösen, ha a közgazdaság és a közjó érdekeit sértette.*
- A közérdekű sérelme elengedhetetlen feltétele volt a közérdekű per megindításának.

A közérdekű perben a Kartellbíró nem döntött az „alapul fekvő magánjogi jogviszony felett”, ami alapján pontos határvonalat lehet húzni a Kartellbíró és a rendes bíróságok hatásköre között.

Dobrossy Károly: A kártörvény per. Jogtudományi Közlemények, 1931. 25. és 26. sz. 14. p.

#együttújjra

Képernyőfotó tanúsítja az online tér résztvevőit



Egy másik képernyőfotó a habilitációs előadásokat követőkről

zott, ami alapvetően a kartellfelügyeleti szervek létrehozásában és szabályozásában nyilvánult meg. A két világháború közötti időszak gazdasági és politikai rendszere alapvető hatást gyakorolt a társadalomra, amelyre a jog meglévő, de még nem kodifikált jogintézmények szabályozásával válaszolt. A szerződési és az egyesülési szabadság garantálása, a szabadverseny kialakulása eredményezte azt, hogy a gazdasági élet szereplői a termelés optimalizálása végett, továbbá az árak és a hozzá kapcsolódó haszon növelése érdekében minden lehetséges jogi eszközzel arra törekedtek, hogy kihasználják a gazdasági helyzetet és olyan társaságokat hozzanak létre, amelyek elsődleges célja a verseny korlátozása. A 20. századi kartellmozgalom lényege a szabad verseny önellentmondásában keresendő, hiszen a szabad verseny eredményeként jelentek meg a tisztességes versenyt korlátozó intézkedések, amelyek ellen csak a versenyszabadság garantálásával lehetett harcolni a fogyasztók érdekében, ami nem jelentett mást, mint a közjó, a közgazdaság és a jóerkölc alapvető érvényesítését.

A kartelljogi téma mellett a dualizmus korának közigazgatástörténetével is foglalkoztam (2017–2018), ami a történe-

lemtudományi doktori téma folytatását is jelentette. A 'Hivatásrendek történetének vizsgálata az igazságszolgáltatásban és a közigazgatásban' (2017/47/SZTE-ÁJK) címen benyújtott pályázatot a Nemzeti Közszerológati Egyetem a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgáltatás-fejlesztés” című projekt keretében támogatásra méltónak tartotta, amelynek következtében Homoki-Nagy Mária vezetése mellett megalakult kutatóműhely tagjaként elemeztem az 1870:XLII. tc. gyakorlatát.

A debreceni évek alatt elkezdett egyetem- és kartörténeti hagyományok és emlékek feltérképezése és elemzése sem tűnt el nyomtalanul kutatási portfóliómból. A szegedi jogi kar professzorai közül *Klupathy Antal* és *Kuncz Ödön* életrajzát és tudományos munkásságát dolgoztam fel az Igazságügyi Minisztériumnak a jogászképzést támogató programjának keretén belül, akik a magánjog és azon belül a kereskedelmi jog tudományos műveléséhez jelentős mértékben hozzájárultak, továbbá munkásságukkal a tisztességtelen piaci magatartás és a kartelljog hazai szabályozásnak alapjait fektették le.

Dr. Varga Norbert
habilitált egyetemi docens



Az Első Magyar Jogi Könyvszalonszegedi sikerei

A Magyar Jogász Egylet hagyományteremtő rendezvényén, az Első Magyar Jogi Könyvszalonszegedi rendezvényén népes szegedi delegáció tette tiszteletét 2021. szeptember 18-án a pazarul felújított budapesti Károlyi-Csekonics-palotában. A rendezvény alapgondolata Trócsányi László érdeme, aki párizsi nagyköveti esztendeinek egy meghatározó élményét gyökereztetette meg hazai környezetben. A rendezvényt hazánk köztársasági elnöke, Áder János nyitotta meg. Karunk részvételét Balogh Elemér, karunk egyetemi tanára koordinálta, a kivitelezésben pedig pótolhatatlan segítséget nyújtottak a Jogi Információs Kabinet munkatársai: Kovács Ildikó, Patyiné Erika és Erdélyi Szabolcs. Az érdeklődők megtalálhatták a Karunkat sokoldalúan támogató Pólay Elemér Alapítvány által működtetett Iurisperitus Kiadó kiadványait a Wolters Kluwer, HVG-Orac és más neves kiadók könyvei mellett. A könyveken túl az érdeklődők betekintheztek a digitális jogszabálytárak és könyvkiadás, jogi adatbázisok, Open Access platformok műhelytitkaiba, az információs jogok fejlődésébe. Pódiumbeszélések sorát látogathatták, amelyeken a résztvevők témakörök széles skáláját érintették az emberi jogok helyzetétől kezdve a magyar közjog alapintézményein át a konzervatív állam és közjog kérdéseiig.

A szegedi delegáció több pódiumbeszélgetésben is érintett volt. A Patrocinium Kiadó kerekasztal-beszélgetésén Trócsányi László professzor, a

Magyar Jogász Egylet elnöke Czine Ágnes alkotmánybíró asszonnyal, a Károli Gáspár Református egyetem professzorával beszélgetett 'Közélet és közjog' című, legújabb könyvéről. A 'Jogász életpályák' címmel megtartott beszélgetésen Varga Zs. András professzor, a Kúria elnöke, Lajtár István, a legfőbb ügyész közjogi helyettese és Bánáti János, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke válaszoltak Trócsányi László kérdéseire. A Gondolat Kiadó 'Jogtörténeti Szemle folyóirat; Jogtörténeti értekezések c. sorozat' című beszélgetésén Balogh Elemér és Mezey Barna egyetemi tanárok osztották meg gondolataikat. Martonyi János a határon túli magyar ajkú jogásztársadalom szerkezetéről és az előtte álló kihívásokról kérdezte Veress Emőd és Várady Tibor professzorokat.

A legtöbb szegedi a 'Jog, innováció, kultúra' című pódiumbeszélgetésen volt egyszerre látható. A beszélgetés moderátora karunk dékánja, Görög Márta professzor volt, a beszélgetés apropóját pedig a közelmúltban megjelent két tanulmánykötet [Görög Márta – Mezei Péter (szerk.): A szellemi tulajdonvédelem és a szabadkereskedelem aktuális kérdései. 2018., Görög Márta – Mezei Péter (szerk.): Innovatív társadalom – innovatív szellemi tulajdonvédelem. 2020.] szolgáltatta. Mindkét kötetet a Iurisperitus Kiadó és a Pólay Elemér Alapítvány adta ki. G. Karácsony Gergely (SZE DF ÁJK), Szuchy Róbert (KRE ÁJK) és Karunk képviselőiben jómagam az innováció, a szellemi

tulajdonvédelem fontosságáról és kapcsolatáról, a legújabb, felforgató technológiák, a mesterséges intelligencia, a digitalizáció és a blokklánc-technológia kihívásairól ütköztettük véleményünket.

A könyvszalón látogatói nem csak a könyvekkel, hanem azok szerzőivel is találkozhattak. *Martonyi János*, *Trócsányi László*, *Hegedűs Andrea* dedikálták is a frissen kiadott műveiket. Külön dicsőség Karunk számára, és egyben a szegedi tudományos élet rangját is mutatja, hogy a Könyvszalón Nagydíj ünnepélyes díjátadóján két szegedi pályamű is nagydíjat nyert. *Nagy Ferenc*: 'Anyagi büntetőjog. Alapvetések és a bűncselekmény tana' az elméleti jogászoknak szóló legjobb 2020-ban megjelent jogtudományi szakkönyv, *Harkai István* pedig 'Az internet hatása a többszörözési és a



nyilvánossághoz közvetítési jogra' című könyve a legjobb 2020-ban védett PhD disszertáció kategóriában hozta el a legjobbnak járó kitüntetést.

Dr. Harkai István
adjunktus

Frojimovics Kinga – Molnár Judit (szerk.):

Szeged–Strasshof–Szeged

Tények és emlékek a Bécsben és környékén „jégre tett” szegedi deportáltakról 1944–1947

Dr. Molnár Judit tudományos vezetésével 2019 decemberében kezdődött el *A „jégre tett” strasshofi deportáltak. A magyar-zsidó kényszermunka története és emlékezete Bécsben és környékén 1944–1945-ben* című az a nemzetközi kutatási program, amelynek fontos állomásaként 2021 őszén megjelent a Szegedi Tudományegyetem ÁJTK Politológiai Tanszéke, valamint a Szegedi Magyar-Izraeli Baráti Társaság kiadásában a *Szeged–Strasshof–Szeged. Tények és emlékek a Bécsben és környékén „jégre tett” szegedi deportáltakról, 1944–1947* című kötet.

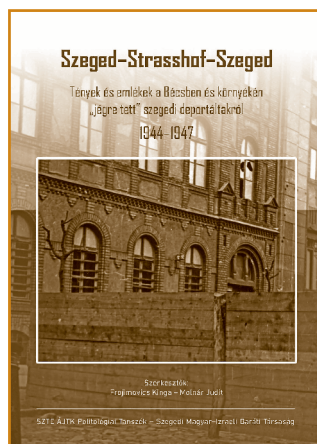
1944 tavaszán-nyarán közel 9 ezer zsidót zártak gettókba Szegeden és környékén, majd a szegedi gyűjtőtáborból június utolsó napjaiban három szerelvénnel deportálták őket. A kötet azoknak a szűk egy évet mutatja be, akiket a magyar és német hatóságok az ausztriai Strasshofba irányítottak, *Adolf Eichmann* szavaival „jégre tettek”. Az elhurcolt családok – jellemzően anyák gyerekeikkel és idősebb rokonaikkal – Ausztriában (akkori nevén Ostmarkban) több tucat munkatáborban végeztek legtöbbször igen megerőltető kényszermunkát 1945 tavaszáig. Az em-

lékkötet első része öt tanulmányt tartalmaz, amelyek ezt a történeti folyamatot és a hazatérés nehézségeit mutatják be. A második rész a strasshofi deportálással kapcsolatos hivatalos és családi dokumentumokat, újságcikkeket tartalmaz öt tematikus fejezetbe rendezve, kezdve a deportálással, folytatva az emlékekkel, hazatéréssel (amelynek során többeknek Szeged város vezetői is segítettek), igazoló eljárással, és zárva a tömegsírok felkutatásával és emlékművek felállításával. Az utolsó lapokon fényképek, iratok, valamint a bécsi és Bécs környéki munkatáborok listája szembesítik az olvasót a magyar történelem e tragikus fejezetével.

A kötet bemutatójára 2021. november 5-én került sor a Szegedi Zsidó Hitközség dísztermében, melyen közel nyolcvan túlélő, leszármazott, érdeklődő szegedi és Szeged környéki lakos, történész, muzeológus, egyetemi kolléga, hallgató, középiskolás diák vett részt. Részlet *Bod Péter*, a szeged.hu munkatársa írásából a könyvbemutatóról:

„[A kötet] az első nagyszabású kísérlet a haláltáborokat elkerülő szegedi zsidó deportáltak történetének feldolgozására. Mint a kötet bemutatóján Molnár Judit történész elmondta, Bécs akkori polgármestere munkaerőhiányra hivatkozva kérte a náci hadvezetést éppen a magyarországi deportálások idején, hogy biztosítsanak az osztrák fővárosban működő üzemeknek és a város környéki mezőgazdaságnak munkáskezeket. A kérés meghallgatásra talált, és sok ezer szegedi mellett szolnoki és debreceni zsidók is ennek köszönheték, hogy túléltek a holokausztot. A Bécs melletti Strasshofba valamivel több mint 15 ezer magyar vidéki került, akik tudtukon kívül elkerültek, hogy haláltáborba szállítsák őket.

Rabszolgapiacra kerültek – fogalmazott félreérthetetlenül Molnár Judit történész.



Szerepük szerint a fronton harcoló bécsi férfiak munkáját kellett pótolniuk. A Bécsbe deportáltak között sok volt a gyerek és az idős, akiket hadiüzemekben és mezőgazdasági idénymunkákban alkalmaztak. A kötetbemutató moderátori feladatát el látó Dési János újságíró, a Klubrádió munkatársa nem véletlenül fogalmazott úgy a hiánypótló történeti munka kapcsán, hogy Auschwitz füstje szinte mindent eltakar, ezért nem látunk más, a zsidók második világháborús deportálása szempontjából fontos történeteket.

A könyv szerző- és szerkesztőpárosa a bemutatón elmondta, hogy egy trilógia első része készült el, mert az elkövetkező években szeretnék feldolgozni a Strasshofba hurcolt Szolnok és Szolnok környéki, valamint egy újabb kötetben a Debrecenből és vonzaskörzetéből odaszállított zsidók történetét.” [Bod Péter: Hogyan és miért deportálták 1944-ben a szegedi zsidókat a Bécs melletti Strasshofba? 2021. november 5. <https://szeged.hu/cikk/hogyan-es-miert-deportaltak-1944-ben-a-szegedi-zsidokat-a-becs-melletti-strasshofba> A kötet szabadon hozzáférhető az alábbi linken: <http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/22797/>]

*Dr. Merkovity Norbert
egyetemi docens*



Török joghallgató gyakornokként a Bűnügyi Tudományok Intézetében

Beszélgetés Zeynep Demirrel

– *Mi motivált abban, hogy részt vegyél az Erasmus+ Gyakornoki Programjában?*

– Ez egy hosszú és kihívásokkal teli folyamat volt számomra. 2020 októberében elhatároztam, hogy külföldre szeretnék utazni, hogy jobban megismerjem magam, bővítssem a látókörömet és hogy fejlesszem az angol nyelvtudásomat. Így hát jelentkeztem az Erasmus Gyakornoki Programra, és az angoltudásom erősítésére is nagy hangsúlyt fektettem. Többféle okból megterhelő volt ez a procedura a számomra – például találni egy helyet, ahol eltölthetem a szakmai gyakorlatomat, és ahol tudok angolul vagy törökül is dolgozni –, de soha nem veszítettem el a reményt, hogy végig csinálom!

– *Miért részesítetted előnyben az Erasmus+ Gyakornoki Programját a tanulmányi célú mobilitással szemben?*

– Az egyetememnek nincs tanulmányi célú megállapodása egyik európai egyetemmel sem. Csak az Erasmus+ Gyakornoki Programban vehettem részt, és természetesen nem akartam kihagyni ezt a lehetőséget.

– *Mi alapján döntötted el, hogy a mi Intézetünkben töltöd el a szakmai gyakorlati idődet? Hogyan találtál meg minket?*

– Ez volt a jelentkezési folyamat legnehezebb része. Sok lehetőségnek utána jártam, és fel is vettek egy spanyolországi ügyvédi irodába, később azonban ők visszavonták az ajánlatu-



kat. Ezt követően, az egyik nap megtaláltam Karsai Krisztina professzor asszonyt a LinkedIn-en az általam is követett embereken keresztül. Megnéztem a profilját, és arra gondoltam: „Mindenképpen küldenem kell neki egy üzenetet”. Ő pedig 10 percen belül válaszolt is. Nagyon jó érzés volt, hiszen ezt megelőzően közel 150 hellyel próbáltam meg felvenni a kapcsolatot, és a legtöbbjük még csak nem is válaszolt. Karsai professzor asszonnyal az első kapcsolatfelvétel május 8-án történt, és 5 nappal a jelentkezési folyamat utolsó határideje (június 1.) előtt felajánlotta, hogy elküldi a meghívólevelet, ha még keresek gyakornoki he-

lyet. Nagyon boldog voltam! Valóban felejthetetlen pillanat volt számomra. Hát így kerültem ide.

– *Mik a legfőbb feladataid az Intézetünkénél?*

– Többféle feladatom is van, mint például: a kutatástámogatás (nemzetközi/európai/nemzeti büntetőjog területén); segítségnyújtás az intézet Facebook- és weboldali tevékenységéhez (angol nyelven); oktatási anyagok tesztelése az intézet alaptantárgyaihoz, illetőleg részvétel a DIGICRIMJUS projektben.

– *Mi mindent tanultál eddig? Hogyan fejlesztetted a képességeidet?*

– Körülbelül 2 hónapja vagyok itt. Ezalatt az angolt – beleértve a szaknyelvi angolt is – és a magyart gyakoroltam. Előadásokat is látogatok az egyetemen, és rengeteg tudományos cikket olvasok kriminológiáról, bünte-

tőjogról és digitalizációról. Sok-sok új baráttra tettem szert, és ellátogathattam más magyar városokba és Európa más országaiba is. Ez a gyakorlat nagyszerű lehetőség számomra, ezért természetesen igyekszem minden lehetséges módon a legtöbbet kihozni belőle.

– *Az otthoni egyetemed elismeri az Erasmus keretében itt eltöltött gyakorlatodat az otthoni kötelező gyakorlat teljesítéséként?*

– Az Erasmus gyakornoki program egy olyan program, amelyet önszántamból csinálok. Van egy kötelező 1 éves gyakorlatom az otthoni egyetem elvégzése után, azonban ebben az Erasmus Gyakornoki Programban eltöltött időt nem tudom elszámoltatni.

– *Köszönöm a beszélgetést!*

dr. Hussein Jasmine

PhD hallgató



A kellemes beszélgetés egy pillanata Zeynep Demir (balra) és Hussein Jasmine között



Szegedről Párizsba

Avagy ember tervez...

2016. január 2-án telekocsival és két bőrönddel indultam el Lyonba, második Erasmus félévem városába. A németországi Bonn után amiatt esett választásom erre a svájci határhoz közeli, hegyekkel és folyókkal ölelt városra – ahol addig még sosem jártam –, hogy a francia nyelvtudásomat is fejlesszem. Ekkor még nem sejthettem, hogy az 5 hónaposra tervezett tanulmányutam egy életre meghosszabbodik, és Franciaországban fogok letelepedni.

A szemeszter a megszokott Erasmus-szervezésben zajlott, attól eltekintve, hogy egyetlen magyar hallgatóval sem

sodort össze a sors, viszont annál több külföldit ismerhettem meg. Így találkoztam Pascallal is, aki ma már a férjem és a kislányunk apja, de nem szaladok ennyire előre. Pascallal a véletlennek köszönhetően ismertük meg egymást, akkoriban ő már atomerőmű mérnökként dolgozott Lyonban. Biztos vagyok benne, hogy ha nem egyedül érkezem arra a programra, nem lett volna lehetőségem ismeretlenekkel is szóba elegyedni. Így ezúton is bátorítanék mindenkit, hogy ne féljen barátok nélkül programokra járni – és nem csak Erasmus alatt. Sose lehet tudni, kit ismer meg az ember...



Blanka Párizsban a Luxembourg kertben, a Szenátus épülete előtt



*Blanka a szüleiével az SZTE ÁJTK
diplomaosztó ünnepségén*

Az Erasmusnak júliusban vége lett, így onnantól megkezdtük hosszasan távkapcsolatunkat. Augusztusban jómagam egy hónapot töltöttem Rio de Janeioban, önkénteskedtem az Olimpiai Játékok média szektorában. Hazatérkezésem másnapján egy háromhetes hátizsákos-sátras izlandi túrára indultunk Pascallal, majd én onnan közvetlenül Pozsonyba repültem, hogy részt vegyek a RAUN (Regional Academy on the United Nations) következő szemináriumán. Hogy földrajzilag közelebb legyünk egymáshoz, az őszi félévre szakmai gyakorlatot kerestem Franciaországban, hogy ne Szeged és Lyon között kelljen utazgatnunk. Ezt nagyban támogatta az a tény is, hogy már semmilyen vizsgám nem maradt hátra az államvizsgákig, a szakdolgozatot pedig bárhol is kényelmesen meg tudtam írni. Abban az évben indult Magyarország első Templeton programja, ahova, mint egyetlen joghallgatót, beválasztottak a 100 fiatal közé. Sok tanácsot és támogatást kaptam tőlük, mentor

és mentorált is voltam, ez utóbbiból az akkori párizsi nagykövet, *Cséfalvay Zoltán* volt segítségemre. Szakmai gyakorlatnak fogadták októbertől Magyarország UNESCO és OECD melletti Állandó Képviselőéhez, ahol mindkét intézmény konferenciáit látogathattam.

Tavasszal sajnos vissza kellett az államvizsgák és a második OTDK-m erejéig költöznöm Szegedre, de Pascal lelkesen látogatott, és amint teljesítettem az 5. vizsgatárgyat is, egy hónapig Japánt fedeztük fel, délről észak felé. Az életünket már közösen szerveztük, és a magyarországi tanulmányaim végeztével felmerült a kérdés, hogyan tovább. Franciaország és Magyarország között vacilláltunk, mindenképpen valamelyikünk családjához szerettünk volna közel lenni, harmadik ország nem jött szóba. Az egy biztos pont volt, hogy Pascal nagyon szerette már akkor is a munkáját, amit nem szívesen adott volna fel. A francia nyelvtudásom már hivatalos környezetben is megállta a helyét, ő még csak akkor ismerkedett a



Blanka és Pascal párizsi esküvőjükön

magyar nyelvvel (ma már elég jól beszéli ezt is), én a karrierem elején álltam, ésszerűnek tűnt, hogy én költözöm. Azonban, mivel egy ország jogi diplomája nemigen piacképes külföldön, azon túl sem, hogy a tanulmányaim alatt elvégeztem egy kétéves amerikai jogi szakértői képzést a Toledói Egyetem együttműködésében az Összehasonlító Jogi Tanszéken – amit egyébként szív-ból ajánlok! –, tervbe vettem egy francia LL.M. képzés elvégzését is. Szerencsére felvételt is nyertem a Párizsi Panthéon-Assas Egyetem egyéves képzésére, ami közben Pascalnak még mindig Lyonban kellett dolgoznia. Nyáron viszont lejárt a szerződése, visszaköltözhetett Párizsba, a szülővárosába, én pedig szakmai gyakorlatot vállaltam a Versenyjogi Intézetnél. Még azon a nyáron összeházasodtunk és a következő évben, 2019-ben megszületett a kislányunk, Elise.

Mindeközben elkezdtem a kutatásomat a doktori disszertációmhoz, amit eleinte egyéni felkészülésként végeztem, ma már pedig a Bourgogne Franche-Comté Egyetemmel van doktoranduszi

szerződése, Dijonban (de maradhatam Párizsban). Kutatásom fő területe a nemzetközi gyógyszerkereskedelem fejlesztése, francia, európai és amerikai jogi szemszögből. Célom, hogy az életmentő, innovatív gyógyszerek minél gyorsabban és minél szélesebb körben elérhetővé válhassanak, ugyanis ezeknek leginkább csak jogi akadályai vannak. A kutatási projektet befejezése után ügyvédi szakvizsgát tervezek tenni, hogy ügyvédi irodából segíthessem az egészségügyi szektor továbbfejlesztését.

Tanácsként annyival mindenképpen tudok szolgálni a jelenlegi joghallgatóknak, kiindulva tapasztalataimból, hogy ha külföldön terveznek jogi karriert, mindenképpen iktassanak be egy helyi egyetemen egy mesterképzést, ugyanis még azzal a diplomával is hatalmas a verseny. Ez méginkább igaz a nagyobb városokra, ahol a több munkalehetőség reménye még több külföldit vonz.

*dr. Bartos Blanka
PhD hallgató (Dijon)*



Blanka, Pascal és Elise

Digitalizáció a büntetőjogban

Beszámoló a hatodik Dreiländer szemináriumról

Göcek (Törökország)

Az Isztambuli Egyetem 2021. október 9–16. között „Digitalization and Criminal Law – Specific Criminal Offences with respect to the new types of criminality arising from Digitalization” címmel szervezte meg a sorrendben immár hatodik Dreiländer Szemináriumot. Az angol és német nyelvű jogösszehasonlító eseményen ezúttal is török, német és magyar graduális hallgatók, doktoranduszok és oktatók vettek részt. A program a Szegedi Tudományegyetem, az Isztambuli Egyetem és a Konstanzi Egyetem részvételével megvalósuló „DIGICRIMJUS: New challenges for teaching researching and practicing criminal law in the digital age” elnevezésű Erasmus+ felsőoktatási stratégiai partnerségi kapcsolat (Reference No. 2020-1-HU01-KA203-078670) keretében valósult meg. A magyar delegációt *Dr. Karsai Krisztina* és *Dr. Szomora Zsolt* (Szegedi Tudományegyetem), a német csapatot *Dr. Liane Wörner* (Konstanzi

Egyetem) professzorok vezették, míg a házigazda *Prof. Dr. Adem Sözüer* (Isztambuli Egyetem) volt.

A törökországi Göcekben (személyes jelenléttel!) megtartott esemény célja az volt, hogy az egyes hallgatói csapatok a digitalizáció térnyerésével megjelent új, társadalomra veszélyes cselekmények büntető anyagi jogi vizsgálatát a jogösszehasonlító módszertan alkalmazásával végezzék el, és annak alapján dolgozzanak ki kutatási eredményeket. Az említett szempontrendszer elméleti hátterét Liane Wörner „Methods of comparative criminal law – a critical analysis” (Az összehasonlító büntetőjogi módszertan – kritikai elemzés) című, bevezető előadása világította meg.

A szeminárium témakörei a következők voltak:

- Calls for hate and violence via Internet – a crime to be demanded nationally and transnationally? (Gyűlöltre és erőszakra uszítás az interneten keresztül – nemzeti vagy nemzetközi szinten szabályozandó bűncselekmény?)
- The punishability of the creation and dissemination of fake news (Az álhírgyártás és terjesztés büntetendősége)
- The digital ‘theft’ of Cryptocurrency – a legal classification (Kriptovaluta digitális eltulajdonítása – jogi osztályozás);
- Criminal Law protecting data – data theft by the system administrator (Büntetőjogi adatvédelem – adatlopás a rendszeradminisztrátor által);



A szeminárium „vitorlás szekciója”



A szegedi csapat

- Criminal liability risks in betting on ESports events (E-sporttal kapcsolatos fogadások büntetőjogilag releváns kérdései);

- Völkerstrafrecht – Zum zulässigen Einsatz von Kampfdrohnen zur Terrorismusbekämpfung (Nemzetközi

büntetőjog – A harci drónok megengedett használata a terrorizmus elleni küzdelemben);

- Datenschutzstrafrecht II – Der Digitale Hausfriedensbruch – Zum Erfordernis einer gesetzlichen Regelung (Adatvédelmi büntetőjog II.: Digitális



Találkozás a tartományi ügyészség vezetőivel



Csoportfotó az első török nemzetgyűlés helyszínén

birtokháborítás — a jogi szabályozás szükségessége);

- Die Betrugsrelevanz der Täuschungshandlung durch Social-Bots und gekaufte „Follower“ (A csalás megállapíthatósága social botok, illetve

megvásárolt követők általi megtévesztés esetén);

- Die Blockade von Internetseiten durch Online-Demonstrationen — ein Fall von Nötigung oder freier Meinungsäußerung (Az online de-



A szervezőbizottság vezetői: Prof. Dr. Liane Wörner, Prof. Dr. Adem Sözüer és Prof. Dr. Karsai Krisztina

monstráció mint az internetes oldalak blokkolására alkalmas eszköz – kényszerítés vagy a szabad véleménynyilvánítás része?)

A szeminárium első részében a csoportok tagjai bevezető előadásokat tartottak az adott téma nemzeti jogi megítéléséről, majd – a téma oktató mentorának iránymutatása alapján – megvitatták a jogösszehasonlítás lehetséges irányait. A résztvevők a csoportmunka eredményeként kimunkált megállapításaikat legfeljebb hat perces időkeretben, *pecha kucha* prezentációk formájában mutatták be.

Az akadémiai program mellett a házigazda Isztambuli Egyetem kulturális városnéző programokat, valamint Törökország természeti szépségeit, kulturális sokszínűségét és történelmi örökségét bemutató eseményeket szervezett. A szá-

badidős programok körében is sor került azonban tudományos párbeszédre, hiszen Dr. Adem Sözüer professzor „Gender Equality and Criminal Justice Reforms” (A nemek közötti egyenlőség és a büntető igazságszolgáltatási reformok) című előadását Xanthos óvárosában az UNESCO világörökségi listáján szereplő közgyűlési csarnokban tartotta meg.

Az akadémiai program zárásaként Dr. Karsai Krisztina professzor asszony tartott angol nyelvű előadást „Future of European Criminal Law” (Az európai büntetőjog jövője) címmel. A következő, 2022. október 8–15. között megrendezésre kerülő Dreiländer Szeminárium tervezett helyszíne ismét Göcek lesz, ahol büntetőeljárás témák feldolgozására kerül sor.

*Dr. Gál Andor
adjunktus*

Erasmusszal Tenerifén

2021. októberében az Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézetből *Mezei Péter* kollégával közösen utaztunk Tenerifére, ahol az Universidad de La Laguna vendégeiként oktattunk az Erasmus+ ösztöndíjprogram keretében. A vendéglátónk, *Luis Javier Capote Pérez* professzor graduális hallgatóinak tartottunk elő-

adásokat a digitális szerzői jog, NFT-k, végfelhasználói szerződések a kétoldalú digitális piacereken és a videójátékok és grafikus felhasználói felületek témakörökben. A helyszín mondhatni idilli volt. A sziget nem csak turista paradicsom, hanem igen komoly és magas színvonalú felsőoktatási környezetet



Útban a Teide csúcsára. A távolban Gran Canaria szigetének körvonalai sejlének fel



Esti fények és árnyak Santa Cruz de Tenerife kikötője felett

biztosít La Laguna városában, ahol nem közhely, hogy valóban élmény tanítani. Az oktatási terek izgalmasak, a könyvtár gazdag, a hallgatók pedig érdeklődőek voltak, és nagy létszámban jelentek meg az előadásokon.

Az oktatáson túl a szakmai kapcsolat-építésre és eszmecsere-re is lehetőség nyílt a First Tricontinental IP Workshop keretében, amely hosszú idő után az egyik első személyes jelenléttel is zajló konferencia volt. Nyolc jelenléti és öt *online* előadást foglalt magában, igen változatos témakörökben, kezdve *Umberto Eco*: a Rózsa neve c. könyvének jogellenes videójátékadaptációitól az NFT-k szerzői jogi kérdésein át az adatbázis-védelemmel kapcsolatos legfrissebb uniós fejleményekig, a YouTube/Cyando-ügyek és az AI-alapú jogérvényesítési kérdések

elemzéséig. A konferenciáról szóló részletes beszámolót itt lehet elérni: <https://copy21.com/2021/10/konferencia-la-lagunaban-first-tricontinental-ip-workshop/>.

A sziget az oktatási és kutatási tevékenység mellett számos izgalmas helyet, programot és titkot rejt. Ez talán úgy hangzik, mintha egy utazási kézikönyv népszerűsítő cikke lenne, de korántsem az. Ha van indok, amiért az Erasmus+ mobilitásban rejlő lehetőségeket minden oktatónak és kutatónak ki kellene használnia, az éppen az olyan helyszínekre való eljutás lehetősége, mint a Masca-i szurdokvölgy, ami több emelet magas sziklahasadékban tekeregve jut ki az Atlanti-óceán partjára, egy eldugott kis öbölbe, vagy La Laguna világörökség részét képező városmagja. A kellemest pedig valóban össze lehet kötni a hasznossal. Nem zárja ki ugyanis egymást Spanyolország legmagasabb hegyének, a Teide vulkánjának megmászása, és a csúcs közeléből, a lanovka állomásáról készített, szigorúan szakmai tartalmú *podcast* beszélgetés sem, amelyet bárki meg is hallgathat az alábbi weboldallal meglátogatását követően (<https://copy21.com/2021/10/magaslati-iphetfok-3-2/>).

*Dr. Harkai István
adjunktus*



Iglesia de la Concepción

Élménybeszámoló Turkuból

A tavalyi év során alkalmam nyílt az Erasmus+ program keretében külföldön tanulni egy szemeszteren keresztül. A választásom Finnországra, azon belül is a Turku Egyetemre esett, mert úgy éreztem, sok lehetőséget és tapasztalatot kínálhat nekem. Ezért augusztus közepén kiutaztam Finnországba és megkezdtem az ottani életem Turku városában. A város – Szegedhez hasonlóan –, sok lehetőséget rejt magában, mégis csendes és békés. Turku környéke gyönyörű, zöld és dombokkal borított táj, amelyet a nyár utolsó heteiben volt alkalmam felfedezni.

Az ősz megérkezésével elkezdődött az iskolai félév is, amely rengeteg új dolgot tartogatott számomra. Szerencsére, az új kihívásokkal nem egyedül kellett szembenéznem, mivel az egyetem minden cserediák számára biztosított egy-egy mentort, akik kivétel nélkül segítettek mindenben, legyen az papírmunka, ügyintézés vagy szálláskeresés. Annak ellenére, hogy Finnországban nem tudtam a saját szakomon, azaz nemzetközi tanulmányokon tanulni, mégis úgy gondolom, joghallgatóként is olyan tudásra és tapasztalatra tettem szert,

amelyek segíteni fogják munkámat a későbbiek során.

A finn iskolarendszer híresen jó minőségű, ez pedig a felsőoktatásra is igaz. A legtöbb egyetemi kurzus teljesítéséhez sok önálló tanulás és munkavégzés szükséges, hiszen a téma feldolgozására fordított idő lényegesen rövidebb mint más országokban. Mivel egy szemeszter két periódusra van osztva és rendszerint mindkét periódusban más kurzusok indulnak, ezért egy-egy tárgyból mindössze néhány hétig vannak előadások. Ezért a diákoknak a tananyag nagy részét önállóan kell feldolgozniuk, de természetesen az oktatók mindenben nagyon szívesen segítségünkre voltak. Ez kezdetben egy kicsit nehéz lehet, de igazából ezzel is az önálló munkavégzésre, függetlenségre tanítják az embert, illetve arra, hogyan ossza be hatékonyan a maga idejét. Az egyetem egyébként az általános kurzusaik mellett lehetővé tette számunkra, hogy ingyenesen részt vegyünk sportkurzusok és nyelvórák széles választékán, továbbá egyéb szabadidős programokat is szerveztek annak érdekében, hogy jobban megismerjük a finn kultúrát. A Turku-na-



Turku mellett fekvő kis falu, Naantali

pon például minden múzeum ingyenesen volt látogatható diákok számára, illetve ingyenes várostúrákat is tartottak a finn diákok nekünk. Mindemellett azonban orientációs napokat is szerveztek, amelyen eligazítottak minket a papírmunkát és az egyetem által kínált lehetőségeket illetően, amely mindenképpen nagyon hasznos volt.

Az ottlétlem alatt alkalmam volt sokat utazni Finnországon belül és kívül is. A finn kisvárosok és falvak látogatása különleges élmény volt. Érdekes volt látni a régebbi építésű, színes faházakat a modern, északi stílusú társasházak kontrasztjában. A finn főváros, Helsinki a legnagyobb város az országban, mégis megvan a maga bája a macskaköves kis utcáival, a kikötővel és a helsinki várral, amely egy, közvetlenül a város mellett elhelyezkedő szigeten található. A szigetre tett látogatás egy séta a múltba, hiszen egy pillanat alatt visszarepíti az embert az időben a vikingek korába a földbe épített, fűvel borított épületek és a kőből épült vár romjainak látványa.

Az első, Finnországon kívüli utam Norvégiába, a Lofoten-szigetekre vezetett, amely egy szervezett, csoportos kirándulás volt. Lofoten egy rendkívüli hely, egyrészt a természet szépsége miatt, de a különlegesen csendes és békés életérzése miatt is, amely csak úgy árad az ottani falvakból. A szigetek páratlan szépsége semmihez sem fogható és bátran kijelenthetem, hogy ez volt a legkülönlegesebb hely, ahol életemben valaha jártam.

Másodszorra a svédországi Stockholmba volt alkalmam eljutni, ahová Turkuból egyenes járáttal vitt egy éjszakai komp. Habár a látogatás napján meglehetősen hideg és szeles idő volt, ez az északi nagyváros is magával ragadott. A város új részei az északi stílushoz híven modern építésűek, azonban az óváros még mindig tükrözi, hogyan is nézhetett ki az élet pár száz évvel ezelőtt. Az ingyenes óvárosi túrának köszönhetően pedig számos érdekes történetet hallhattunk és megismerhettük a jelentést egy-egy szobor vagy épület mögött.



Kabelvåg, Lofoten-szigetek, Norvégia



Stockholm óvárosa, Svédország

Végül a szemeszter végén eltöltöttem pár napot az észtszvági Tallinn városában is. Mivel komppal mindössze két órára van Helsinkitől, az észti fővárost sok finn hatás éri, amely megnyilvánul mind az építészetben, mind az életstílusban és persze az időjárásban is. Ahogyan a többi északi város, Tallinn is teljesen levett a lábamról és ottlétem minden percét élveztem. Az Erasmus félévem végéhez közeledve elérkezett a karácsony is, amelyet szintén Turkuban töltöttem, így volt alkalmam elsőkézből megtapasztalni a finn szokásokat. A Turkui Katedrális előtti téren felállított fenyőfa és a karácsonyi díszekbe bújtatott város kellemes ünnepi

hangulatot varázsoltak, amelyet csak fokozott a Szenteste érkezett hóesés.

Amikor aztán január elején elérkezett a hazatérésem dátuma, nagyon szomorúan hagytam ott Turkut, hiszen ez a rövid idő alatt is már úgy éreztem, mintha az otthonom lenne – hiszen az is volt öt hónapig. Ennek ellenére azonban nagyon boldog és hálás vagyok, amiért úgy döntöttem, elmegyek Erasmusra és amiért pont Turkut, Finnországot választottam. Mindekinek teljes szívből ajánlom magát az Erasmus+ programot, mivel valóban egy életre szóló és meghatározó élmény, ahogy Finnország is.

Egri Sára

nemzetközi tanulmányok szakos hallgató



A turkui katedrális karácsonyi fényekben

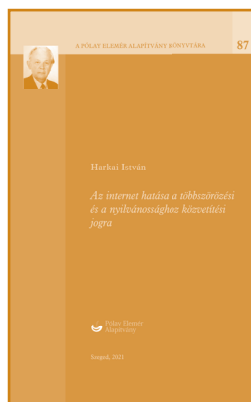


Könyvkiadás

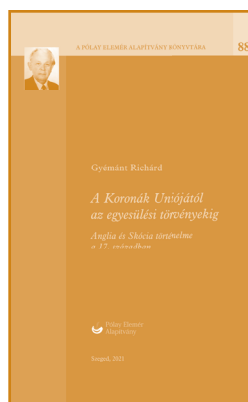
A szegedi jogi karon folyó tudományos és oktatói munkát sokoldalúan támogató Pólay Elemér Alapítvány a COVID-19 elnevezésű világjárvány dacára töretlenül folytatta 2021-ben is tevékenységét. Alapítványunk országosan, sőt nemzetközileg is mind ismertebb szakmai könyvkiadói tevékenysége hívta életre a Iurisperitus Kiadót, amely a Budapesten, a Károlyi-Csekonics Palotában megrendezett Első Magyar Jogi Könyvszalomon is bemutatkozott. Tudományos, szakmai sorozataink köteteit e kiadó gondozza. Újabb (al)sorozatokot is indítottunk azokban a szakmai szegmensekben, ahol a kari tudományos-oktatói tradíció ezt lehetővé és indokolttá tette. A régebbi és újabb kiadványaink megvásárolhatók karunkon a Jogi Információs Kabinetben, és megrendelhetők drótpostán (jik@juris.u-szeged.hu). Következzék a 2021. esztendő könyvtermése.

A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára

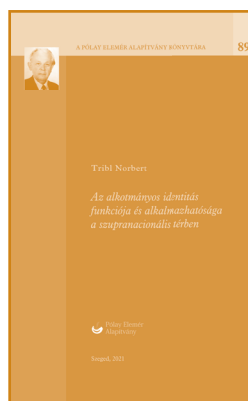
87. Harkai István: *Az internet hatása a többszöröségi és a nyilvánossághoz közvetítési jogra*



88. Gyémánt Richárd: *A Koronák Uniójától az egyesülési törvényekig. Anglia és Skócia történelme a 17. században*

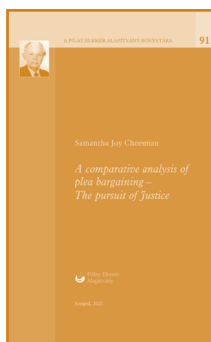
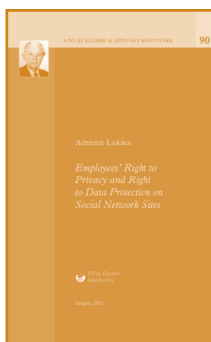


89. Tribl Norbert: *Az alkotmányos identitás funkciója és alkalmazhatósága a szupranacionális térben*



90. Adrienn Lukács: *Employees' Right to Privacy and Right to Data Protection on Social Network Sites, with Special Regard to France and Hungary*

91. Samantha Joy Cheesman: *A comparative analysis of plea bargaining. The pursuit of Justice*



16. Juhász Zsuzsanna: *A fogvatartottak emberi jogai. Válogatás a strasbourgi emberi jogi bíróság esetjogából*

Fundamenta Fontium Iuris Publici
Csatlós Erzsébet – Siket Judit: *Közigazgatási alapismeretek*



92. Pongó Tamás: *A cyberbullying és a diákok véleménynyilvánítási szabadsága, különös tekintettel az USA jogrendszerére*

93. Sziebig Orsolya: *Vadvilág végveszélyben. A vadvilággal kapcsolatos büntetendő cselekmények nemzetközi és uniós jogi vonatkozásai*

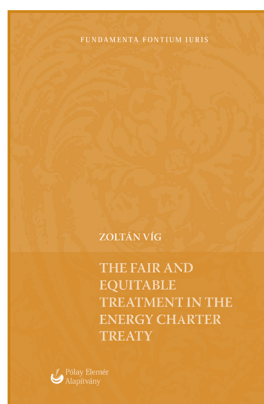


Lectioes Iuridicae
28. Hajdú Gábor (szerk.): *Rendkívüli helyzetek és jog. Kalandozások a jog peremvidékén a COVID-19 apropóján*



Fundamenta Fontium Iuris

15. Vigh Zoltán: *The fair and equitable treatment in the Energy Charter Treaty*



Ez alkalommal is szeretném megköszönni kedves egykori hallgatóinknak és más támogatóinknak anyagiakban nyújtott nagylelkű segítségét. Az esedékes szja-bevallások idején tehető 1% felajánlása tekintetében újólag szíves figyelmükbe ajánlom alapítványunkat, amelynek adószáma:

18459203–2–06

*Dr. Balogh Elemér
egyetemi tanár*



Az I. Both Ödön Közjogtörténeti Emlékverseny

Sikeres kari kezdeményezés a középiskolások bevonására a tudományos munkába

Karunk 2021. január 15-én rendezte meg – hagyományteremtő szándékkal – a jogtörténet és a történettudományok iránt érdeklődő középiskolai tanulók számára a Both Ödön Közjogtörténeti Emlékversenyt. E rendezvény – elnevezésével – Karunk egykor volt kiváló jogtörténészének, Both Ödönnek (1924–1985), oktatói és kutatói munkássága előtt állít emléket.

A sikeres rendezvény – a járványügyi előírásokra tekintettel – *online* térben bonyolódott le. A versenyen két fordulóban hét középiskola háromfős csapatai mérték össze tudásukat. A háromfős csapatoknak az első fordulóban egy közjogtörténeti tesztet kellett megoldaniuk, míg a második fordulóban egy speciális prezentációs technika – az ún. Pecha Kucha – formájában, egy adott témából kellett referátumot tartaniuk, amelyet a Kar jeles oktatóiból álló bírálóbizottság

értékelte. A bírálóbizottságban helyet foglalt *Dr. Görög Márta* (a Kar dékánja, a Civilisztikai Tudományok Intézetnek vezetője), *Dr. Homoki-Nagy Mária* (a Magyar Jogtörténeti Tanszék vezetője), *Dr. Balogh Elemér* (az Európai Jogtörténeti Tanszék vezetője) professzorok, *Dr. Kiss Barnabás* (Közjogi Intézet) és *Dr. Varga Norbert* (általános dékánhelyettes, Magyar Jogtörténeti Tanszék) egyetemi docensek. Valamennyi versenyző csapat komoly felkészültségről tett tanúbizonyságot, s közülük a verseny során elért pontszámok alapján:

I. helyezést ért el a nagykőrösi Arany János Református Gimnázium, Technikum és Kollégium csapata (*Bartus Levente, Német Dániel, Szabó Zoltán*, a felkészítő szaktanár: *Kocsis Szilvia*);

II. helyezést ért el – megosztva – a makói József Attila Gimnázium csapata (*Igaz Dániel, Németh Viktória, Szűcs Lili*, a felkészítő szaktanár: *Varga Bálint*) és a hódmezővásárhelyi Németh László



Both Ödön

Both Ödön Közjogtörténeti Emlékverseny

Középiskolai Tanulóknak

Gimnázium csapata (*Baranyi Balázs, Hornyák Alex, Gachályi Gergő*, a felkészítő szaktanár: *Pengőné Cseh Ildikó*);

III. helyezést ért el a szegedi Dugonics András Piarista Gimnázium csapata (*Muhari Márton Manó, Papp Kende, Molnár Adrienn*, a felkészítő szaktanár: *Károlyi Attila*).

A nyertes csapatból két diák, Bartus Levente és Szabó Zoltán Karunk jogász szakán kezdte meg tanulmányait 2021 őszén, így a korábbi díjazás mellett Karunk dékánjának felajánlásából egyszeri 100 000 Ft-os ösztöndíjat is átvehettek. A díjazott csapatoknak, illetve vala-

menyi versenyző diáknak ezúton is gratulálunk!

A verseny az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő által kiírt A hazai Tudományos Diákköri műhelyek és rendezvényeik támogatása – A jogi kari hallgatók és a középiskolás diákok bevonása az egyetemi tudományos életbe (SZTE-ÁJTK) című, NTP-HHTDK-20-0068 kódjelű pályázat támogatásával valósulhatott meg.

Dr. Pétervári Máté és

Dr. Pozsonyi Norbert

adjunktusok

EPLO

A Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete együttműködése az Európai Közjogi Szervezettel

Az Európai Közjogi Szervezet (EPLO) egy nemzetközi szervezet, amelynek elsődleges célja az alkotmányjog, a közigazgatási jog, az európai jog, a nemzetközi jog, az emberi jogok, a környezetvédelmi jog, az összehasonlító jog és a közjog egyéb területein való ismeretterjesztés. Küldetése a kutatás, az oktatás, valamint a közös európai értékek és jogi hagyományok felfedezésének és népszerűsítésének ösztönzése.

Magyarország 2015 óta tagja a szervezetnek, 2017-ben pedig a Szegedi Tudományegyetem együttműködési megállapodást kötött vele. A megállapodás része az Igazságügyi Minisztérium háromoldalú együttműködésének az EPLO-val és a Szegedi Tudományegyetemmel. Az együttműködés végrehajtója a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete,

amely az EPLO-val közös konferenciákat szervez, közös kiadványokat jelentet meg, valamint kölcsönösen támogatják egymás tudományos tevékenységét és ösztöndíjprogrammal támogatja a szegedi hallgatók részvételét az EPLO tudományos és szakmai programjaiban.

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete, a Europe Direct Szeged és az EPLO együttműködésének részeként 2021-ben két jelentős konferenciára került sor. Április 23-án 'Az Európai Unió szomszédságpolitikájának aktuális kihívásai' címmel *online* konferenciát és kerekasztal-beszélgetést tartottak az úgynevezett Európa jövőjéről szóló konferenciasorozat keretében, november 18-án pedig 'Az Európai Unió és a posztszovjet országok kapcsolatainak megértése – dráma vagy jólét?' címmel *workshop*-ot tartottak (*online*).

A Szegedi Tudományegyetem több hallgatója is részt vett az EPLO 2021-es nyári iskoláin, bár a világméretű járvány okozta korlátok miatt ezek mind *online* zajlottak. A Kar Nemzetközi Regionális Tanulmányok Intézete a magyar Igazságügyi Minisztérium által nyújtott támogatás révén tudományos és pénzügyi támogatást nyújtott a résztvevő hallgatóknak.

Brimo Widad, másodéves angol nyelvű Nemzetközi Tanulmányok Mester szakos hallgató 2021. július 26. és július 31. között részt vett az Európai Közjogi Szervezet 'Migrációs Nyári Iskola' tudományos programján. Lehetősége volt előadásokat hallgatni neves görögországi, spanyolországi és olaszországi felsőoktatási intézményekben a migrációval kapcsolatos témákról, mint például a migránsok befogadási politikája a Covid-19 időszakban, emberi jogok a migránsokra jellemző nemi szempontból, migráció és munka a Covid-19 időszakban, valamint országspecifikus esetek Olaszországra, Görögországra és Spanyolországra vonatkozóan.

Ezzel egyidőben az Állam- és Jogtudományi Kar három másik hallgatója, *Keskés Anna*, *Azat Azemkulov* és *Kovács Eszter* vettek részt egy szintén EPLO által szervezett programban, mely a 'Globális közigazgatási jog a gyakorlatban – Nyári intenzív kurzus' elnevezést viselte. A hallgatók Európa-szerte elismert akademikusok előadásait hallgathatták meg, köztük neves olasz és máltai egyetemek

professzorai, valamint az Európai Jogi és Kormányzati Iskola oktatóinak előadásait. Az órák elméleti és gyakorlati részekre tagolódtak, az előadók az elméleti részen tartották előadásait, a hallgatók pedig a gyakorlati részen különböző bírósági ügyeken dolgozhattak.

Végül, de nem utolsósorban, Karunk három hallgatója vett részt az EPLO 'Európai Közjogi Akadémia' elnevezésű nyári intenzív tudományos képzési programjában. *Yasin Tokat*, *Ferdous Rahman* és *Pavlo Burdiak* a jogi doktori iskola diákjai élvezettel hallgatták Bulgária, Hollandia, Olaszország és Spanyolország vezető egyetemeinek kiváló professzorait. A rendezvény tartalmát az UNODC Bűnmegelőzési és Büntetőjogi Hivatalának vendégelőadója is gazdagította. Az előadások elméleti előadásokra tagolódtak, amelyeket a hallgatók egy-egy kapcsolódó témában írt esszéi egészítettek ki. Yasin Tokat és Aldous Rahman másodszor vett részt az Akadémián, és mindketten szakdolgozatot írtak, hogy megszerezzék az ILLM (Intensive International Master of Laws) európai közjogi diplomát, amelyet az EPLO ítél oda, és amelyet azokban az országokban ismernek el, ahol az EPLO partnerség létezik. Mindkét hallgató teljesítette a szakdolgozat megvédéséhez szükséges lépéseket, és a sikeres védést követően megkapták az ILLM diplomát az európai közjogból.

Dr. Szalai Anikó
egyetemi docens

SZTE 100

Jubileumi sportverseny az Egyetemen

Karunk ismét bizonyította, hogy #együttújra ismét sikerülhet!

Lezárult a 2021-es SZTE 100: A mintegy másfél hónapos egyéni verseny után

a 'Nyújtás a Weekendig' című kihíváson az SZTE karjai és egységei mérhették össze erejüket. A hivatalos díjátadóra 2021. július 27-én került sor. A 'Legak-



A győztes csapat

tívabb Kar' címnek idén is a – tavalyi évhez hasonlóan – az SZTE Állam- és Jogtudományi Kar örülhetett.

A Karon összesen 11 versenyző indult és gyűjtötte a kilométereket hétről-hétre, összesen 3354 km-t. A másfél hónapos verseny során a jogi karról hárman is kiemelkedő teljesítményt nyújtottak:



– *Engi Erika*, Karunk képzési koordinátora, túrázás kategóriában gyalog megtett közel 800 kilométeres fantasztikus teljesítményével még az EXTRÉM címet is kiérdemelte;

– *Dr. Kruzslíc Péter*, a Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézetének adjunktusa, férfi futás kategóriában második helyezést ért el, több mint 300 kilométeres megtett távval;



– *Kakusziné Szalai Zsuzsanna*, a jogi kar pénzügyi ellenjegyzője pedig családi túrázás kategóriában második helyezést ért el.



Gratulálunk mindenkinek a program során elért eredményéhez!

'A magánjog fejlődése a két világháború között'

OTKA-kutatócsoport alakult Karunkon

2021. szeptember 1-én megalakult 'A magánjog fejlődése a két világháború között' elnevezésű OTKA-kutatócsoport (projektazonosító: K 138618) a Szegedi Tudományegyetem Magyar Jogtörténeti Tanszékén, amelyet a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal a Kutatási témapályázati kiírás keretében talált támogatásra méltónak. A kutatócsoport vezetője *Dr. Varga Norbert*, résztvevői: *Dr. Homoki-Nagy Mária*, *Dr. Legeza Dénes*, *Dr. Pétervári Máté*, *Dr. Szívós Kristóf* és *Dr. Krusóczki Bence*. A kutatócsoport célja a Horthy-korszak magánjogi szegmenseinek feltárása primer (levéltári) források alapján.

A kutatást vezető Varga Norbert a korábbi kutatásaira alapozva vállalta a kartellmagánjog egyes részkérdéseinek feldolgozását. A kutatás a 20. század első felében elfogadott 1931. évi XX. törvénycikkre koncentrált, amely a kartellek létrejöttét és működését szabályozta. Az első világháborút követő gazdasági és társadalmi változások a jogfejlődésre is hatással voltak, amelynek következtében az állami beavatkozás és szerepvállalás egyre jelentősebb lett a magánjogban is, szem előtt tartva a tisztességes versenyt és a fogyasztók érdekeit. A kartellek szempontjából ez különösen indokoltnak mutatkozott, ami alapvetően a kartellfelügyeleti szervek létrehozásában és szabályozásában nyilvánult meg. A kartellmagánjog egységes szabályozása azonban elmaradt, amelynek hiányában a magánjog, különösen a kereskedelmi jog általános szabályai szolgáltak zsinórmértékül a jogalkalma-

zó számára. A kutató tehát a kartellszerződések alapján kívánja rekonstruálni a kartellek tényleges működését a projekt keretében.

Homoki-Nagy Mária kutatásainak a fókuszában a kötelmi jog – az egyes szerződések – változásai állnak a két világháború közötti magyar magánjogban. A gazdasági és a társadalmi viszonyok változásai a 20. század első felében ugyanis jelentősen hatottak az egyes magánjogi intézményekre, azok fejlődésére, átalakulására. Ez a folyamat jól nyomon követhető például a *pacta sunt servanda* és a *clausula rebus sic stantibus* elveknek az érvényesítésében vagy éppen elvetésében. Hasonló változás figyelhető meg a szerződések teljesítésének megítélésében, ami a gazdasági lehetetlenség elvének érvényesítéséhez vezetett. A magánjogi törvénykönyv hiánya miatt különös fontosságú bírói gyakorlat feltárásában rejlő lehetőségeket kívánja kiaknázni elsősorban a kutató.

Pétervári Máté a csődönkívüli kényszermegyezés magyarországi meghonosodását kívánja vizsgálni e tárgyú kutatásai során. Ezen eljárás a gazdasági szereplők gyors megegyezését célozta a fizetéseképtelenné váló cégek megmenekülését is biztosítva, így a csődeljárás szabályainak kiegészítéseképpen került be a magyar jogrendszerbe az I. világháborút követő gazdasági megrázkódtatás következményeinek enyhítése céljából. Jelentős lépés volt ez egy újfajta gazdaságpolitika irányába, amely a korábbiaknál elfogadóbban szemlélte az állami beavatkozást a gazdasági életbe.

Legeza Dénes a szerző személyhez fűződő jogainak és vagyoni jogainak kutatását tűzte ki célul az érintett korszakban, mivel a 19–20. század fordulóján végbement technikai újítások gyökeres változást hoztak először a mindennapokban, majd később a joggyakorlatban is. Ezek a szerzői jogot érintő technikai változások, mint például a telefon, a kép-, hang-, majd mozgóképrögzítés, illetve a rádiósugárzás jellemzően a két világháború közötti időszakban gyűrűstek be a hazai és a külföldi tárgyalótermekbe. Magyarországon ebben az időszakban történelmi okokból elmaradt a szerzői jogról szóló 1884. évi XVI. tc., majd az 1921. évi LIV. tc. érdemi felülvizsgálata, ezért a két világháború között a kutatás homlokterébe helyezett szerzői jogi bírói joggyakorlatnak különös jelentősége volt.

Emellett a két kutatásban részt vevő doktorandusz közül Szivós Kristóf a korszak perjogi vetületeit kívánja vizsgálni, mivel az 1911. évi I. törvénycikk a perjogtörténet által nagyrészt még feltáratlan, azonban a jogtörténeti mellett hatályos jogi relevanciái is lehetnek az új polgári perrendtartás következtében. Krusóczki Bence viszont az 1923. évi V. törvénycikk gyakorlatának az elemzésére vállalkozott, amely Magyarországon elsőként biztosí-

tott a tisztességtelen kereskedelmi magatartásokkal szemben oltalmat a gazdasági verseny szereplői számára.

A kutatócsoport résztvevői egyaránt a jogtörténeti kutatások esszenciájának tekinthető levéltári forrásokat veszik górcső alá a Horthy-korszak vonatkozásában, amely részeredményeket tanulmányok és tudományos előadások formájában teszik majd a nagyközönség számára elérhetővé. A négyéves projekt végén a tervek szerint monografikus formában is publikálni fogják az ezekből levont következtetéseiket. A kutatócsoport munkájából nem maradhatott ki a jogösszehasonlítás igénye sem, így a kelet-európai párhuzamos jogfejlődés hipotéziséből kiindulva a krakkói Jagiellonian University került bevonásra a projektbe, amely intézmény jogtörténészeivel közös konferenciákon kerülhetnek majd megvitatásra a két világháború magánjogfejlődésének tanulságai. Emellett a tehetséggondozás érdekében hallgatók is részt vállalnak a kutatómunkában, valamint a kutatók a tudománypopularizálás céljából diákköri előadások és a Kutatók Éjszakája keretében is disszeminálják a projekt eredményeit.

*Dr. Pétervári Máté
adjunktus*

Balaton Provence-ban

Avagy egy kétéves, az Aix-Marseille Egyetem Louis Favoreu Intézetével közös kutatási projekt első éve

Az 'Hubert Curien – Balaton program' keretében nyert támogatást a Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézet az Aix-Marseille Egyetem Louis Favoreu Intézetével közös, két-

éves, a képviseleti demokrácia és a polgári részvétel aktuális kihívásainak összehasonlító vizsgálatát célzó kutatási projekt végrehajtására. A 2021–2022-ben zajló projekt előre meghatározott

programjának keretében 2021-ben két találkozóra is sor került, szeptemberben Szegeden, míg decemberben Aix-en-Provence-ban kerültek megszervezésre kutatószemináriumok, amelyek során az aix-i és a szegedi kutatók mutathatták be kutatásaik részeredményeit. A projekt 2022-ben tovább folytatódik, júniusban Szegeden, majd ősszel Aix-en-Provence-ban kerülnek megrendezésre az újabb találkozók.

Karunk és az aix-i jogtudományi kar egykori legendás dékánjáról, *Louis Favoreu*-ről elnevezett alkotmányjogi kutatóintézet kapcsolata öt évre nyúlik vissza. Mint Karunk munkatársa, 2016 óta veszek részt a franciaországi intézet által 37 éve minden szeptemberben megrendezett, az alkotmánybíráskodás aktuális kérdéseit megvitató nemzetközi kerekasztalon. A kapcsolatnak köszönhetően azóta több közös konferencia és publikáció is megvalósult. Az együttműködés egy újabb állomását

jelenti a magyar-francia kutatási program keretében a két állam által támogatott átfogó kutatási projekt előkészítése, illetve a sikeres pályázatot követően annak végrehajtása.

A pályázat benyújtására a francia fél javaslata alapján került sor. Ugyanakkor annak az aix-iek által javasolt témája magyar oldalról is komoly érdeklődést váltott ki. A kutatás fókuszpontjában egyrészt a képviseleti elv és a képviseleti demokrácia jelenkorban tapasztalt kihívásai állnak. E megközelítésben a kutatás elsősorban elméleti, illetve a vonatkozó alkotmánybírársági ítélkezési gyakorlatokon keresztül úgy az intézmények, mint az eljárások tekintetében gyakorlati szempontok alapján vizsgálja a demokratikus alapok fenntartásához szükséges alkotmányos egyensúlyt. Másrészt az állampolgári részvételnek nem utolsó sorban a technika fejlődésének köszönhetően megjelenő új módozatainak használha-



Szerény szegediként a nagyok asztalánál – kerekasztal a Louis Favoreu Intézet szervezésében



Reneszánsz szellem és modernitás – az Aix-Marseille Egyetem jogi karának főépülete

tóságát járja körül, ezek alkotmányos kérdéseit vizsgálja a közös kutatás.

A 2021. szeptember 6-án Szegeden tartott első kutatószeminárium a kutatás által érintett témakör teljeskörű feltárására, a helyzetelemzésre vállalkozott. A szeminárium igen gazdag programot kínált, összesen tíz előadás hangzott el, illetve ezeket az egyes előadások után közösen is megvitatták a jelenlévők. Szóba került a képviseleti elv alkalmazásának gyakorlata, az ezzel kapcsolatos kihívások, de a vitában már ekkor megjelentek az állampolgári követelések, az új részvételi formák biztosítására vonatkozó igény is. A december 9-én Aix-en-Provence-ban megtartott második találkozó során pedig a polgári részvétel döntéshozatalban megjelenő formáit vizsgálták a résztvevők az ilyen polgári demokratikus részvétel alkotmányos szabályira tekintettel.

A kétéves kutatási projekt 2022-ben zárul majd le, és reményeink szerint számos közös publikáció megjelenésére ad majd alkalmat. A téma gazdagságára tekintettel pedig már 2021-ben elkezdődött az a tervezési munka, amelynek köszönhetően az elkövetkezendő években akár további külföldi intézmények bevonásával folytatódhat a közös kutatás. Ennek célja egy európai szintű demokrácia-kutatás elindítása, amely egyrészt összehasonlító alkotmányjogi, másrészt empirikus, politológiai megközelítésben folytatódna, és a polgári részvétel még átfogóbb vizsgálatát célozná. Terveink szerint a Szeged – Aix-en-Provence tengely e tágabb kutatásban is meghatározó lehet majd.

*Dr. Kruzslicz Péter
adjunktus*

Trócsányi László köszöntése

Születésnap ünnepség Karunkon

Egyetemünk Rektori Hivatalában köszöntöttük 2021. október 1-én Trócsányi László professzort 65. születésnapja alkalmából, akit ünnepi kötettel ajándékoztak meg barátai, kollégái.

A világ egyik legfrappánsabb köszöntő megnyitó szövege szinte napra pontosan 40 éve hangzott el New Yorkban a Central Parkban, amikor is a köszöntőre felkért polgármester pusztán ennyit mondott a jótékonyági koncert előtt: „Ladies and Gentlemen, Simon and Garfunkel!”

Most mondhatnám én is ebben a körben, hogy Hölgyeim és Uraim, *Trócsányi László!* Ilyen röviden azonban nem úszsák meg. Már csak azért sem, mert ez az ünnepi ülés megérdemel némi magyarázatot. Az ünnepelt ugyanis csak sejtí, de minden részletében nem ismeri azt, amit 65. születésnapja alkalmából készítettünk neki. Mielőtt ezt felfedném előtte, szeretném elmondani, hogy Trócsányi professzor 1956. március 6-án született. Tudjuk, az nem volt egy egyszerű, kiszámítható év, ahogyan az idei sem az. Ezt az ünnepséget a koronavírus okozta korlátozások árnyékában

szerveztük és esélyesebbnek láttuk az őszi megtartását.

A tudományos életben megszokott módon, egy könyvvel készültünk. 69 szerző közel 700 oldal terjedelemben köszönti az ünnepeltet. Ez a könyv sok szempontból tükrözi az ünnepelt munkásságát, eddigi életútját és emberségét. A tanulmányok széles körben átfogják az európai, nemzetközi és nemzeti jogi kérdéseket. Visszatérően utalnak Laci európeér gondolkodására, közvetlenségére, szellemi és emberi nyitottságára, a kollégákkal szembeni felkaroló, segítőkész magatartására és kifogyhatatlannak tűnő kreativitására. Anélkül, hogy nagyon spoilerezni szeretnék, olyan mondatokat lehet idézni belőle, hogy a „jogász szakma kivételesen sokoldalú képviselője és igaz barát”, aki egy másik szerző szerint „ha két hétig nyugton van, utána biztosan össze akar rakni egy atomreaktort”.

De komolyra fordítva a szót: ez a kötet három nyelven, magyarul, angolul és franciául írott tanulmányokat tartalmaz a jogtudomány, azon belül is különösen a közjog minden szegletéből. *Sulyok Márton és Kruzslíc Péter* szerkesztő társaimmal és a közel hetven szerző



Dr. Szalai Anikó köszönti az ünnepeltet

kollégával reméljük, hogy tetszeni fog-
nak az írások, és az előttünk álló őszi-té-
li estéken, egy pohár finom bor mellett
örömet és muníciót lelsz majd benne a
következő évek kihívásaihoz.

Laci, Isten éltesen sokáig!

Dr. Szalai Anikó
egyetemi docens

*

Kedves Laci Barátom!

Párhuzamos életrajzunkról, arról,
hogy kortársak és pályatársak vagyunk,
továbbá barátságunkról mindent leír-
tál meghatározó és szép szavakkal öt évvel
ezelőtt a számomra készített kötet kö-
szöntőjében. Ezen, a szegedi egyetemen
rendezett ünnepségen nyilván a barát-
ságunkat megalapozó szegedi évekre
emlékezem elsősorban, de az ünnepelt
gazdag életútjának többi állomását is
megemlítem.

Ha a történetet a születéssel kezdjük,
akkor 1956-ban születünk mindketten,
és így ahhoz a szerencsés korosztályhoz
tartozunk, amely 1989-ben, 33 évesen,
már tapasztaltan, de még fiatalos lendü-
lettel építhetett fel tartalmas életművet.
1980-ban végeztünk az ELTE Állam- és
Jogtudományi Karán, Laci az Ország-
gyűlési Könyvtárban eltöltött rövid idő
után, az MTA Állam- és Jogtudományi
Intézetének munkatársa lett. Közben az
ügyvédi pálya irányába nyitott, alapító-
ja az egyik legrangosabb, nemzetközileg
is ismert ügyvédi irodának. Emellett
a szegedi jogi kar oktatója, ahol egyik
meghatározó szereplője az 1989 utáni
változásoknak.

Szegedi együttműködésünk so-
rán egyidőben voltunk 1994-től
dékánhelyettesek, Laci a kecskeméti ki-
helyezett tagozatért felelt, tőle megszö-

kott nagy energiával és képességgel szer-
vezte az újdonságszámba menő oktatási
formát. Sok szép és vidám emléket ör-
zünk erről az időszakról, és szeretettel
gondolok harmadik dékánhelyettes tár-
sunkra, *Farkas Beátára*, és természetesen
dékánunkra, *Molnár Imre* professzorra,
valamint a dékáni hivatal és a tanulmá-
nyi osztály vezetőire, munkatársaira.
Kiemelném azt az 1995. évi kecskeméti
nemzetközi konferenciát, amely való-
ban úttörő volt a rendszerváltás összeha-
sonlító jogi és politológiai feldolgozásá-
ban. E rendezvény jó példája és mintegy
nyitánya volt azon törekvésének, hogy
a szegedi jogi képzés ne maradjon meg
pusztán a hazai keretek között, hanem
nemzetközi dimenziójú legyen. Ennek
logikus folytatásaként lett a motorja a
francia nyelvű, Magyarországon úttörő
jellegű képzésnek. Teljes mértékben
egyetértek azzal, hogy bárhova is ke-
rültünk, a szegedi egyetem jelentette
a szellemi háttérrel, azt a helyet,
ahová, mint ma is, hazajárunk. Szeged
rengeteget köszönhet az ünnepeltnek. A
nemzetközi kapcsolatok felvirágoztatá-
sa, iskolateremtő professzori munkája
mellett miniszterként nagy támogatást
nyújtott általában a jogi oktatásnak, és
különösen a szegedi jogi karnak.

Az Alkotmánybíróságon végzett kö-
zös munkánkra, ahol biztos háttérrel je-
lentett számomra – főleg elnöki – mun-
kában. Sajnos Ő nem mindenben
találta meg számítását, a jelentéktelen
rutinügyek tömege riasztotta. Így aztán
3 év után beteljesítette élete nagy álmát,
a párizsi nagykövetséget, amelynek örö-
meiről, nehézségeiről, a folyamatosan
tartott szegedi kapcsolatról részletesen
beszámol naplójában.

Kitérek a Velencei Bizottságban el-
töltött éveinkre, küzdelmeinkre, közös
nyolc évünkre is, ahol Laci póttag volt.

(Megjegyzem, a póttag ugyanazt a teljes értékű munkát végzi, ugyanúgy vesz részt a bizottság munkájában, mint a rendes tag. A megkülönböztetésnek elméletileg a szavazásnál lenne jelentősége, de ilyenre két esetben emlékszem, egyébként hallgatólagos beleegyezéssel fogadtuk el a véleményeket.) Nem volt könnyű megértetni a magyar törvényhozás szándékait. Jó nemzetközi kapcsolata, a tagokhoz fűződő jó emberi viszonya sokat segített ebben. Szeretettel emlékezik ezekre az évekre mind az említett köszöntőben, mind a párizsi nagyköveti éveiről szóló naplóban. De szerényen hallgatott arról a ritka baráti gesztusról, hogy amikor engem nem jelöltek újra a Velencei Bizottságba, és neki ajánlották fel ezt a tisztséget, elhárította azt, és a póttagi megbízatásáról is lemondott inkább. Ismétlem, ritka gesztus ez a mai világban.

Végül, amiről öt éve még nem írhattott az ünnepelt. Történt, hogy 2017 elején új magyar bírót kellett választani a strasbourgi székhelyű Európai Emberi Jogi Bíróságra. Úgy éreztem, hogy ez jogászai pályafutásom megkoronázása lenne, és megpályáztam ezt a pozíciót. Nem részletezem megválasztásom történetét, csak annyit mondok, hogy Laci

támogatása és segítsége nélkül nem lennék bíró Strasbourgban. Külön öröm volt, hogy bírói eskütételemtör, 2017. április 24-én megtisztelte az ünnepséget jelenlétével.

Brüsszelben 2000–2004 között, Párizsban 2010–2014 között volt nagykövet. (Én részben az ő bátorítására vállaltam el a római nagyköveti megbízatást.) Nagykövetként is prioritása volt a szegedi képzések fejlesztése, a kollégák meghívása, tanulmányutak – és kirándulások – szervezése, ösztöndíjak biztosítása. Az uniós csatlakozást megelőző években Brüsszel rendkívül fontos helyszín volt, a bilaterális kapcsolatokért felelős nagykövet részére is.

A legújabb párhuzam pedig – Strasbourg. Mint az Európai Parlament képviselője, évente többször, rendszeresen Strasbourgba érkezett a parlamenti ülésekre, és bár ez a járvány miatt már jó másfél éve szünetel, remélem, rövidesen újra találkozhatunk ilyen módon is.

Szólnom kell egy számomra fontos, de kevesebbet emlegetett tulajdonságáról. A könyvek szeretete valószínű könyvtárosi munkájára nyúlik vissza. Egyrészt írja őket akár tudományos, akár populárisabb céllal, elég csak az alkotmányos identitással foglalkozó



A közös koccintás az egyetem központi épületének aulájában

alaplámpvére utalni, vagy a franciaországi nagyköveti éveit feldolgozó Párizsi naplóra. A könyvek iránti szeretetét mind a mai napig azzal is kimutatja, hogy nagyon sok könyv kiadásáról gondoskodik, fontos forrásokat tett közzé és sorozatokat indított. Ilyen volt például az 'Alkotmányjogi, politológiai és civilisztikai tanulmányok'. Igazságügyi miniszterként feldolgoztatta és számos kötetben adta ki az igazságügyi minisz-

térium történetének dokumentumait.

Kívánom, hogy az ünnepelt a tőle megszokott fáradhatatlan buzgósággal és lendülettel folytassa munkáját, váltsa valóra terveit, mint tette egész életében a szegedi egyetem és hazánk érdekében.

Kedves Laci! Isten éltesen sokáig!

*Dr. Paczolay Péter
professor emeritus,
az EJEB bírása*

Visegrad Fund

A Magyar Jogtörténeti Tanszék közép-kelet-európai kutatási együttműködésben vett részt

A Nemzetközi Visegrádi Alap 2021-ben támogatásra méltónak találta a krakkói Jagiellonian University a Visegrad Grants támogatási programra 'Continuity and Discontinuity of Pre-war Legal Systems in the Post-war Successor States (1918–1939) [A világháború előtti jogrendszerek folytonossága és a folytonosság hiánya az I. világháború nyomán létrejövő utódállamokban] címmel benyújtott pályázatát. Ennek megvalósítását négy közép-európai egyetem együttesen vállalta, így a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara és a Jagiellonian University mellett a szlovákiai Trnava University és a brnói University of West Bohemia egyetemek vettek részt a projektben konzorcionális együttműködés keretében.



A pályázat vállalásai a Culture and Common Identity [Kultúra és közös identitás] támogatási területre koncentráltak, amelyek három részből tevődtek össze: a négy egyetem jogtörténeti angol nyelvű szöveggyűjteményt állítottak össze a csehszlovák, magyar és lengyel jogrendszer két világháború közötti kiemelkedő jogforrásaiból, *online* előadás-sorozatot készítettek a két világháború közötti Csehszlovákia, Magyarország és Lengyelország jogi kultúrájáról és kodifikációs folyamatairól, valamint a 'Difficult heritage: interwar codification movement in Central and Eastern Europe (1918–1939) [Nehéz örökség: A két világháború közötti időszak kodifikációs mozgalmak Közép-Kelet-Európában (1918–1939)]' című konferencián vitatták meg kutatási eredményeiket, amely tanulmányok publikációja is megvalósul a pályázatban.

A konferenciára 2021. október 7-én került sor *online*, amelyen *Dr. Varga Norbert* egyetemi docens (Introduction the Cartel regulation in Hungary in



Online egyeztetés a lengyel, magyar, cseh és szlovák kutatók között

the Interwar Period), *Dr. Pétervári Máté* adjunktus (Changes of the Insolvency Law in Hungary in the Interwar Period) és *Szivós Kristóf* PhD-hallgató (The Changes in the Right of Novelty in Hungarian Civil Procedure in the Interwar Period) tartott előadást.

A pályázat résztvevői:
Jagiellonian University in Krakow

(*Dr. Maciej Mikula, Dr. Jan Halberda, Dr. Jakob Maziarz*)

Szegedi Tudományegyetem (*Dr. Varga Norbert, Dr. Pétervári Máté*)

Trnava University (*Prof. Dr. Tomáš Gábriš, Dr. Ingrid Lanczová*)

University of West Bohemia (*Dr. Vilém Knoll, Dr. Tomáš Pezl*)

Dr. Pétervári Máté
adjunktus

Szabó Imre köszöntése 70. születésnapja alkalmából

2021. október 12-én töltötte be *Szabó Imre* professzor úr a 70. születésnapját. Ebből az alkalomból ünnepi ülést szerveztek kollégái, a Civilisztikai Tudományok Intézetének munkatársai az Egyetem központi, Dugonics téri épületében. Az ülést *Dr. Görög Márta* professzor asszony, Karunk dékánja vezette.

Az ülésen az ünnepeltet elsőként egykori évfolyamtársa és ügyvéd kollégája, *dr. Cserba Lajos* köszöntötte, majd *Tuska*

Alexandra harmadéves joghallgató előadásában professzor úr kedvenc verse hangzott el. A jeles születésnapra ünnepi tanulmánykötet készült, amelynek munkálatai még 2021. év elején kezdődtek, és amelyet *Dr. Pákozdi Zita* intézeti kolléga adott át az ünnepelt részére. Jól mutatja az ünnepelt szakmai és emberi megítélését, hogy a tanulmánykötetbe több társkar oktatóitól és egyes hivatásrendek képviselőitől egyaránt érkeztek



Az ünnepelt is szót kapott

tanulmányok, amelyek témaköre szinte valamennyi jogágat felöleli. Az ülés a *dr. Varga Imre* intézeti munkatárs által, az ünnepelt egész életútját bemutató fotókból összeállított videó levetítésével zárult.

Az ülést követően a vendégeknek lehetőségük nyílt a tanulmánykötet dedikálására, majd a Rectori Hivatal földszinti

átriumában állófogadás keretében folytatódott az esemény, már kötetlenebb hangnemben, ahol egykori közvetlen kollégája, *Juhászné dr. Zvolenszki Anikó* köszöntette professzor urat a pezsgős koccintás előtt.

Dr. Pákozdy Zita
adjunktus



Karunk dékánja, Görög Márta a professzor úrral

Perszimuláció és activity

Évről évre népszerűbbek a polgári jogi, interaktív versenyek

2009-ben Dr. Görög Márta kezdeményezésére az akkor még Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék keretében indult útjára az első Polgári Jogi Jogesetmegoldó és Activity Verseny. A kezdeményezés különös jelentőségét az adta, hogy a 2007-ben életre hívott Magánjogot Oktatók Egyesületén keresztül a hazai magánjog oktatói ösze tudták hangolni a saját karukon megrendezésre kerülő verseny szabályait, így ezzel egyidőben a karokon első helyezést elért hallgatók országos szinten is megmérettethették magukat az *Országos Polgári Jogi Jogesetmegoldó és Activity Versenyen*.

A verseny 2019-ben újabb mérföldkövéhez érkezett, hiszen az eltelt tíz év jelentős változásokat eredményezett a hazai jogi felsőoktatásban, amely nemcsak az oktatásmódszertan megváltoztatását, de a számonkérések rendszerének és mindezekből kifo-

lyólag a tanulmányi jellegű megmérettetéseknek a változását is magával hozta. A megváltozott igények a tíz éve sikeresen működő verseny újrágondolását tették szükségessé, megteremtve annak lehetőségét, hogy akár egyidejűleg több évfolyam számára is biztosítsuk az aktuális tanulmányiagnak megfelelő megmérettetés lehetőségét, így a versenyt ezen évtől négy különálló modulban egy anyagi jogi, egy eljárásjogi és egy komplex (anyagi és eljárásjogi) problémát feldolgozó jogesetmegoldó verseny, valamint a közkedvelt Activity verseny formájában szervezzük meg, immáron Polgári Anyagi Jogi, Perszimulációs és Activity Verseny elnevezéssel.

A jogesetmegoldó versenyek keretében a versenyzők mindegyike egy, de ugyanazon – anyagi jogi, eljárásjogi vagy éppen anyagi és eljárásjogi problémát tartalmazó – polgári jogi



A Polgári Anyagi Jogi jogesetmegoldó verseny résztvevői és a zsűri tagjai

jogesetet kapnak, amelyet, a jogeset megismerését megelőzően megtartott sorsolás szerint vagy az alperesi, vagy a felperesi pozíciót képviselve, vagy éppen bírói pozícióban eljárva kell megoldaniuk és a zsűri előtt prezentálniuk. A jogesetmegoldó versenyek célja, hogy kiválasztásra kerüljenek azok a hallgatók, akik felkészültségük, kiállásuk, valamint érvelő- és meggyőzőképességük okán képviselhetik a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karát az országos megmérettetésen. A versengés külön értékét az adja, hogy annak zsűrijében elismert gyakorlati szakemberek (bírák, ügyvédek) foglalnak helyet, akik a verseny résztvevőit az értékelésen túl számos hasznos tanáccsal is el tudják látni.

Az Activity verseny keretében a résztvevők három fős csapatokat alkotnak. A csapatoknak a közismert Activity játék szabályai szerint kell polgári jogi fogalmakat megfejtetniük. A versenyt minden évben különös várakozás előzi meg a lebonyolítást végző Civilisztikai Tudományok Intézetének oktatói körében is, hiszen a feladatok kidolgozásától, a versenyek lebonyolításán át, az országos versenyekre történő felkészítésig minden évben a szervezők is számos élménnyel, emlékekkel gazdagodnak.

A rendezvény évről évre egyre nagyobb népszerűségnek örvend hallgatóink körében; 2021-ben a jogesetmegoldó versenyen egyéniben már 16 fő, míg az Activity versenyben majdnem 50 fő vállalta a megmérettetést. A 2021. október 21-én megrendezett kari anyagi jogi jogesetmegoldó versenyben felperesi oldalon első helyezést *Kalmár Anett*, alperesi oldalon Ádám Benedek Attila érték el, míg Activityben a *Lauer Viktória*, *Paszt Adél*, és *Tóth Lilla*



*A 2021. évi kari Polgári Jogi Activity I. és az országos verseny II. helyezettjei
(balról jobbra) Tóth Lilla, Paszt Adél és Lauer Viktória*

által alkotott 'Gráciák' csapata hozta el az első díjat és képviselhette karunkat a budapesti országos versenyen, amelyen Ádám Benedek Attila felperesi pozícióban országos II. helyezést, míg a *Lauer Viktória*, *Paszt Adél*, *Tóth Lilla* alkotta csapat szintén országos II. helyezést ért el, felkészítő tanáruk *dr. Telegdy Gergely*, mesteroktató volt.

Külön öröm számunkra, hogy hallgatóink minden évben az országos verseny élmezőnyében végeznek, helyezéseikkel pedig öregbítik Karunk hírnevét is. A versenyek kitűnő lehetőséget jelentenek hallgatóink számára, hogy a képzés során megszerzett ismereteiket a gyakorlatban is kamatoztathassák.

*dr. Telegdy Gergely
mesteroktató*

Jogászprofesszor a centenáriumi év kitüntettjei között

Doctor Honoris Causa cím adományozása Bertrand Mathieu számára

A Párizs I Panthéon-Sorbonne Egyetem jogászprofesszorának, *Bertrand Mathieu*-nek díszdoktori kitüntető címet adományozott Karunk kezdeményezésére a centenáriumi tanévben a Szegedi Tudományegyetem Szenátusa. Bertrand Mathieu professzor a kitüntetést személyesen vette át az Egyetem Napján tartott ünnepség keretében, 2021. november 13-án. A kitüntetéssel egy olyan nemzetközileg elismert alkotmányjogász professzort köt újabb szál Egyetemünkhöz és Karunkhoz, aki kutatásaival és nemzetközi kapcsolatrendszerével már eddig is sokat adott Szegednek. A centenáriumi ünnepség során átadott kitüntető cím egyúttal mutatja a szegedi jogtudományi kar és alkotmányjogi műhely nemzetközi beágyazottságát, azon belül jelzi intézményünk és a párizsi Panthéon-Sorbonne Egyetem szoros kapcsolatát.

A *doctor honoris causa* kitüntető cím adományozását Bertrand Mathieu professzor számára megalapozta professzor úr nemzetközi elismertsége, kimagasló tudományos munkássága, szakértői és szakmai közéleti tevékenysége és a szegedi alkotmányjogi kutatásokhoz nyújtott önzetlen segítsége. Bertrand Mathieu több mint négyszáz publikációjával egyike korunk legismertebb és legelismertebb alkotmányjogásza. A párizsi Panthéon-Sorbonne Egyetem professzora, éveken keresztül az intézmény alkotmányjogi kutatóműhelyének vezetője, a francia Államtanács tanácsosa, a Velencei Bi-

zottság tagja, az Alkotmányjogászok Nemzetközi Egyesületének alelnöke, a Francia Alkotmányjogi Egyesület tiszteletbeli elnöke, korábbi elnöke, az Európai Közjogi Szervezet igazgatótanácsának tagja.

Bertrand Mathieu professzort közel egy évtizedes kapcsolat fűzi a Szegedi Tudományegyetemhez. E kapcsolatnak köszönhető tudományos együttműködés elsősorban összehasonlító alkotmányjogi területen bontakozott ki. Túl azon, hogy önzetlen hozzájárulásával segítette a kutatási tevékenységeink szakmai fejlődését, nemzetközi kapcsolatrendszerét is nagyvonalúan a rendelkezésünkre bocsátotta ahhoz, hogy ezek eredményeit nemzetközi szinten is bemutathassuk, ezáltal Karunk és az Egyetem láthatóságát és elismertségét növeljük.

Professzor úr vezette francia részről azt a kétéves nemzetközi kutatási projektet, amely a nemzetközi alkotmányos önazonosság és a közös európai értékek kérdését járta körül összehasonlító alkotmányjogi megközelítésben, és amelyek eredményei publikáció formájában is megjelentek. Karunk rendezésében összesen hat tudományos konferenciát szervezhettünk segítségével és részvételével. Professzor úr közbenjárásának is szerepe volt abban, hogy Karunkon jöhetett létre az Európai Közjogi Szervezet magyarországi fiókja. Továbbá több franciaországi intézményközi kapcsolat kialakításában is segítette Karunkat.



Dr. Trócsányi László (balra) a kitüntetéssel

Bertrand Mathieu-t a *doctor honoris causa* cím átadásakor Trócsányi László professzor úr méltatta. Bemutató beszédében kiemelte, hogy egy olyan francia alkotmányjogász professzor számára ítélte meg a Szenátus a kitüntető címet, aki az alkotmányjog elkötelezett művelőjeként újszerű meg látásaival hozzájárult a jogtudomány jelenkori fejlődéséhez, ugyanakkor tudományos munkáján túl a szakmai közéleti részvételt is mindig fontosnak tekintette, több nemzetközi és francia szakmai szervezet alapítója és vezetője, végül de nem utolsósorban kiemelkedő szerepet játszott a nemzetközi egyetemi együttműködések fejlesztésében, és e körben mindig igyekezett segíteni, támogatni a szegedi műhelyeket.

Válaszbeszédében Bertrand Mathieu professzor úr kiemelte, hogy számára

mindig megtisztelő egy egyetemi kitüntetés, és Magyarországhoz, a Szegedi Tudományegyetemhez egy rendkívül sajátos, bensőséges viszony fűzi. Nagyra értékeli a szegedi alkotmányjogi kutatásokat, örömmel járult hozzá eddig is azok sikeréhez és igyekszik ezután is támogatni azokat. Hangsúlyozta, hogy a nemzetköziség és egyetemesség mellett fontosak, különösen az alkotmányjog területén a nemzeti sajátosságok is, éppen ezekről folyhatott nyílt és mély szakmai párbeszéd az általa is kezdeményezett, Szegeddel közös kutatások során. Véleménye szerint ez a párbeszéd egy tágabb kulturális dialógus része, amely újabb és újabb emberi, kollegiális kapcsolatokat is teremt.

*Dr. Kruzsliz Péter
adjunktus*

Új kezdeményezések a Politológiai Tanszéken

Egyre több hallgató dönt úgy, hogy a mesterdiploma megszerzése után a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Politológiai Tanszékén folytatja a doktori tanulmányait. Ennek köszönhető, hogy mind a doktoranduszok, mind az oktatók részéről felmerült az igény egy olyan fórumra, ahol megismerhetik és megvitathatják a hallgatók kutatási eredményeit. Az első ilyen rendezvény 2021 novemberében került megrendezésre; a szimpózium keretében a Tanszék hat doktori hallgatója mutatta be a kutatásait.

Wimmer Krisztina, első éves doktorandusz, az áldozatiság történeti összefüggéseiről tartott előadást. A másodéves *Kószó Richárd* az Európai Unió támogatáspolitikáját érintő legfontosabb kihívásokat mutatta be. *Szekeres Tamás*, harmadéves doktorandusz előadásában a Horthy-korszak szerepét tárgyalta a rendszerváltás utáni emlékezetpolitikában. *Petrovski-Oláh László*, aki szintén harmadéves, az inkumbens jelöltek előnyét vizsgálta a magyarországi polgármester-választásokon. *Szabó Palócz Orsolya* a politikai diskurzusokban megjelenő ellenségképzésről tartott előadást, *Stumpf Péter Bence* pedig a politi-

kai verseny és a jelöltállítás összefüggéseit mutatta be.

Az esemény keretében került leleplezésre a Politológiai Tanszék új logója és arculata: a fátklya a szabadság, a tűz a tudás és az oktatás szimbóluma. Az egység dolgozói közösen választották ki a logó végső verzióját, ami azóta a Bocskai utcai épület második emeletén a tanszéki iroda melletti falra is kikerült.

Az utóbbi években hagyománnyá vált, hogy a Politológiai Tanszék poszterversenyt hirdet, hogy az egyetemi hallgatók és a középiskolás diákok is kipróbálhassák magukat a tudományos kutatások területén. 2021-ben a pályázat 'A koronavírus politikai és társadalmi következményei' címmel került meghirdetésre. A diákversenyen megosztott díjat kapott *Pap Barnabás* és *Mihálylovits Miklós*, míg a hallgatói verseny díjazottja *Grund Félix* lett.

Hagyományteremtő céllal indítottuk útjára a doktorandusz szimpóziumot, amit ezentúl minden évben meg szeretne szervezni a Tanszék. A külföldről érkező doktoranduszok növekvő száma miatt pedig egy angol nyelvű rendezvényt is szeretnénk meghonosítani.

Dr. Merkovity Norbert
egyetemi docens, tanszékvezető



Bokrétaünnep

A Kar széképületének felújítása végső szakaszához érkezett

2021. december 10-én tartottuk a Lófara ún. bokrétaünnepségét, vagyis felkerült helyére az épület legmagasabb, leglátványosabb eleme, a kupola.

Tisztelt Miniszter Úr, Államtitkár Úr, Helyettes Államtitkár Asszony, Rektor Úr, Kancellár Asszony, Professzor Asszonyok és Urak! Kedves Ferro-épes Kollégák! Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Szeretettel köszöntöm Önöket az Állam- és Jogtudományi Kar épületében! Régi szokás szerint bokrétaünnepre érkezünk ma, építők és építtetők közös ünnepére. A hagyomány szerint akkor kerül erre sor, amikor a tetőszerkezet legmagasabb pontja elkészül – ez a mi esetünkben a kupola, az épület szimbolikus kiegészítője, amivel immáron újra egységes lesz, amit a tervező, *Petsch Elek* papírra vetett a 19. század végén.

A Tisza Lajos krt. 54. szám alatti épület 1951 óta a szegedi jogászképzés

otthona, melynek történelme, mint sok szegedi palotáé, az árvíz után kezdődött. Az adományoknak hála, 1882 augusztusában készült el, és a városi Elemi és Polgári Leányiskolának adott otthont. Iskolának épült, bár szerepet cserélt 1921-ben az egyetem Szegedre érkezésekor, amikor az Ítéltábla költözött ide, hogy a Dugonics téren helye lehessen a jogászképzésnek. Harminc év múlva újra a tanítás otthonává vált, a jogászképzés vette birtokba.

A mai ünnep emblemikus a számunkra, az Egyetem és a Kar polgárai számára. Az egyetem szegedi működésének centenáriumi tanévében járunk, amikor gondolataink vissza-visszatérnek a száz évvel ezelőtti történetekhez. Ahhoz az időszakhoz, amikor Szeged lakossága érdeklődve nézte, hogy a frissen érkezett egyetem miként lakja be a várost, hogyan lesznek gazdagabbak a mindennapok a professzorok és a



A várakozó közönség a Lófaránál

hallgatók által. Száz évvel később pedig minden szegedi tudja, mi az a 'Lófara'. A Lófara intézmény, nemcsak egy a gyönyörű eklektikus palotáink közül, hanem olyan hely, amelyet már tervezője és építői is arra szántak, hogy falai nagy dolgok tanúi lehessenek. Iskolaépítők voltak ők, akik a pusztulás után a romok helyére elegáns és virágzó várost álmodtak, ehhez az álmhoz méltó épületekkel. És most mi magunk váltunk iskolaépítővé – többes értelemben is.

A Lófara a jurátusok otthona 70 éve. Generációk jöttek ide tanulni, vizsgázni, élni azt a varázslatos időszakot, amit diákeveknek hívunk. Tőlük, elődeinktől ilyen szeretetre méltó ez az épület, attól a több ezer joghallgatótól, professzortól, kollégától, akik nap mint nap léptek be a kapun. Amikor az épület atmoszférájáról, lelkéről beszélünk, rájuk gondolunk, akiket ide hozott a tudásvágy és a hivatástudat. Akik a szegedi jogászképzés mellett tették le a voksukat, mert tudták, hogy hallgatóként nemcsak a jogtudományt sajátítják itt el, hanem olyan professzorokkal találkozhatnak, akik lelkiismeretes tudósai és bölcs tanítói ennek a hivatásnak. A

professzorok pedig a legfontosabbat adják: elkötelezetten formálták és formálják a jövő, a ma szakembereit.

Hamarosan teljesen megújul a Lófara, újra a város egyik ékköve lesz. Visszanyert kupolája messziről mutatja majd, hogy ebben az épületben tisztelik a hagyományt, ismerik és értik a történelmet, és képesek a múltból bátorságot, erőt, lendületet és kitartást meríteni az újításokhoz. Ez az egyetemi épület már annak a jövőnek készül, amit bár még csak sejtünk, de bizakodva készülünk rá. Azt tükrözi, hogy mi, a szegedi jogászközösség tagjai hogyan képzeljük el a 21. századot, és abban az egyetem, az oktatás, a tudás, a szakma, a jog és az igazság iránti elhivatottság szerepét. Tradíciókra épülő modern lesz az épület és okos. Tudni fogja mindazt, amit egy digitalizáció iránt elkötelezett kari közösség elvár tőle, s elég okos lesz ahhoz is, hogy tudja, alapjait 1872-ben, majd 1921-ben tették le, és hogy még hosszan kell szolgálnia a tudományt.

A polgári iskolának a 19. század végén „a századvég gazdasági és technikai fejlődése által megkívánt magasabb műveltségi szint iránti igényeket” kel-



Az eseményen megjelent prominens személyek: Dr. Rovó László rektor, Dr. Trócsányi László professzor, korábbi igazságügy miniszter, Dr. Görög Márta dékán, Dr. Jubász Roland államtitkár és Dr. Fendler Judit kancellár



Építő és az építettő együtt ünnepel

lett kielégítenie, írja 'Szeged története'. Ma is hasonló a célunk. Olyan iskolát szeretnénk, ahol a magasabb műveltség mozgatórugója a gazdasági és technikai fejlődésnek, ahol a tananyag, a tanulás és kutatás környezete egyaránt megfelel annak az elvárásnak, amit a felsőoktatással szemben támasztanak. Hallgatóink értelmiségiként, a jogász és a Karon elsajátítandó társadalomtudományi szakmák felkészült művelőiként lépnek majd ki innen, akik tanulmányaik során megkapták mindazt, amivel a munka világában boldogulhatnak. Nem csupán az egyes társadalomtudományi ágakról beszélünk, hanem azokról a készségekről, amelyek nem könyvekből szerezhetők meg, hanem az inspiráló, a szakmánk gyakorlati részét megmutató környezet hatására alakulnak ki. Pár hete, hogy rektor, valamint rendőrfőkapitány úrral együtt átadtuk a kriminalisztikai oktató kabinetet; egy, az országban egyedülálló, rendhagyó oktatási teret. A jövő felsőoktatásában az ehhez hasonló kezdeményezések egyre fontosabb szerepet visznek majd, Karunk pedig továbbra is

elkötelezett a gyakorlati tapasztalat, az élmény alapú tudás, a tehetséggondozás és az együttműködések mellett.

Iskolának épült tehát ez a ház, amit a sors néhány kitérővel számunkra rendelt, hogy szerető és gondos gazdái legyünk. Sokévnnyi tervezés, közös gondolkodás előzte meg ezt a napot, és az, hogy ma itt ünnepelhetünk sokak mun-



A bejárás hivatalos pillanatai

kájának és támogatásának köszönhető. Köszönet illeti *Balogh Elemér* prodékán urat, aki az első tervezési folyamatot gondozta. Professzor úr magáénak érezte az épület eredeti formája visszaállításának gondolatát, és képviselte az Egyetem fórumain a Kar céljait. Köszönjük az Egyetem vezetésének, valamint a kormányának, hogy támogatásra méltónak találták ügyünket, és hogy bizalmat szavaztak ennek a jövőbe mutató építkezésnek! A szegedi jogászközösség tagjaként különösen sokat tesz a kari kezdeményezésekért, közösségünkért, képzéseink fejlesztéséért, nemzetközi

kapcsolataink bővítéséért *Trócsányi* professzor úr, akinek ezúton is köszönjük, hogy az épület átfogó megújulása mellé állt, s elkötelezetten támogatja azt.

Ez a bokrétáünnepe azt a közös büszkeségünket fejezi ki, ami elfog bennünket szeretett épületünkbe lépve. Kívánom, hogy sikerekben és ünnepi eseményekben bővelkedjék a jövője, az Egyetem, a Kar, az ország és a város polgárságának javára.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Dr. Görög Márta
egyetemi tanár, dékán

Pro Scientia Aranyérmeseink

Karunk kiválóságai motiválták tudományos munkára a diákkörösöket

A Magyar Jogtörténeti TDK keretei között vette kezdetét egy új kezdeményezés, amelynek célja a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának *Pro Scientia* Aranyérmeseinek vendégül látása. Az OTDK-n elérhető legmagasabb kitüntetéssel díjazott korábbi hallgatók élménybeszámolóikban diákköri tapasztalataikról számolhatnak be, valamint az életpályájuk rövid bemutatására is sor kerül a program keretében. Ennek nem titkolt célja, hogy tudományos munkára motiválja, lelkecsítse a hallgatókat rámutatva arra, hogy miképpen hasznosíthatók a diákköri munka során megszerezhető készségek vagy az így elért eredmények.

Dr. Auer Ádám 2021. március 18-án az online térben pályája bemutatása mellett legújabb kutatásait is ismertette „A bírói gyakorlat hatása a szerződések jogára” címmel. Az SZTE ÁJTK-n diplomázott

előadónkat 2011-ben tüntették ki *Pro Scientia* Aranyéremmel. Ezt a XXIX. és a XXX. OTDK-n elért sikereinek jutalmaként nyerhette el, ugyanis a 2009. évi OTDK-n egyrészt „A képviselők mentelmi jogának szabályozása és gyakorlata (1865–1875)” című dolgozatával *Dr. Homoki-Nagy Mária* és *Dr. Varga Norbert* témavezetése mellett I. díjjal jutalmazták a Magyar állam- és jogtörténet I. tagozatban, másrészt II. díjat érdemelt ki három másik társszerző mellett az Alkotmányjog II. – Államszervezet II. tagozatban „A bírói szerepvállalás az Alkotmány egyes rendelkezéseinek alkalmazásában” című dolgozatával, amelynek konzulensei *Dr. Trócsányi László* és *Dr. Lichtenstein József* voltak. A 2011. évi OTDK-n pedig már társasági jogi dolgozattal vett részt, így *Dr. Papp Tekla* témavezetőként segíthette a szintén I. helyezést elérő, „A részvénye-

si joggyakorlásra vonatkozó 'corporate governance' szabályok alkalmazása Németországban és Magyarországon” című pályamunka elkészültét.

Auer Ádám szívesen mesélt a Szegeden eltöltött éveiről, amelynek eredményeképpen 2013-ban PhD-fokozatot szerzett a Polgári Jogi Tanszék munkatársaként. Ezt követően a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen folytatta pályáját, amelynek Bolyai ösztöndíjasaként tarthatta meg az *online* rendezvényen tudománypopularizáló előadását. Az előadó a tudományos pálya mellett az Alkotmánybíróság tanácsadójaként is dolgozik Dr. Sul yok Tamás elnök mellett, így ezzel kapcsolatos élményeivel is színesítette élménybeszámolóját a diákkörösök számára.

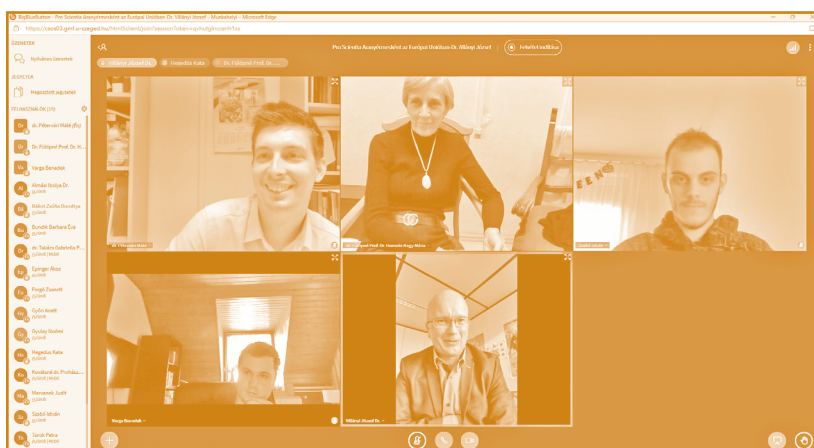
2021. november 11-én pedig Villányi József az egyetemi évek alatt és a jogi pályán szerzett tapasztalatait ismerhették meg az érdeklődő diákok. A meghívott vendég 1997-ben nyerte el a *Pro Scientia* Aranyérmet az Állam- és Jogtudományi Szekcióban még a József Attila Tudományegyetem hallgatójaként. Békéscsabáról került Szegedre az egyetem megkezdésekor, és már elsőévesként

magával ragadta a jogtörténet, így a Jogtörténeti Tanszék demonstrátoraként ismerkedett meg a tudományos kutatómunkával. A francia nyelvtudásának hála a francia alkotmánytörténettel foglalkozott Dr. Ruszoly József témavezetése mellett. A XXII. OTDK-n a toulouse-i parlamentet vizsgáló pályamunkáját különdíjjal jutalmazták, majd a XXIII. OTDK-n már első díjat nyert a párizsi parlament jogfejlesztő tevékenységére fókuszáló dolgozatával.

Egyetemi évei alatt több külföldi ösztöndíjat is elnyert, amely nagy segítségére volt a későbbi elhelyezkedésben. Különösen ajánlotta ezt a diákkörösök számára, ugyanis a külföldi tartózkodás semmi máshoz sem hasonlíthatóan fejlesztí az önállóságot és kinyitja a világot a kalandvágycok előtt. A záróvizsgák után Szegeden szeretett volna a bírói pályára lépni, de erre a kevés státusz miatt nem volt lehetősége. Emiatt először a Buda Környéki Bíróságon kezdett dolgozni, amely mellett visszajárt oktatni a Karunkra, fakultatív kollégiumként a középkori francia igazságszolgáltatás történetét. A ráckevei és szentendrei bíróságon igyekezett a bíróvá válás grádi-



Dr. Auer Ádám azóta is megmaradt a tudományos pályán, amelynek fő eredményeit prezentációjában is felvillantotta



*Az online térbe való átállás egyik pozitív hozadéka
– Dr. Villányi József könnyedén megtarthatta előadását Luxembourgból is*

csain felfelé lépkedni, amikor lehetősége nyílt arra, hogy az Igazságügyi Minisztériumban büntetőeljárásjogi kodifikációval foglalkozzon, ahol nemzetközi szervezetekkel kezdetben el kapcsolatot kiépíteni. Itt érte a 2004-es európai uniós csatlakozás, amelynek köszönhetően azóta is Luxembourgban él családjával, mivel az uniós versenyvizsga letételét követően az uniós szervek szolgálatába szegődött. Az Európai Unió Bíróságán helyezkedett ugyanis először el, ahol előbb Dr. Czucz Ottó kabinetjében dolgozott jogi referensként, majd 2012 óta az Európai Parlament Főtitkárságához tartozó Fordítási Főosztály Magyar Fordító Osztályának vezetője. Ennek kapcsán az előadó a jogász-nyelvész munkaszépségeit villantotta még fel a hallgatóság előtt, majd a saját pályájának tanulságát is levonva azzal az útravalóval engedte el a diákkörösöket karriertanácsként: „Ne felj váltani!”

A két *Pro Scientia* Aranyérmes élménybeszámolójából egyaránt kitűnt, hogy a diákköri munka alapjaiban határozta meg későbbi pályájukat. Villányi József ezt úgy fogalmazta meg, hogy a tudományos diákkör ismerte-

ti meg a hallgatókat a szakmai nyílt vitával családi hangulatban, baráti körben, amely így megalapozója a későbbi szakmai karrier egyik legfontosabb készségének. Ezúton is köszönjük a két előadónak, hogy a járványhelyzet idején is vállalták az *online* előadásokon való részvételt! A rendezvények megvalósulását az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő által kiírt 'A hazai Tudományos Diákköri műhelyek és rendezvényeik támogatása – A jogi kari hallgatók és a középiskolások bevonása az egyetemi tudományos életbe (SZTE ÁJTK)' című, NTP-HHTDK-20-0068 kódjelű és a Miniszterelnökség Családokért Felelős Tárcánélküli Miniszter által kiírt, 'Az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való részvétel és a lebonyolítási feladatok ellátása – A jogi kari hallgatók és a középiskolások megismertetése a diákkörökkel és motiválásuk a kutatásra' című, NTP-HHTDK-21-0056 pályázatok támogatták.

*Dr. Pétervári Máté
adjunktus*



Europe Direct

2021 – az átmenet éve a szegedi iroda életében

A Szegedi Tudományegyetemen működő Europe Direct Szeged információs iroda életében sajátos év volt a 2021-es. A Covid járvány miatt az Európai Bizottság adminisztratív malmai is lassabban őröltek a szokásosnál, így fordulhatott elő, hogy a 2018–2020-as keretszerződésünk nem zárulhatott le 2020 decemberében, csak 2021. április végén.

Közben sikeres pályázatot nyújtottunk be a következő, 2021–2025-ös időszakra vonatkozóan, s ennek keretében a projekt 2021. május 1-től folytatható az SZTE-n (Magyarországon továbbra is egyedüli irodaként működünk egyetemi háttérrel). Így év közben váltunk egy új generációs információs hálózat részévé. Hogy ez milyen változásokat hozott számunkra? Háttérként egy szűkebb hálózatot európai és magyar szinten, magasabb támogatást az eddigieknél, és egy logócsere év közben, ennek minden 'áldásával' együtt.

Szakmai értelemben újdonság volt, hogy az Európai Bizottság már szokásosnak mondható tematikus prioritásai mellett egy speciális és egyszeri kezdeményezés az egész éves munkánkat meghatározta: az Európa jövőjéről szóló konferencia, illetve vitasorozat. Az *Ursula von der Leyen* vezette Európai

pai Bizottság hirdette meg a széleskörű európai konzultációt, s ebben a magyarországi intézmények, szervezetek, köztük a Europe Direct irodák is rendkívül aktív szerepet vállaltak. Az általunk 2021-ben szervezett konferenciák és Integrációs Klub események egytől egyig rögzítésre kerültek az ún. CoFE platformon (<https://futureu.europa.eu/?locale=hu>) és a rendezvényekről a megfelelő jelentéseket, összefoglalókat ugyanitt leadtuk. De magát a kezdeményezést is több formában és csatornán keresztül népszerűsítettük (előadások tartása a CoFE platform működéséről és céljáról, Facebook, weblap jelenlét, stb.).



Konferencia Európa jövőjéről

Ami 2020-ban még forradalmian új volt a munkánk során, 2021-ben már rutinná vált: az összes fontosabb rendezvényünket élőben közvetítettük a Europe Direct Szeged iroda Facebook oldalán. Ennek köszönhetően ezek az anyagok ma is elérhetők *online*. Hagyományainkhoz híven két konferenciát



Dr. Sztáray Péter és Dr. Trócsányi László professzor

szerveztünk az év során. 2021. április 23-án társszervezőként működöttünk együtt az Európai Közjogi Szervezettel (EPLO) „Az Európai Unió szomszédságpolitikájának aktuális kihívásai” című konferencia megvalósításában. Október 19-én pedig „Fikció, valóság vagy kihívás? A digitalizáció szerepe Európa jövőjének

formálásában” címmel rendeztünk sikeres konferenciát.

Integrációs Klub rendezvényeink az alábbiak szerint valósultak meg.

Március

„Hogyan tovább Schengen? Biztonságpolitikai kihívások az Európai Unió előtt”



Dr. Jubász Hajnalka és Dr. Trócsányi László professzor



Dr. Maróth Gáspár és Dr. Kruzsliz Péter

Előadó: *Dr. Sztáray Péter* biztonságpolitikáért felelős államtitkár, Külgazdasági és Külügyminisztérium

Április

–Tények a klímaváltozásról. A megoldáskeresés szintjei – tengertől a cseppig?”

Előadó: *Dr. Gál Tamás* egyetemi docens, tanszékvezető-helyettes, SZTE TTIK Éghajlattani és Tájföldrajzi Tanszék

Október

„Versengés vagy összefogás? Hogyan gyakorol hatást Európa jövőjére az Európa Tanács és az Európai Unió egymáshoz való viszonya?”

Előadó: *Dr. Juhász Hajnalka* országgyűlési képviselő, a Külügyi Bizottság alelnöke

November

„Európai hadiipar és egységes európai haderő – szándékok, lehetőségek, jövőkép”

Előadó: *Dr. Maróth Gáspár* védelmi fejlesztésekért felelős kormánybiztos

December

„Digitális büntető igazságszolgáltatás – európai trendek és csapdák”

Előadók: *Dr. Karsai Krisztina* egyetemi tanár és *Dr. Gál Andor* adjunktus, mindketten: Bűnügyi Tudományok Intézete

Az átmeneti év furcsaságai közé soroljuk még, hogy az új hálózat hivatalos bemutató eseményére megyénkben szeptember 10-én került sor, amikor is egy buszos tanulmányutat szerveztünk Mórahalomra. A kirándulás kettős céllal került megszervezésre: egyrészt a résztvevőket – köztük az egyetemi, a városi és a nemzeti sajtó munkatársait – tájékoztattuk az új keretszerződés kapcsán vállalt feladatainkról, terveinkről, másrészt Mórahalmon, mint egy inkubátor házban látogattuk végig azt a sok-sok fejlesztési projektet, amit az Európai Uniótól elnyert támogatásokból valósítottak meg helyi szinten.

Szekeres Ildikó
irodavezető



Elment Charlie

2021. szeptember 19-én, életének 76. évében elhunyt Dr. Tóth Károly, az Alkotmányjogi Tanszék címzetes egyetemi tanára.

Tóth Károly, vagy ahogy kollégái és barátai hívták, *Charlie*, Karunk és a korábbi Alkotmányjogi Tanszék ikonikus személyisége volt. Egy kiváló szakember, jó humorú kolléga, példakép, aki irányt mutatott az idősebb és fiatalabb kollégáknak egyaránt.

Tóth Károly a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Cserépfalu szülöttként látta meg a napvilágot. Származásához és gyökereihez egész életében hű maradt, amelyet jól példáz, hogy szülőfalujának díszpolgára lett. Gimnáziumi tanulmányait a mezőkövesdi gimnáziumban végezte, majd 1965 szeptemberében megkezdte jogi tanulmányait a Szegedi József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán. Talán az első egyetemi napon még nem is sejtette, hogy több mint fél évszázaddal később, ezen intézmény legnagyobbjai közé emelkedik, és több ezer fiatal joghallgató életét, gondolkodásmódját fogja megváltoztatni e hosszú évtizedek alatt! Pedig így történt! A Polski Fiat Lux és az alkotmányjog kapcsolatát valószínűleg csak azok érthetik, akiknek azt Tóth Károly az alkotmányjog előadások során elmagyarázta.

Az oktatói-kutatói pályáját a Kar Államjogi Tanszékén kezdte meg, *Kovács István* akadémikus mellett. Megjárta az egyetemi ranglétra egyes fokait, hiszen tanársegédként kezdte pályáját, s címzetes egyetemi tanára lett *alma mater*ének.



Ám ennél sokkal nagyobb dolgot vitt véghez. Kovács István tanítványaként, fel kellett nőnie a hagyatékához, ami igen nagy teher és felelősség, de nyugodt szívvel kijelenthetjük, hogy Tóth Károlynak sikerült!

1997-ben PhD fokozatot szerzett, értekezése a volt szocialista államok főhatalmi rendszerének alkotmányos átalakulását vizsgálta. Tóth Károly ugyanakkor nem csak oktató és kutató volt, hanem a város és az ország életét formáló közéleti személyiség is. 1988 májusa és 1991 decembere között a JATE főtitkára volt. 1998 februárjától 2001 októberéig az induló Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékáni posztját töltötte be, majd tanszékvezető volt.

Élete során az államjog alkotmányjoggá alakult, de ő már korábban is alkotmányjogot kutatott, Kovács Istvánnal karöltve az összehasonlító alkotmányjog leple alatt. A Nyugat-Európa alkotmányainak fordításait tartalmazó

kötet magyar nyelven tette elérhetővé a modern nyugati demokráciák alkotmányainak szövegét, s e szellemiséget őrizve a Kar és Tanszék munkatársai azóta is időről időre kiadják a hatályos alkotmányok szövegeinek fordítását. Mind ezen tudományos munkásság mellett, fő kutatási területei a népszavazás és a választójog voltak.

A tudományos kutatás mellett évtizedeken át volt felelős szerkesztője a Kar folyóiratainak, az *Acta Universitatis Szegediensis*, *Acta Juridica et Politica*, és az *Acta Universitatis Szegediensis, Publicationes Doctorandum Juridicorum* sorozatoknak.

Tóth Károly azon jogtudósok táborát erősítette, aki nem csupán az elefántcsonttoronyból írta meg véleményét, hanem a gyakorlatban is alkalmazta

tudását. 1998–2001 között az Országos Választási Bizottság Országgyűlés által választott tagja volt.

2015. augusztus 26-án a Köztársasági Érdemrend középkeresztje kitüntetés adományozták számára. Érdemeit, az Egyetemért, a Karért, a Tanszékért, de legfőképpen az általa ismert és szeretett emberekért tett erőfeszítéseit nem tudná egyetlen nekrológ vagy írás sem szavakba önteni. Tóth Károly, az Oktató, a Kutató, a Kolléga, a Barát, az Ember! Példakép ő mindannyiunknak, és hatalmas űrt hagyott maga után. És egy hagyatékot. Olyan hagyatékot, amelyet ő kapott Kovács Istvántól, és amelyhez Ő felnőtt. E szomorú pillanatban nekünk sem lehet más a célunk, mint felnőni Tóth Károly hagyatékához! Ez nagy felelősség, de egyben a legnemesebb feladat is.

In memoriam Ördögh Piroska

2021. szeptember 29-én, 95 éves korában elhunyt *Dr. Ördögh Piroska* nyugalmazott egyetemi docens, aki évtizedeken keresztül meghatározó alakja volt a jogi kari oktatásnak és az egyetem közéletének. Életútja nem szokványos egyetemi karrier, ahogy 90 évesen a Délmagyarországnak adott interjújában megfogalmazta: „az élete szerencsés véletlenek sorozata.” Mélyszegénységben nőtt fel a város szegénynegyedének – Somogyi-telep, a mai Petőfi-telep – utolsó házában. 1937-ben, 12 évesen a hat elemi elvégzése után betanított munkásként dolgoznia kellett, majd cipőfelsőrész-készítő szakmunkásként a cipőgyárban kapott munkát.

Életében 1945 hozott nagy változást. Amikor lehetővé vált az érettségi



nélküli egyetemre kerülés, jelentkezett, és 1955-ben vörösdiplomával végzett marxizmus-leninizmus szakon. Ekkor választotta – több, magasabb fizetéssel

járó ajánlat közül – a szegedi egyetem gyakornoki állását. Ettől kezdve 1989-ig, 34 éven keresztül oktatott a jogi karon. Szigorú, de következetes tanár volt. Filozófiát és tudományos szocializmust oktatva sokszor keveredett vitába a hallgatókkal, és ha nem is értettek vele egyet, hitelesnek tartották. Nagyon büszke volt tanítványaira, akik sikeres pályafutásukkal túlszárnyalták őt. A Karhoz való kötődését mutatja az is, hogy levelező tagozaton jogi diplomát szerzett. Nem mindennapos eset, hogy valaki egyszerre tanítson és tanuljon ugyanazon a Karon. Az egyetemi ranglétrán a szükséges feltételeket teljesítve haladt előre. Tudományos érdeklődése a munkásmozgalom, elsősorban a szakszervezetek kutatására irányult. Kandidátusi értekezését 1974-ben védte meg 'A szakszervezetek antifasiszta tevékenysége a Gömbös-kormány idején' címmel. A disszertáció könyvként is megjelent.

Az egyetem és a város közéletében egyaránt részt vett, elsősorban szakszervezeti vonalon tevékenykedett, de tanácstagként a város életében is aktívan közreműködött. Munkáját 1976-ban a Munka Érdemrend ezüst fokozatával ismerték el. Szellemi frissességét súlyos betegségei sem törték meg, újraélesztve, *pacemaker*-rel élve is rendszeresen járt a Közéleti Kávéház, a Baloldali Páholy rendezvényeire, és mondott sokszor kritikus véleményt közéleti kérdésekben.

Ördögh Piroska különleges életútja véget ért. Azon kevesek közé tartozott, aki nem felejtette el, honnan jött. Személyisége senkit sem hagyott hidegen, akár így, akár úgy, jelentős hatással volt környezetére. Temetésén az egykori József Attila Tudományegyetem mindhárom karáról ott voltak azok, akik ismerték, tisztelték, valamilyen módon kapcsolatban voltak vele.

*Dr. Fábrián György
c. egyetemi tanár*

Tisztelet a jogtudósnak

In memoriam Kovács István

Születésének 100. évfordulóján, 2021. október 9-én emlékülést tartottak és emléktáblát avattak Nyírbátorban, a jogtudós szülővárosában. Kovács István tanítványai: Sulyok Tamás, az Alkotmánybíróság elnöke, Trócsányi László, a Magyar Jogászegylet elnöke és Kozmáné Váradi Katalin, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Jogászegylet elnöke méltatták egykori professzorukat.

A Magyar Jogász Egylet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete nevében nagy örömmel köszöntök minden kedves megjelentet. Az előttem felszólaló polgármestert, a házigazda Máté Antal urat, aki az emlékünnepekség megszervezéséhez munkatársaival megértéssel, igazi szabolcsi vendégszeretettel készült itt a Városházán. Nagy tisztelettel köszöntjük az Alkotmánybíróság elnökét, Sulyok Tamás urat és Trócsányi László professzort, volt igazságügyi minisztert



A tanítványok: Sulyok Tamás, Kozmáné Váradi Katalin és Trócsányi László

és volt alkotmánybíró, európai parlamenti képviselőt, a MJE elnökét.

Én nem tudtam, hogy ő [T. L.] Kovács Professor úrtól örökölte a tanszéket Szegeden. Azt azonban hallottam többször is tőle, hogy az elődöket, a jogtudósokat tisztelni, róluk megemlékezni, őket nem feledni – kötelessége az Egyletnek. Kovács István professzor úrra első ízben 2010-ben emlékeztünk itt Nyírbátorban, halálának 10. évfordulója alkalmából. Most kerek évfordulója van, mert 100 éve született itt Nyírbátorban. Emléktáblát készíttetett a MJE, mely a polgármester úr engedélyével a Városháza falára lett elhelyezve – a Szent István király emléktábla és relief mellett. Ma ünnepélyesen megkoszorúzzuk, felavatjuk.

Szeretettel köszöntöm az Országos Bírói Hivatal elnökhelyettesét, *Csillám Katalin* bíró asszonyt, aki több ízben megtisztelte látogatásával a nyíregyházi jogásznapiakat. Köszöntöm Kovács professzor úr fiait: *Kovács Gábor* ny. főor-

vost és feleségét valamint *iff. Kovács István* ügyvéd urat. Örülünk, hogy 2010. évi találkozás után eljöttek.

Sajnos a tanszék c. egyetemi tanára – évfolyamtársam – *Tóth Károly* meghalt – pedig szeretett volna eljönni meghívásunkra, és nagy szomorúság, hogy Trócsányi úr másik évfolyamtársa, *Kovács György* ügyvéd is meghalt – ebben az évben.

Köszöntöm *Vadász Mibály* törvényszéki elnök urat, *Martossy György* megyei főügyész urat, *Juhász Zoltánt*, a Nyíregyházi Ügyvédi Kamara elnökhelyettesét, *Galambos Ildikót*, a Nyíregyházi Járási hivatal vezetőjét, *Kaszuk Attila* urat, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Szabolcs Megyei igazgatóját, *Szemán Sándor* urat, Nyíregyháza Megyei Jogú Város c. főjegyzőjét. Köszöntöm a nyírbátori bíróság elnökét, *Seres Lívíát*, a mátészalkai elnököt, *Molnár Istvánt* és a kisvárdai elnököt, *Kapinné Farkas Gyöngyit*.

Következzenek a beszédek!

A Magyar Jogász Egylet tisztelettel emlékezik Nyírbátor híres szülöttjére, Kovács István akadémikus úrra. Azt a megtiszteltető feladatot kaptam, hogy ezen ünnepi alkalomból az Egylet képviseletében szólhatok. Az első szó a köszöneté: az Egylet Szabolcs-Szatmár Megyei elnök asszonya, *Váradi Katalin* felkarolta az emlékülés gondolatát, és neki köszönhető, hogy ma ilyen nagy számban együtt lehetünk. Köszönöm Kovács István fiainak, *Istvánnak* és *Gábornak*, hogy eljöttek Nyírbátorra.

Engedjék meg, hogy személyes élményeimmel kezdjem rövid beszédemet. Amikor először személyesen találkozhattam vele, még diák voltam, nála vizsgáztam alkotmányjogból Szegeden a Tisza Lajos körút 54. alatt a földszinten lévő tanszéki szobájában. Ma is emlékszem, hogy *Rousseau* és *Montesquieu* tanairól, a hatalommegosztás elméletéről faggatott professzor úr. Később úgy hozta a sor, hogy 1981 végén az MTA Állam- és Jogtudományi Intézetében láthattam újra. Közel 10 éven át megtapasztalhattam, hogy mint igazgató milyen jól összefogta az Intézet tudományos munkásságát és a rendszerváltozás közjogi megalapozását szolgáló kutatásoknak igazi motorja volt. Végül és nem utolsó sorban neki köszönhetem, hogy 1987-ben fiatal oktatóként ismét betehettem a lábamat a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karára.

Feladatom ma Kovács István tudományos életpályájának ismertetése. A kor, amiben született, meghatározta gondolkodását, politikai nézeteit, ez is hatással volt gondolkodására. Nyírbátor a két világháború között nem tartozott az ország legfejlettebb részéhez. De már akkor is itt állt a *Báthory István* erdélyi vajda által a kenyérmezei diadal emléké-

re építtetett gótikus templom. Szellemi nagyságok származnak a térségből, gondoljunk csak például *Kölcsy*re.

Kovács István pedig Nyírbátor szülöttje. Egyetemi tanulmányai a második világháború végére estek. A debreceni egyetemen nagyon magas színvonalú tanárok tanítottak, így Kovács az ország legjobb tanárait hallgathatta. Ugyanakkor kénytelen volt átélni az ország katasztrófáját, az állam szétesését. Mint fiatal bekapcsolódott a Debreceni Egyetemi Ifjúság diákszervezeti munkájába, és ennek vezetője lett. 1945 januárjában a Debreceni Ideiglenes Nemzeti Kormány tisztviselője, majd saját bevallása szerint elszökni kívánva a politika elől beiratkozott az orvosi karra, de végül minisztériumi titkárként a Népjóléti Minisztériumba került. Politikai pályája üstökösként megy előre, huszonhat évesen Veszprém megye alispánja, majd 1949–1950-ben a Belügyminisztérium munkatársa. Ezt a gyors politikai karriert váltja fel a tudományos pályával. *Herczegh Géza* emlékezésében úgy ír, hogy azok, akik nem tartoztak a Moszkvából hazatértek klikkjéhez, azoknak menekülő pálya lehetett a politikai karrierből a tudományos pályára való visszavonulás. Biztos vagyok benne, hogy Kovács István is átgondolhatta, hogy életveszélyt jelenthet számára a politikai pályán való maradás. Így inkább a tudományos pályát választotta. 1951-ben az MTA Állam- és Jogtudományi Intézetébe kerül igazgató-helyettesként, majd később annak igazgatója lett. 1950-ben került a Szegedi Egyetemre és haláláig annak oktatója volt. 1965-ben az MTA levelező tagja, 1976-ban pedig annak rendes tagjává választották.

Amennyiben a tudományos pályafutását vizsgáljuk, akkor annak az ívét is látnunk kell. Nem vitatható, hogy az

1953-ben kiadott „A burzsoá alkotmányosság válsága” című monográfiája a hajdani pártállam szolgenjeitől nem mentes, mégis felsejlik benne az alkotmányfejlődési irányokat ismerő fiatal jogász olvasottsága és a tudományos pálya iránti elkötelezettsége. Abban azonban biztosak lehetünk, és a tárgyilagosság kedvéért el kell mondanunk, hogy Kovács később maga is kritikusan viszonyulhatott saját magának az ötvenes években leírt mondataihoz. 1960-ban „A magyar alkotmány fejlődése” című tanulmányában már messze bátrabban fogalmaz, kritizálja az Elnöki Tanács Országgyűlést általános helyettesítő jogkörét, az állami tulajdon kizárólagos tárgyainak szabályozatlanságát, az állampolgári jogokat illetően pedig azok biztosíték rendszerének hiányosságára mutat rá.

Ahogy a politikai rendszer puhult, Kovács István is egyre inkább nyitottabb lett. A Szegeden tanító Kovács-féle alkotmányjogi jegyzetek voltak a kádári korszakban a szellemiségében legnyitottabb közjogi íráások. Ha összehasonlítjuk, hogy mit tanítottak államjog alatt Budapesten és Pécsen, akkor egyértelmű, hogy Szeged az átadott ismeretek tekintetében mindkét egyetemet megelőzte. A tankönyvben megszűntek a kötelező, ideológiai idézetek, helyette a tiszta alkotmányjog jelent meg. Megismerhettük az eltérő alkotmányfejlődési irányokat, és a Kovács-féle államjog tankönyvek ma is változtatás nélkül taníthatók lennének.

Az 1976-ban „Az emberi jogok az alkotmányokban” című Kovács tanulmányt korszakalkotó tanulmánynak is tekinthetjük, hisz az emberi jogok fejlődéstörténetének tudományos bemutatása a kádári korszak körülményei között bátor cselekedetnek számított.

Legyünk őszinték, ebben az időszakban a jogok csak papíron léteztek, a köteleseket viszont a rendszer következetesen számon kérte. Az, hogy Kovács az emberi jogok felé fordult, a hetvenes évek második felében jól tükrözi azt a törekvését, hogy a szocialista állampolgári jogok kifejezéstől el akar szakadni és az emberi jogok megjelenítésének teret kíván nyújtani. Tanulmányában így fogalmaz: „Emberi jogok vagy alapvető állampolgári jogok – a két fogalmat többnyire azonos értelemben használják. Ez érthető és bizonyos határok között elfogadható, hiszen – mint azt kötetünkben is dokumentálni fogjuk – a két fogalom történetileg egymásra épül, összekapcsolódik, ma is átmegy egymásba. Ám mindjárt előjáróban le kell szögeznünk azt is, hogy a két fogalmat megkülönböztetendőnek tartjuk. A századunkban végbement fejlődés alapján ugyanis ma már adottak a lehetőségei annak, hogy különbséget tegyünk az emberi jogok mint a nemzetközi jog intézményei és az alapvető állampolgári jogok mint az alkotmányjog intézményei között. Eszerint emberi jogokon – ma már egyre inkább – a pozitív nemzetközi jog (vagy talán inkább egy kibontakozó nemzetközi jog) által az egyes államokkal szemben, illetve általában az állami joggal szemben megállapított követelményeket értjük, míg az állampolgárok alapvető jogain az egyes államok alkotmányaiba beiktatott, az egyes államok jogrendszerei által az egyéneknek biztosított emberi jogok értendők. Ez természetesen nem változtat azon, hogy az emberi jogok konkrét megvalósulása az államok belső jogára hárul, ám azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a fejlődése általános tendenciája a nemzetközi jogi biztosítékok fokozatos növekedése.”

Nyírbátorban különösen fontos megemlékezünk arról, hogy Kovács István milyen jelentőséget tulajdonított a reformációnak, *Kálvin János* munkásságának. Fentebb idézett tanulmányában az alábbiakat írja: „A XVI., XVII. század kálvinistái, amikor azt hirdették, hogy az egyházon belül, mint az egyház tagja, minden ember egyenlő, egyben az állampolgári egyenjogúság ideológiai megalapozását segítették. Minden ember – a földi életben és a túlvilágon egyaránt azonos és egyenlő viszonyban van az istenséggel. Az egyenjogúság tehát kezdetben vallási köntösben jelenhetett meg. A vallási tanítás szerint az eredendő bűn minden embert egyenlő módon terhel, ez alól saját érdemei alapján senki sem mentesülhet, így kivétel nélkül mindenki csak 'Isten ingyenvaló kegyelméből üdvözülhet'. Ebből következett, hogy senki sem igényelhetette, hogy saját jogon vezető tisztséget töltsön be az egyházban. Mint látható, Kovács István alapvető jelentőséget tulajdonított a reformációnak a polgári értelemben vett jogok megszületésében, majd hosszasan elemzi, hogy a jogok bővülésére az egyes korszakokban hogyan került sor.

Kovács István előszeretettel idézett *Kálvin Institutio* c. műve 20. fejezetéből, amely a polgári kormányzásról szól. A közvetlen demokrácia eszméje, a népszuverenitás, a választás eszméje mind-mind a reformáció gondolatából vezethető le. Abból a tételből, hogy minden egyházi tisztséget választás útján kell betölteni, következik az is, hogy az állam képviselői szerveit is választás útján kell létrehozni. A 16. és 17. század forradalmat jelentett az állam megítélésében. Ahogy Kovács fogalmazott: „az égről a földre szállította le, az isteni eredetű állam helyére az emberek által létrehozott, akaratuknak alávetett állam képét állította.”

A jogok mellett Kovács István a felelősségre is felhívja a figyelmet a különböző emberi jogi dokumentumok tükrében. Előszeretettel hivatkozott a francia emberi jogi deklarációkra, így pl. 1795. évi francia alkotmány azon rendelkezéseire, mely szerint „ne tégy másnak olyat, amit magadnak sem kívánsz, nem lehet jó polgár, aki nem jó gyermek, apa, férj, barát.”

Hasonlóan az alkotmányfejlődési irányokhoz, ugyancsak fontos kiemelni Kovács Istvánnak az „Az állam és társadalom az új alkotmányokban” c. 1990-ben megjelent tanulmányát. A szocialista ideológia az állam és társadalom egységét hirdette, ettől az eszmétől határolódott el a tanulmány. Hivatkozik *Hegel* azon állítására, amely szerint már az ókori társadalom egységének felbomlása is jól kimutatható Krisztusnak az adógarasra vonatkozó példázatával, mely szerint „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, az Istennek ami az Istené”. Az állam és társadalom kapcsolata évszázadokon keresztül foglalkoztatta a tudósokat, keresve az ideális egyensúlyt a két tényező között. Kovács István szerint többek között ez is az oka annak, hogy az alkotmányok terjedelme folyamatosan bővül, miután az alkotmánynak kell tartalmaznia azokat a normákat, amelyek közvetlen formában rendezik az állami és társadalmi tevékenység elhatárolásának alapjait. Az állam és társadalom viszonyrendszere kapcsán Kovács István mottója a mának is szól: „Szinte állandóan fennáll a veszélye annak, hogy az államot feloldják a társadalomban, az így depolitizált állam a magánérdekek és a gazdaság szabad vadászterülete lesz, de ugyanígy adott az a lehetőség is, hogy az állam hatalmasra duzzadt intézményrendszerére támaszkodó hatalmával visszaélve *de facto* elnyeli a társadalmat.”

Az egyensúly stabilizációjához elengedhetetlen az alkotmányosság ellenőrzésének olyan speciális intézményei, amelyek folyamatosan garantálják az összeütközésekből vagy az alkotmányban meghatározott hatáskörök túllépéséből eredő viták lezárását. Kovács István itt utal az alkotmánybíróságok szerepére; az alkotmányértelmező határozatok adaptálni képesek az egyes alkotmányok sokszor keretjellegű és erős politikai töltetű rendelkezéseit az állandóan mozgásban lévő és változó társadalmi viszonyokhoz. Itt szeretném megemlíteni, hogy Kovács István az 1984. évi I. tv.-el felállított Alkotmányjogi Tanács tagja volt; elmondhatjuk, hogy a mai alkotmánybíráskodás kezdeti csírájának tekinthető szerv felállításában és működésében pályatársával, *Kilényi Gézával* szerepet tudott játszani. Az más kérdés, hogy az igen korlátozott hatáskörű Alkotmányjogi Tanács a kommunista párt politikai ellenőrzése alatt állt, így működése semmilyen nyomot nem hagyott a jogéletben.

Kovács István még megélhette 1990-ben a szabad választásokat, de aktív szerepet a rendszerváltozásban már nem tudott vállalni betegsége folytán. De bátran mondhatjuk, hogy annak előkészítésében a maga szellemi üzeneteivel aktívan közreműködött. „Az alkotmányfejlődés elvi kérdései” című munkájában részletesen beszámol a magyar alkotmányozás pillanatairól 1945-től kezdődően. Elmondja, hogy 1945-ben milyen reményekkel kezdtek hozzá egy új társadalom felépítéséhez, hittek abban, hogy Magyarország olyan független állam lesz, amelynek biztosítéka a közjogi kódexe, az alkotmány lesz. Az 1949. évi XX. törvénnyel kapcsolatosan elmondja, hogy az elfogadott szöveg egyáltalán nem fejezi ki az alkotmányjog-

tudomány, vagy általában a tudomány erőfeszítéseit. „Azt mondhatnók, hogy a magyar államtudományok e területen mindig többet teljesítettek annál, mint amire az elért eredményekből vissza lehet következtetni.” Vagyis a tudomány eredményeit a politikusok negligálták. A rendszerváltozás hajnalán Kovács István hitet tesz egy új alkotmány megalkotása mellett. Felhívja a figyelmet arra, hogy az alkotmányozásnál figyelemmel kell lennünk a több mint ezer éve szakadatlanul létező magyar állam által reánk származtatott örökségre. Ennek vállalása vagy elutasítása nem tőlünk függ, hanem számunkra is, Európa számára is nemzeti létünk folyamatosságának szükségszerű velejárója.

Ma, amikor Kovács István akadémikusra, Nyírbátor szülöttjére emlékezünk, végszóként érdemes egyfajta mérlegre állítani Kovács professzor úr munkásságát. Mint bevezetőmben említettem, professzor úrnak rendkívül nehéz időszakban kellett a közjog tudományával foglalkoznia. Meg kellett kötnie bizonyos kompromisszumokat annak érdekében, hogy a tudományos kvalitásait kibontakoztathassa. Szellemi nagyság volt, aki jól tudott hajózni *Scylla* és *Charybdis* szikláinak között. Nekem megtiszteltetést jelentett, hogy az MTA Állam- és Jogtudományi Intézetében akkor dolgozhattam, amikor ő volt az igazgató és az ő támogatása és bizalma adott erőt, hogy a Szegedi Tudományegyetemen, az akkori JATE-n megálljam helyemet.

Professzor úr emléke előtt tisztelettel adózik ma is a magyar jogásztársadalom, a magyar közjogászok, valamint a Magyar Jogász Egylet.

Dr. Trócsányi László
egyetemi tanár,
a Magyar Jogászegylet elnöke

Azt a megtisztelő felkérést, feladatot kaptam, hogy egy olyan jogtudósról szójak, s emlékezem meg ma itt, Nyírbátorban Önökkel együtt, aki – a többi között – az alkotmánygondolat terén olyan munkásságot hagyott ránk, mindenkire, a ma gyakorló jogászaira, az utókorra, amely 30 esztendő távlatából rátekintve is felbecsülhetetlen értéket képvisel. S e feladat egyben a szó nemes értelmében nehéz is, hiszen Kovács István személyében egy olyan professzorra emlékezem, akihez személyes élmények is fűznek, aki – ha fogalmazhatok így – alaposan megizgaztató vizsgázó egyetemistaként.

Kovács István életművét szemlélve egyértelműen azt látjuk, hogy szerteágazó oktató nevelő, tudományos és közéleti tevékenysége során – a sorrend itt nem jelent egyben rangsort is – szakmai és tudományos értékeket hordozott egy értékszegény világban, jogászok generációiban tartva meg ezzel a hitet abban, hogy a közjogi tudományok ideológiai fertőzése csupán egy olyan múltó betegség, amelyet az idő egyszer majd eltüntet. Kovács István olyan korban élt, amikor a politikai hűséget sokkal többre értékelték a szakmai meggyőződésnél és a tudásnál, sőt ez utóbbiak léte az azt birtokló embert eleve gyanússá tette a hatalom képviselői előtt.

Kovács István professzor életművét vizsgálva elsősorban azt kell megállapítanunk, hogy munkássága során úgy képviselt klasszikus tudományos értékeket a marxizmus ideológiai diktatúrájával szemben, hogy saját maga eközben, illetve emiatt, nem került szembe a hatalommal. Ehhez elsősorban mély tudósi bölcsességre és nagyon erős, a jövőbe és a szakmai értékekbe vetett hitre volt szüksége. Munkássága a közjog klasszikus értékeinek megfogalmazására és védel-

mére épült. A mai napig időtállóan bizonyult az egyetemi oktatásban az általa kimunkált közjogi dogmatika, amelynek központi eleme az alkotmányfogalom, ide tartoznak különösen a tágabb és szűkebb értelemben vett alkotmány, illetve az alkotmányok anyagi és formai elemei, amely dogmatikán eddig is, s remélhetőleg ezután is, jogászok generációi nőttek és nőnek majd fel.

Életművében a klasszikus közjogi értékek ápolása jól megfért az aktuális politikai elvárásokat kiszolgáló témák feldolgozásával. S tegyük hozzá, ez utóbbival a legkevésbé sem volt egyszerű helyzetben, így joggal mondhatni, megoldásai briliánsnak bizonyultak és bizonyulnak a mai napig. Utóbbi körben a rá jellemző szakmai alaposággal és következetességgel dolgozta fel például SzovjetOroszország alkotmányfejlődését az 1917. évi októberi dekrétumoktól az 1918. júliusi alkotmányig, illetve a Szovjetunió alkotmányainak történeti fejlődését 1922-től 1980-ig. Ezek a munkák ma már tárgyuknál fogva inkább csupán jogtörténeti jelentőséggel bírnak, mégis tartalmaznak a szovjet államot időben túlélő közjogi értékeket, így például a föderáció fogalmáról, illetve a föderatív államokról, amelyek máig aktuális és előremutató téziseket állítanak elénk. De a fentiekhez hasonló alaposággal és következetességgel végezte el a nyugat-európai alkotmányok, illetve a közép-kelet európai – úgynevezett népi demokratikus – államok alkotmányainak összehasonlító és történeti elemző munkáját is.

Kovács professzor olyan időben hitt a jogi tudás erejében, amikor a hivatalos ideológia a jogot a politika szolgáltatójaként fogta fel, és használta. Ő azonban hitt a tudás erejében, abban az értelemben is, hogy a hatalom bizonyos keretek között meggyőzhető, s az értel-

miségi ember saját felelőssége az, hogy ezt a meggyőző szerepet adott esetben vállalja-e? Ezt az erkölcsi meggyőződését magával ragadó személyisége által, nevelő erővel tudta átadni a joghallgatóknak.

Nem szólt feleslegesen, ha azonban úgy érezte, hogy szólnia szükséges, akkor szavának ereje volt. Hatása és visszhangja. *Schmidt Péter* egykori alkotmánybíró említi meg, hogy Kovács professzor miként szállt szembe pusztán a tudós szavának erejével a diktatúra értékeket romboló, szakmailag tarthatatlan elképzeléseivel. Idézem: „Az 1972-es alkotmánymódosítás során például ki akarták hagyni a bírói függetlenséget az Alkotmányból. Kovács István a legutolsó pillanatban 4–5 órás előadást tartott a bírói függetlenségről az országgyűlés bizottsága előtt, és elfárasztva, meggyőzve a tagokat, elérte az abszurditás elkerülését.”

Kovács István tudományos életműve szorosan kötődik annak a korszaknak a történelmi fejlődéséhez, amelyben alkotott. Úgy hiszem, ez a kivételesen nagy tudósok, gondolkodók sajátja, és ekképpen ritkaság is. Nem a múltban ragadó, azt elemző kényelmet választotta. S nem is egy sokféleképpen értelmezhető jövőt vizionált önmagában, hanem bátran nyúlt a jelenhez, ahhoz a jelenhez, amelyben gyakorta a pusztá létezés is 'veszélyes üzemnek' bizonyult a gondolkodó értelmiség számára. Nem véletlen hát, hogy már akkor, még életében, legenda-ként tekintettünk professzor úrra.

Kutatásai középpontjában mindig az államszervezet alapvető kérdései álltak. Az 50-es években a szocialista államszervezet kialakításának és fejlesztésének kérdései. 1968 után az államszervezet reformja és a demokratizálódás lehetőségei, az 1980-as években az alkotmányosági kérdések és az alkotmányos garanciák, különösen az alapjogok kérdései

kerültek munkássága középpontjába. Fontos megjegyezni, hogy 1984-es megalakulásától egészen megszűnéséig tagja volt a mai Alkotmánybíróság elődjének, az Alkotmányjogi Tanácsnak. Ezt az időszakot zárja le „Az Alkotmányjogi Tanácstól az Alkotmánybíróságig” című, 1989. április 25. napján elhangzott előadásában. Ebben a külföldi és a hazai közjog fejlődésének bemutatása alapján vonja le azt a következtetést, hogy – idézem – „az Alkotmányjogi Tanács nem felel meg többé az alkotmányosság ellenőrzésével szemben támasztott új igényeknek, [...] olyan új, független, lényegében bírói típusú szervre, mint az Alkotmánybíróság, van szükség, amely az Alkotmányjogi Tanácsnál jóval szélesebb hatáskörrel rendelkezik a jogalkotás törvényességének biztosításában [...] Emellett az Alkotmánybíróság felruházható meghatározott közjogi méltóságok felelősségre vonása esetén való bíraskodással, az alapjogok védelmével kapcsolatos hatáskörrel, a választások és a népszavazás alkotmányos felügyeletével, állami szervek hatásköri vitáinak eldöntésével s nem utolsósorban az Alkotmány autentikus értelmezésével.”

A szocialista államok államszervezeti kérdéseitől az alapjogokig, illetve az alkotmánybíróság szükségességéig eljutó tudományos pálya – mint ahogyan erre már tettem utalást korábban – egyben híven tükrözi az őt körülvevő történelmi közeg fejlődését is. Kovács professzor szakmai metodikáját a történeti összehasonlító módszer alkalmazása jellemezte, amelynek keretében a történetileg összehasonlítható alkotmányszövegek párhuzamos vizsgálata során az egyezőségekből, illetve az eltérések alapján vont le következtetéseit. Az úgynevezett népi demokratikus alkotmányok fejlődését vizsgálva veti fel az alkotmányok



Az emlékülés hallgatósága Nyírbátorban

jogi tartalma és a politikai-deklaratív tartalom közötti kollízió problémáját. E gondolkörben az 1949. évi magyar alkotmány szabályai alapján bizonyítja be azt, hogy az Alkotmány jogi jellege a történelmi fejlődés egy adott fokán szükségképpen előtérbe kerül a politikai-deklaratív tartalommal szemben, majd ebből vonja le azt a további következtetést, hogy az alkotmányfejlődés helyes iránya a jogi tartalom kibontakozása és további bővülése a politikai-deklaratív tartalom rovására.

Aki élt a szocializmus rendszerében, az meg tudja ítélni ezeknek a gondolatoknak az értékét, azt, hogy ezek haladó és bátor következtetések voltak egy olyan társadalomban, amely a politikának a joggal szembeni primátusára épült, s a jogot inkább a politikai cselekvés utólagos legitimációjára, mintsem a társadalmi élet valóságos szervezésére használta. Kovács professzor olyan időben hangsúlyozta az Alkotmány jogi jellegének fontosságát, amikor az Alkotmánynak lényegében nem volt jogi jellege, hiszen nem volt olyan államszervezeti eszközrendszer, amely azt kikényszeríthette volna az egypárti hatalomtól, a pártállam élet-halál uraitól.

Ezt a tényt ő maga nagyon is jól tudta, de nem hitt abban, hogy ez örökre így fog maradni. 1989. április 25-én, amikor

az idő erre már alkalmassá vált, maga érvelt az Alkotmány jogi jellegét megalapozó alapvető intézményi garancia, az Alkotmánybíróság felállítása mellett. Mindvégig hitt a történelmi fejlődés olyan irányában, amely a pillanatnyi abszurditást felszámolva, a józan ész, és az azon alapuló jog primátusát újból trónra emeli.

Kovács professzor emberi és tudományos nagyságának titka az abszurdításban is tudatosan vállalt józanság volt. Semmiféle politikai befolyás, manipuláció nem téríthette le arról az útról, amelyet jogtudósként és egyetemi tanárként magára nézve kötelezőnek megszabott: a jog és a jogtudomány értékeinek tisztelete és szolgálata, és ezen értékek egyetemi katedráról történő továbbadása. Az Alkotmányjogi Tanács tagjaként végzett munkájára a szakmai és tudományos következetesség mellett a tudós ember — jó értelemben vett — taktikai fölénye is jellemző volt. Az Alkotmányjogi Tanács ügyrendje tárgyában a tanács elnökével, *Korom Mihállyal* folytatott vitában Kovács professzor határozottan kiállt amellett, hogy az Alkotmányjogi Tanács maga állapítsa ügyrendjét, arra részletes szövegjavaslatot is tett, s ügyrendje alapján technikai értelemben is váljék alkalmassá a normakontroll elvégzésére. Az ügyrendi javaslattal kapcsolatos felszólalásában

mesterien emelte ki az ügyrendi javaslat néhány, a politika számára is fogyasztható elemét azzal, hogy a részletes szövegjavaslatot egy néhány tagú albizottságba javasolta utalni, ahol a szakmai hozzáértést már jobban biztosítva látta. Javaslatát az akkor még teljhatalmú Korom Mihály sem tudta nem elfogadni.

Kovács professzor munkássága ugyan a létező szocializmus időszakára esik, azonban világosan látható, hogy írásaival és tanári munkájával nem a rendszer konszolidálódását, hanem ideológiájának erózióját, lebomlását szolgálta. Nem állíthatom bizonyosan, hogy ez lett volna Kovács professzor tudatosan vallott *ars poetica*-ja, munkásságával azonban évtizedek távlatából szemlélve és egy rendszerváltással a hátunk mögött, mindeképpen ezt a célt szolgálta.

Kovács professzor helyesen és ügyesen használta a kompromisszumokat a nehézségek megoldására. A kompromisszum nála ugyanis sohasem a jogi-tudományos gondolkodás síkján feltűnő korlátként jelent meg, hanem olyan beállítódásként, amely szerint létező adottságként fogadta el az adott kor politikai berendezkedését, de sohasem jutott el oda – mint számos más kortársa –, hogy mindez tudományos meggyőződését, énje belső integritását, szakmai értékrendjét, a jövőbe vetett hitét befolyásolni engedje.

A polgári közjog művelőinek nagy része a szocializmus éveiben hallgatott. Vagy önként, vagy azért, mert elhallgattatták. Kovács István számára megadott, hogy nem ezt az utat kellett választania, ő beszélt, mert beszélhetett, és írt, mert írhatott. Ez az út egyben azt is jelentette, hogy írásai, sőt már témaválasztásai is, csak a cenzúra szűrőin keresztül juthattak el a szakmai közvéleményhez. Ha tehát realisan és tisztességesen akarjuk

értékelni Kovács professzor életművét, ezt a tényt sem téveszthetjük szem elől, s főleg nem kérhetünk rajta számon olyan témaválasztások elmaradását, amelyeket a diktatórikus kor szelleme, konkrétan annak hatalomtias végrehajtói eleve elutasítottak volna.

Bölcs alakja volt egy abszurd világnak, aki azonban csodálatra méltón úgy tudott kívül maradni ezen az abszurditáson, hogy közben látványosan, önmagát a hatalom előtt bátran exponálón benne is maradt, s ekként tudta megvalósítani autonóm, az abszurditást tagadó és legyőző céljait. Egy zseni lenyűgöző duplacsavarja ez. Tudatosan nem tört politikai babérokra, s választotta helyette inkább a hatalom által lenézett tudományt. Tette ezt azzal a meggyőződéssel, hogy a tudást a hatalom sem tudja eltiporni, amint ezt *Dürrenmatt* adja egyik hőse szájába „Az angyal szállt le Babilonra” című drámájában:

„A hatalom a világon

Kívánjon meg bármit, már utánakap,

Egyszer asszonyod, máskor házad az;

Csak egy nem okoz veszedelmet: Amit megvet.

Tanuljon ebből az okos, [...] Belülről ess nekik.

Az ítéletnapon már várunkban legyél.

Osonj be, alázd meg magad, így a bölcs minden

Falat ledönt.”

Mi, akik hallgathattuk őt egykor az egyetem padjaiban, egyben tanúi is voltunk Kovács professzor tanári, tudósi és emberi nagyságának. Mindig örömmel mentem el az előadásaira; nem azért, mert személy szerint engem a szocialista alkotmányok annyira érdekeltek volna, hanem azért, mert pontosan tudtam, hogy professzor úr előadásain a szocialista államjog csak egy olyan keret, amelyet egy rendkívül művelt, bölcs és szívélyes ember tölt meg eszmeileg mindig vonzó

tartalommal. Előadásain a hallgatóság néma csendben figyelt, de ez a csend nem a félelem csendje volt, hanem a várakozásé. A várakozásé egy olyan tudás megismerésére, amelytől az ember többé és hasznosabbá válhat, amelyben titkok feszülnek és oldódnak fel, s amely miatt inkább választjuk az egyetemi tanulás rögzösebb útját, a könnyebbnek tűnő boldogulás helyett.

Emlékezzünk ma is és a jövőben is Kovács Istvánra, adózzunk emberi és szellemi hagyatéka előtt mindig méltón!

*Dr. Sulyok Tamás
az Alkotmánybíróság elnöke*

*

Milyen is volt Kovács István professzor mint tanár?

Szellemes és bátor, mert ez 1965–66-ban hangzott el: „Az országgyűlés színtelen, szagtalan, átlátszó gáz – ülésezése folyamán cseppfolyóssá válik.” 1980-ban a marxista-leninista esti egyetem filozófia tanára, *Bimbó Mihály* előtt ezt idéztem, majdnem felrobbant a felháborodástól. Megkérdezte, hogy ezt honnan veszem, mondtam, hogy a professzorom mondta az egyetemen. Milyen egyetemen, kérdezte, mondtam, hogy a szegedi József Attila egyetemen. „Azt a liberális képződményt régen el kellett volna taposni!” – mondta indulatosan.

1966-ban vagy 67-ben, amikor Egyiptomban volt alkotmányt csinálni, azt mondta, hogy a helyiektől annyi hülyeség hangzott el, hogy inkább kiment a sivatagba az „IBUSZ sakálok” közé... (ti. a sakálokat az IBUSZ látogatóknak szedték össze, *Izsák Péter* ügyvéd elmondása szerint). *Vékony Miklós* ügyvéd mesélte, hogy előtte egy kongói diák vizsgázott, *Zanena Emánuel*, aki arra hivatkozott, hogy nem beszél jól magyarul – erre

áttértek franciára. *Vékony Miklós* orosz nyelvet kívánt, gondolta, azt nem tudja a professzor. Mivel hamar kiderült, hogy jobban tudja, mint ő (és mert látta a sok jelest az indexben) – kegyelemből – magyar nyelvre térhetett át.

Velem is végtelenül jóságos volt és nagyvonalú. Félévkor jelesem volt államjogból – évvégén azonban a Tisza-parton, a Boszorkány-szigeten próbáltunk ’tanulni’ a későbbi férjemmel, és nem sikerült jelesre felkészülnöm. Kérdezte: „Mi van magával, miért ilyen gyenge ez a tudás?” Elkezdtem pityeregni és kértem, hogy írja be a kettést. Mire azt mondta, hogy ő nem akarja elvágni az én karrieremet, mit tudja ő, mi lesz még énbőlőlem. Kimentem, ő utánam lépett és azt mondta: „Mit bög, már beírtam az ötöst...” (Mellékesen 2 jogtörténet és római jog is jeles volt az indexben és nem akarta rontani az átlagomat.)

A másik történet egész életemre kiható. Okos és bölcs volt, emberséges. Dékán volt akkortájt Kovács professzor, én kezdő bíró voltam Fehérgyarmaton. Már volt két ügyszakban (büntető és polgári) folytatott 1–2 éves ítélkezésemről ún. kezdő-bírói szakmai vizsgálatom, amely nagyon pozitív volt. Ezek után úgy gondoltam, hogy ideje visszamenni az egyetemre: „megtanítani a gyerekeket, mi is az igazi tudás, mert az egyetemen csak elméletet oktatnak; na, majd én megmutatom, mi a gyakorlat.” *Kemenes Béla* professzor úrral, tanszékvezetővel a Jogtudományi Intézetben találkoztam, nagyon örült a jelentkezésemnek. Ezután fogadott Kovács professzor úr Szegeden, a tanszéken. Elbeszélgetett velem, és miután kikérdezett, megkérdezte: „Katalin, szeret maga poros könyvek között, homályos könyvtárakban olvasni, tanulni?” Mondtam, hogy nem. Így folytatta: „Bizony, az egyetemi oktatói pálya éveken át

tartó sok-sok tanulással jár. Mit gondol, mennyit tanult Pólay, Both Ödön, Horváth Róbert – hány évet, hány nyelvet?” Finoman rávezetett, hogy mi is a tanárság lényege és bizony kevés a két éves – amúgy kiválónak minősített – bírói gyakorlatom ehhez. Azt tanácsolta, hogy a személyiségem alapján olyan pálya való

nekem, ahol az emberekkel közvetlen kapcsolatban lehetek, nem kell elvont elméletekkel foglalkozni.

Így tettem, 40 évig szolgáltam *Iustitiát* mint bíró, örömmel és fáradhatatlanul.

*Dr. Kozmáné dr. Váradi Katalin
ny. törvényszéki tanácselnök,
a Megyei Jogászegylet elnöke*

30 éve hunyt el Perbíró József

2021. őszén (október 18.) volt harminc éve, hogy 84 éves korában elhunyt Karunk egykori professzora, Perbíró József. Munkásságát mindenkor a nyitott tudományos kutatói szellem, a lelkiismeretes, igényes oktatói magatartás és követelmény jellemezte. Az utókor emlékezetében azonban nevéhez mégis inkább azon felelősségteljes szerepvállalása kötődik, amely az 1956-os forradalom egyetemi és városi eseményeinek egyik központi alakjává emelte.

A forradalom után ellene is megindított büntetőeljárás során életútját így összegezte vallomásában: „Tízgyerekes családból származom, apám vasúti pályamunkás volt. Iskoláimat Barcson végeztem. A középiskola 4 osztályának elvégzése után kenyérkereső foglalkozás után kellett néznem, mert a szüleim továbbtanulásomat fedezni nem tudták. Így kerültem 1922 őszén egy nagykereskedelmi vállalathoz gyakornoknak. Munkám mellett végeztem a gimnáziumi tanulmányaimat és 1931-ben Kaposváron érettségiztem. 1932-ben a vállalatától elbocsájtottak, ekkor már osztályvezető voltam. Miután a gazdasági válság miatt elhelyezkedni nem tudtam, a kapott végkielégítésből a pécsi jogi



egyetemre iratkoztam be, ahol 1936-ban dicsérrettel szereztem meg a jogi diplomát. 1937-ben a pécsi egyetemen, mint tiszteletbeli tanársegéd dolgoztam. A pécsi egyetemen 1946-ig voltam. Ez idő alatt a magántanári disszertációt készítettem el, és ezt 1946-ban el is fogadták, majd 1947-ben az egri jogakadémiára hívtak meg, ahol 1949-ig voltam. Egerből Szegedre helyeztek a kereskedelmi és váltójog tanszék vezetőjének. Későbbiek során a mezőgazdasági jogi és a munkajogi tanszéket kaptam meg, és e tanszék vezetője voltam egészen elbocsájtásomig. A tudományos munka területén termelőszövetkezeti, föld-jogi

és munkajogi problémákkal foglalkoztam. (...)”¹

A tudós szerepköre mellé a maga számára is váratlanul került előtérbe 1956 őszén politikusi énje. Visszaemlékezései szerint október 20-án megjelent nála az ún. Összegytemi Tíz Bizottság küldöttsége, s arra kérték, vállalja el az egyetemi fiatalság új szervezetét megalakítani kívánó egyetemi nagygyűlés tanácselnöki tisztét. Bár ekkoriban a szegedi egyetem jogi karának dékánhelyettese volt, de inkább annak tulajdonította a fiatalság iránta tanúsított bizalmát, hogy az egyetemi tanács megbízásából a szociális bizottság elnökeként a kollégiumok és a menzák felügyeletét is ellátta. A hallgatóság számára látható volt, mekkora igyekezettel lépett fel az állapotok megjavításáért, így az orvos-egyetem és a bölcsészkar is egyetértett a gyűlésre történt meghívásával.

A nagygyűlést a bölcsészkar nagyelőadójában tartották, de oda nem fért be mindenki, ezért még az utcán is álltak, s a hangszórón keresztül követték az eseményeket. Az egyetemi diákság egyebek mellett követelte a szovjet csapatok kivonását, a begyűjtés megszüntetését, Rákosiék vád alá helyezését. A legfontosabb döntés azonban a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége megalakítása, majd alapszabályzatának

az elfogadása volt. Másnap a MEFESZ vezetőinek nagy része pedig útnak indult az ország különböző egyetemeire és főiskoláira, hogy részt vegyenek az új diákszervezet országos méretű megszervezésében. Ezek az események hatottak végül a budapesti műegyetemi tüntetés október 23-i megszervezésére is, nem alaptalan tehát a szegedi MEFESZ-megalakulásában látni a forradalom ki-robbanásának közvetlen előzményeit.²

Perbíró József az egyetem Forradalmi Bizottságának tagjaként azonban nemcsak az egyetemen, hanem a város élén is az események egyik főszereplőjévé vált. Október 27-én a Szegedi Néptanács Elnökségének elnökévé választották, majd október 30-a után a Forradalmi Nemzeti Bizottság elnökeként folytatta munkáját a város élén, egészen 1957. február 18-ig. A város új vezetője, nyilatkozatai szerint, nem akart sem kapitalista, sem semmiféle egyéb restaurációt, hanem a „szociális demokrácia” eszméit kívánta képviselni. Letartóztatására 1957 február elején került sor. A népbíró 1957 március elején hozott ítélete szerint Perbíró Józsefet „[...] a népi demokratikus államrendszer kifejezett és céltudatos ellenségének kell tekinteni. Az ellenforradalmi idők alatt és utána is kétszínű játékot folytatott és bár látszólag igyekezett tompítani az ellenforradalmi elemeknek durvaságait, mégis a tárgyalás adatai azt bizonyították, hogy igen sok esetben szemet hunyt a nyílt ellenforradalmárok garázdálkodásai felett és engedte azokat érvényesülni.” Az egyetem akkori rektora, *Bartók Dezső* az ítélet indoklására visszaemlékezve megjegyezte:

1 Meg kell jegyezni, hogy a tanszék nevének sűrű megváltoztatása hűen tükrözte a korszak zavaros politikai átalakulásait. Miután az államosítások következtében a kapitalizmus legtipikusabb jogágát, a kereskedelmi és váltójogot kivezették a jogrendszerből, így a jogtudományi oktatásból is, helyébe szovjet mintára a gazdasági jogot állították. Végül a Gazdasági Jogi Tanszék újabb átalakítását követően Mezőgazdasági és Munkajogi elnevezéssel irányította Perbíró József a Tanszék munkáját 1951-től egészen 1957-es letartóztatásáig.

2 *Bill Lomax*, angol történész a 'Magyarország 1956' című könyvében is arra a következtetésre jutott, hogy az '56-os forradalom vidéken kezdődött, pontosabban Szegeden.

„Perbíró József kollégánk bölcsességének nagy szerepe volt abban, hogy semmilyen atrocitás sem történt Szegeden. Ezért csak gazemberségnek nevezhetem, hogy bebörtönözték, holott inkább hálát érdemelt volna üldözőitől, akiknek korábban talán az életét mentette meg.” Az elsőfokú bíróság 15 év börtönbüntetésre ítélte, de a halálbüntetést kérő ügyészség fellebbezése folytán a jogerős ítélet végül életfogytiglani szabadságvesztésre emelkedett. Perbíró József számára a márianosztrai majd a váci börtönének különösen súlyosnak bizonyultak, együtt raboskodott *Mensáros Lászlóval, Háy Gyulával, Déry Tiborral, Bibó Istvánnal*.³

Perbíró József a 'nagy amnesztiával' 1963 március 26-án szabadult. Felesége már korábban csak Kecskeméten talált állást, így végleg elhagyták Szegedet. Szabadulását követően oktatói, tudományos munkássága folytatására semmi reménye nem lehetett, ezért felhasználva az 1944-ben megszerzett hites könyvvizsgálói oklevelét, nagy nehézségek árán sikerült elhelyezkednie Siófokon, a Vízmű tanácsadójaként. Emlékei szerint a párt és a rendőrség itt is igyekezett kitenni az állásából, de mielőtt eltávolították volna, sikerült nyugdíjba vonulnia.

Valóban, az állambiztonsági szervek szabadulása után is „F”(figyelő)-dossziét vezettek róla. Egy 1972. augusztus 5-án keltezett jelentés például „Volt politikai foglyok találkozójának lefigyeléséről” számolt be. A találkozóra a szegedi Virág cukrászda teraszán került sor egy másik F-dossziés ex-professzor, *Szabó József* társaságában; utóbbit 1950-ben

távolították el a jogi kar Politika Tan-
székének éléről, egyben a felsőoktatás egészéből is. Elkeseredésében családostól megpróbált átszökni a lezárt határon – ő is éveket töltött Márianosztrán.⁴ Kettőjük baráti beszélgetésének lefigyelése 'eredményeként' az állambiztonsági szervek elrendelték Perbíró József „K”-ellenőrzését, azaz postai forgalmának átfogó vizsgálatát (Szabó József postáinak ellenőrzéséről már korábban intézkedtek). Az elrendelt ellenőrzés hivatalos célja: „információkat szerezni, ellenséges tevékenységre utalóan jelzéseket, adatokat szolgáltatni”. Az utókor számára különös haszonnal járt ez az információgyűjtés, ugyanis az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában kezelt iratállományban az állambiztonsági szervek által készített levélmásolatok páratlan történeteket őriznek. Ilyen például Perbíró Józsefnek 1985 tavaszán Szabó Józsefhez írt válaszlevele. Két életfogytiglanra ítélt, meghurcolt, szabadulásuk után tudományos pályájukról végleg eltávolított, emberi méltóságukban súlyosan megsértett idős professzor közös gondjairól esik szó ezekben a levelekben.

Az ekkor 77 éves Perbíró József levele a 75 éves Szabó Józsefnek példája lehet a jövőbe vetett hitnek és az egymás iránti feltétlen bizalomnak, barátságnak. Szabó Józsefnek a hatvanas évek elején bekövetkezett nyugdíjazása után állandósult pesszimizmusának az MTA Kézirattárában a másik örök barátjának, Bibó Istvánnak írt leveleiben is megtalálhatjuk a nyomait. Kiseb-
b eltérésekkel mindhárman egy időben lettek a kommunizmus áldozatai. Az

3 A per másodrendű vádlottja, az 1958. október 6-án kivégzett *Kováts József* medikus-hallgató az 1956-os forradalom és szabadságharc egyetlen szegedi mártírja.

4 Halálának 20. évfordulóján Karunk emlékkonferencián emlékezett meg Szabó József életéről és munkásságának eredményeiről, lásd *Dialógus*, 2012.

akadémikusi, oktatói, kutatói pályá-
juktól politikai okokból munkásságuk
teljében megfosztott professzorok több
szempontból is a társadalom periféri-
ájára szorultak. Megélhetési gondok-
kal küszködve, presztízstüket végképp
elvesztve, társadalmi kapcsolataikat
szétzilálva, az állambiztonság figyelmé-
nek keresztüzében igyekeztek múltjuk
maradék értékeit megmenteni. Perbíró
József leveléből kitűnően Szabó József
kivételes pihenésének egyik színhelyé-
ről, a Kékesről küldte panaszos hangú
leveleit. Évek óta fordítói munkából
szerzett kevés bevétellel igyekezett (aho-
gyan Perbíró József is) javítani csekély
nyugdíja adta megélhetési lehetőségein,
hosszú idő alatt ebből sikerült a néhány
napos üdülésre valót megszórolni.

Bár Perbíró József családja is hasonló
problémákkal küszködött, mégis biztat-
ni kívánja barátját: „A Kékesről kapott
lapokat örömmel vettük, csak azt saj-
náljuk, hogy ennyire pesszimista han-
gulatú! Nem mintha nagy lelkenedésre
lenne okunk, de személyes meggyőző-
déssel vallom, hogy minden nehézség
legyőzésének egyik legösibb fegyvere a
bizakodás, az optimista életszemlélet.
Ha kihúzott sorsjegy értékrendjéhez
hasonlítható személyes életünk, ebből
mégsem vonok le általános értékítéle-
tet, mert akaraterőnk még kimunkál-
hat olyan életutat is, amely valamiben
szépséget is rejteget számunkra. Az már
tőlünk függ, hogy a »minden rosszban
van valami jó« elvét követve keressük
meg azt a bizonyos jót. Az elmúlt év-
tizedek súlyos megpróbáltatásaiban
nagy segítséget jelentett számomra az
epiklétozi bölcséletbe vetett hitem,
mert megmentett attól, hogy elsüllyed-
jek az emberi gonoszságok okozta sé-
relmekben. Nem mondom, hogy töké-
letesen sikerült minden vonatkozásban

a lelki egyensúlyom megőrzése, mert
elsőként a hányinger fel-felvetődik ben-
nem még mostanában is. Nézz körül:
merre tart a világ dicsősége sok olyan
ember vonatkozásában is, akik jó ideig
csakis a napos oldalon díszlegettek? Ezek
aztán belebetegsznek a mellőzöttség fe-
lett érzett bánatukba. Úgy tűnnek el a
közélet süllyesztőjében, mintha nem is
lettek volna. Legyen erőt adó számodra
az a tudat, hogy mindig becsülettel és a
legjobb tudással szolgáltad azt a felada-
tot, amit pályád értékeremtő módon
való teljesítéséhez jellemed megszabott.
S csak mosolyogva ints búcsút mindan-
nak, ami mögötted van.”

A József Attila Tudományegyetem Ta-
nácsa 1989 végén hozott határozata meg-
állapította, hogy „történetének évtizedei
alatt az Egyetem számos értékes mun-
katársa illetve hallgatója vált politikai
okokból méltatlan, súlyos következmé-
nyekkel járó eljárás áldozatává. Az Egye-
tem Tanácsa e döntéseket az *universitas*
szellemével ellentétesnek ítéli, azoktól
magát elhatárolja; az érintetteknek, il-
letve hozzátartozóiknak mély sajnálatát
fejezi ki, és őket töretlenül az *Alma Mater*
legszelesebb közössége tagjának tekinti.”
E határozat szellemének megfelelően ke-
rült sor Perbíró József rehabilitálására is,
illetve – kései erkölcsi jóvátételként – a
professor emeritus cím odaítélésére.

Az életének 84. évében elhunyt Per-
bíró professzortól 1991. október 30-án
a Dóm altemplomában vettek búcsút
barátai, tisztelői, egykori tanítványai.
Nagy Ferenc, Karunk dékánja arra emlé-
keztetett: „Perbíró professzor tanúságté-
tele az emberi humánumról, a becsüle-
tes és következetes kiállásról a kollégák,
a volt tanítványok, a jövő szakemberei
számára örök példa marad”.

Dr. Révész Béla
habil. egyetemi docens



Kari Hírek

Dr. Nagy Csongor István egyetemi tanár (Nemzetközi Magánjogi Tanszék) „The Dormant Commerce Clause’s Unfulfilled Constitutional Promise to Rule out Protectionism: Proposal for a New Doctrine” címmel előadást tartott a ’Seventh Annual ACS Constitutional Law Scholars Forum’ című, az American Constitution Society of Law and Policy, a Barry University Dwayne O. Andreas School of Law és a Texas A&M University of Law által Orlandóban, Floridában szervezett konferencián.

2022. február 25.

Dr. Berki Gabriella adjunktus (Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék) „Cross-border healthcare: recent CJEU case law” címmel tartott előadást az Európai Jogakadémia által szervezett ’Annual Conference on EU Social Security Law 2021’ elnevezésű *online* konferencián.

2021. március 22–24.

Dr. Sziebig Orsolya Johanna adjunktus (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) az EUGLOH együttműködés keretében, a Faculté Jean Monnet – Université Paris-Saclay meghívására „It’s Time to Protect Nature The Impacts and Causes of Biodiversity Loss” címmel előadást tartott. Az előadáson és az azt követő beszélgetésen a biodiverzitáscsökkenés okain és hatásain, valamint a jogi szabályozás alapvető irányain túl, változatos környezetjogi kérdésekről zajlott diskurzus.

2021. április 2.



Dr. Sziebig Orsolya Johanna

Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár (Magyar Jogtörténeti Tanszék) „Árvaszékek működése a dualizmus korában” címmel tartott előadást az MTA IX. Osztályának Jogtörténeti Albizottsága és a MTA-ELTE Jogtörténeti Kutatócsoport által ’Az állami szegényügyi igazgatás alapjaitól a szociális közigazgatás komplex értelmezéséig. Megújuló törekvések – továbbélő tradíciók a dualizmus korában és a két világháború között’ c. szervezett *online* konferencián.

2021. április 21.

A Szegedi Tudományegyetem már több éve igyekszik elmélyíteni tudományos kapcsolatait az ukrán Uzhhorod National Universityvel, amelynek eredményeképpen a XIII. International Scientific and Practical Conference 'Transcarpathian Legal Readings. Development of the Legal System and European Integration of Ukraine' című konferenciára két jogtörténettel foglalkozó szegedi kutatót is meghívtak. A rendezvényen előadást tartottak: *Dr. Varga Norbert* egyetemi docens: „The Hungarian Cartel Regulations in the Interwar Period” és *Dr. Pétervári Máté* adjunktus: „The Authority and Liability of the Bankruptcy Trustee in the 19th Century in Hungary” címmel.

2021. május 27.

Dr. Antal Tamás egyetemi tanár (Európai Jogtörténeti Tanszék) „Self-management and Local Public Administration in Yugoslavia and Hungary after World War II” címmel adott elő a 'Lecture at a Comparative Seminar within the project »Harmonization of Serbian and Hungarian (domestic) law with the European Union Law and cross-border cooperation« c. konferencián. Helyszín: Novi Sad/Szeged (*online*).

2021. június 17.

Dr. Tribl Norbert adjunktus (Közjogi Intézet) moderálásával 'Nemzet, Közösség, Kisebbség, Identitás. A nemzeti alkotmánybíróságok szerepe és aktivizmusa az alkotmányos identitás védelmében' címmel *online* kerekasztal-beszélgetésre került sor Karunkon. Köszöntőt mondott *Dr. Trócsányi László* professzor, európai parlamenti képviselő és *Dr. Korbecz Tamás* professzor,

alkotmánybíró (Szerbia). Az alábbi előadások hangzottak el; *Dr. Sulyok Tamás*, az Alkotmánybíróság elnöke: „Alkotmányos identitás és a tagállami alkotmánybíróságok integrációs felelőssége”, *Dr. Blutman László* egyetemi tanár (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék): „Az alkotmányos identitás és az Európai Unió Bíróságának joggyakorlata”, *Dr. Chronowski Nóra* egyetemi tanár (NKE): „Alaptörvények, identitások – gondolatok a német és a magyar alkotmánybírói gyakorlat irányairól”, *Dr. Paczolay Péter* egyetemi tanár (Politológiai Tanszék), az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírāja: „Az identitás fogalma az Európai Emberi Jogi Bíróság gyakorlatában”, *Dr. Stumpf István* egyetemi tanár (SZIE): „Az alkotmányos identitás, mint a nemzeti szuverenitás egyik védőbástyája”, *Dr. Somssich Réka* egyetemi tanár (ELTE): „Az alkotmányos identitás a francia joggyakorlatban” és *Dr. Szakály Zsuzsa* adjunktus (Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete): „A nemzet és az identitás fogalma a nyugat-balkáni országok alkotmányában”.

2021. június 17.

Az Athens Institute for Education and Research elnevezésű szervezet '18th Annual International Conference on Law' elnevezésű *online* konferenciáján a Magyar Jogtörténeti Tanszék két munkatársa tartott előadást: *Dr. Varga Norbert* egyetemi docens: „The Adaptation of the First Hungarian Legislation on Cartels” és *Dr. Pétervári Máté* adjunktus: „The Historical Roots of the Hungarian Bankruptcy Law” címmel.

2021. július 12–13.



Dr. Szabó Pál

Dr. Szabó Pál tudományos munkatárs (Európai Jogtörténeti Tanszék) „Egy királyi évszám nyomában. Hunyadi Mátyás életkoráról” címmel tartott előadást a 'Hunyadiak és Corvinok' c., a Magyarságkutató Intézet által szervezett nemzetközi tudományos konferencián, Budapesten.

2021. július 23.

Dr. Szabó Pál tudományos munkatárs (Európai Jogtörténeti Tanszék) „'Mily remekmű az ember! Mily nemes az értelme!' – A Hamlet emberképének egy antik görög párhuzamáról” címmel tartott előadást 'A Felszabadulás Napja. Tisztelgés a görög szabadságharc két-századik évfordulóján' c. nemzetközi konferencián, Budapesten, az Eötvös Kollégiumban.

2021. szeptember 4.

Dr. Varga Norbert (Magyar Jogtörténeti Tanszék) egyetemi docens és *Dr. Nagy Csongor István* egyetemi tanár (Nemzetközi Magánjogi Tanszék), valamint *Maciej Bernatt* (University of Warsaw) szervezésében a 'History of Competition Law. Comparative Aspects and Lessons for Today' című rangos nemzetközi versenyjog-történeti konferenciának adott otthont az *online* tér. A rendezvényen *Dr. Nagy Csongor István* „The Origins of Normativism in EU Competition Law” címmel tartott előadást, míg *Dr. Varga Norbert* „History of Antitrust Regulation in Hungary: An of Europe's „Pre-Modern” Competition Law” elnevezéssel ismertette legújabb kutatásait.

2021. augusztus 31.

Dr. Merkovity Norbert egyetemi docens (Politológiai tanszék) előadásokat tartott „Self-mediatization and populism in Hungary” és „Refugees in the media: Attention-based politics of Hungarian public broadcast” címmel a portugáliai Bragában megrendezett ’8th European Communication Conference’ c. eseményen.

2021. szeptember 6–9.

Dr. Pongó Tamás adjunktus „A cyberbullying és a diákok véleménynyilvánítási szabadsága, különös tekintettel az USA jogrendszerére” c. könyvéről a szerzővel *Dr. Tóth Judit* egyetemi docens (mindketten: Közjogi Intézet) beszélgetett Szegeden, a MTA SZAB székházában.

2021. szeptember 13.

Dr. Antal Tamás egyetemi tanár (Európai Jogtörténeti Tanszék) „Korai sajtókerek a debreceni királyi vegyesbíróság előtt” címmel tartott előadást ’A cenzúra valósága – történelmi jelenkor?’ c. konferencián, az MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának Jogtörténeti Albizottsága és az MTA-ELTE Jogtörténeti Kutatócsoport szervezésében, Budapesten.

2021. szeptember 17.

Dr. Pozsonyi Norbert adjunktus (Római Jogi Tanszék) „*Mosaiken aus der italienischen Prozesspraxis im 1. Jh. n. Chr. – Exegese zu TPSulp. 27*” címmel tartott előadást a ’XXIV. Internationales Sommerseminar zur antiken Rechtsgeschichte’ (Bécs/Döbling, 2021. szeptember 16–19.) elnevezést viselő konferencián.

2021. szeptember 18.

Dr. Váradi Szilvia adjunktus (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) „Data protection vs. using emerging technologies: how to fight against COVID-19 while staying legally compliant?” címmel tartott előadást a ’MultiScience – XXXIV. microCAD International Multidisciplinary Scientific Conference’ elnevezésű konferencián (Miskolci Egyetem).

2021. szeptember 23.

Dr. Balogh Elemér egyetemi tanár (Európai Jogtörténeti Tanszék) a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Jogtudományi Intézete által Kolozsváron szervezett II. Bűnügy-történeti konferencián „Sobri Jóska, a leghíresebb bakonyi betyár” címmel tartott előadást.

2021. szeptember 23–24.

Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár (Magyar Jogtörténeti Tanszék) „Tárkány Szücs Ernő és a magyar végrendelet kutatás” címmel tartott előadást a tudós születésének 100., a Kutatócsoport megalakulásának 10. évfordulóján megrendezett Jubileumi Nemzetközi Interdiszciplináris Konferencián, Hódmezővásárhelyen.

2021. szeptember 30.– október 1.

Dr. Jakab Éva egyetemi tanár (Római Jogi Tanszék) Oxfordban (Brasenose College), a „Law and Life in Pompeii” c. konferencián „Credits and Sureties: Some Thoughts on TPSulp. 68” címmel tartott előadást.

2021. október 1.

A Politológiai Tanszék oktatói-kutatói részt vettek a Debreceni Egyetem



Horváth Attila egyetemi tanár, alkotmánybíró előadást tart a szegedi jogtörténeti konferencián

Politikatudományi Tanszék, a Pécsi Tudományegyetem Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék és SZTE Politológiai Tanszék első közös *workshop*-ján, Hajóson.

2021. október 1–2.

Dr. Sziebig Orsolya Johanna adjunktus (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) szervezésében került megrendezésre a III. Nemzetközi Jogi Ki Mit Tud? Verseny. A bíráló bizottságban *Dr. Váradi Szilvia*, a tanszék adjunktusa és *Dr. Hárs András* adjunktus (NKE) foglaltak helyet.

2021. október 14.

Dr. Antal Tamás egyetemi tanár (Európai Jogtörténeti Tanszék) Concha Győzőről (1846–1933) tartott előadást a X. Szegedi Jogtörténeti Napokon.

2021. október 14.

Dr. Balogh Elemér (Európai Jogtörténeti Tanszék) és *Dr. Homoki-Nagy Mária* egyetemi tanárok az MTA-ELTE Jogtörténeti Kutatócsoport által Budapesten szervezett 'Az Országbírói Értekezlet a törvénykezés tárgyában' elnevezésű konferencián „Az Októberi Diploma és az Országbírói Értekezlet” ill. „A magyar polgári anyagi magántörvények visszaállíttatnak...” címmel tartottak előadást.

2021. október 20.

Dr. Pétervári Máté adjunktus (Magyar Jogtörténeti Tanszék) Miskolcon tartott előadást 'A közigazgatás történeti változásai Észak(kelet)-Magyarországon a modern korban' elnevezésű régiótörténeti konferencián „A polgári kori Magyarország járási szervezetének kiépítése Északkelet-Magyarországon” címmel.

2021. október 20–21.

Who were the bankrupts?



Vilibáld Bogdanovits Birth: 1813 in Timisoara, Armenian ancestors Original profession: Office-holder in the county, soldier His job from 1849: Landowner in Párdány (Meda) Member of the National Assembly in 1861 and 1870-1872 Marriage: Sztojánovics Leopoldina (one common son: Ferenc) Death: 1878	Virgil Bogdanovits Birth: 1829, Armenian ancestors Original profession: soldier His job from 1849: Landowner Return to the military after the bankruptcy Staying in Budapest Death: 1899
---	---




„Vitam impendere vero”

Dr. Pétervári Máté előadása

Dr. Merkovity Norbert egyetemi docens (Politológiai Tanszék) előadást tartott „Ideologically-charged news” címmel a Krakkóban megrendezett 'CEECON 2021' konferencián.

2021. október 22–23.

Dr. Schiffner Imola adjunktus (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) „Euroscpticism?” címmel előadást tartott a House of European Affairs and Diplomacy ifjúsági szervezet rendezvényén a Szegedi Tudományegyetemen.

2021. október 28.

Dr. Schiffner Imola adjunktus (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) „Erasmus-koordinátori tevékenység tapasztalatai – AJTK” címmel előadást tartott az SZTE Erasmus+ Day rendezvényén a Szegedi Tudományegyetemen.

2021. november 4.

Dr. Antal Tamás egyetemi tanár (Európai Jogtörténeti Tanszék) „Egy el nem készült szervezeti szabályrendelet története Hódmezővásárhelyen a Horthy-korszakban” címmel tartott előadást a 'Területi önkormányzatok az 1920-as években. Testületek, választások és reformtervek' c. konferencián a TK Jogtudományi Intézet (JTI), a Politikatörténeti Intézet (PTI), az NKE ÁNTK Alkotmányjogi és Összehasonlító Közjogi Tanszék szervezésében, Budapesten.

2021. november 25.

Dr. Schiffner Imola adjunktus (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) „New Residence Schemes in the European Union after the Brexit” címmel tartott előadást a 'Contemporary Issues of Public Administration Conference' című konferencián a Szegedi Tudományegyetemen.

2021. december 10.

’A mesterséges intelligencia jogi felelősségének vetületei’ címmel, hagyományteremtő szándékkal, egyetemisták számára hirdetett pályázatot az MTA TK Jogtudományi Intézet az ún. MILAB kutatási program keretében 2021 nyarán. Karunkról ketten is díjazottak lettek; *Agócs Petra* „Az önvezető autók által felvetett problémákra, különösképp a villamos-dilemmára adható lehetséges válaszok a magyar büntetőjog alapján” c. pályamunkájáért megosztott I. díjban részesült, *Móczár Dóra* pedig a „Mesterséges intelligencia és a büntetőjogi felelősségi kérdések, különös tekintettel az önvezető autókra” c. dolgozatával III. helyezést ért el.

2021. december 14.



Jobb oldalon Móczár Dóra, közösen Agócs Petra

Kitüntetések

Doctor Honoris Causa

Bertrand Mathieu a Paris I Panthéon-Sorbonne Egyetem professzora vehette át 2021. november 13-án az SZTE centenáriumi tanévének Egyetem Napja rendezvénysorozatának záró Ünnepi Szenátusülésén.

Bertrand Mathieu professzor több mint egy évtizede áll szoros kapcsolatban a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karával. Sze mélyes elköteleződésével, kiemelkedő nemzetközi kapcsolatrendszerével, valamint elismertségével és nem utolsósorban szakmai tudásával jelentős mértékben járult hozzá a Karunkon elsősorban összehasonlító alkotmány-

jogi témában, és különösen francia nyelven zajló kutatási tevékenységek sikeréhez, azok nemzetközi beágyazásához. A kari kutatási programokban való önkéntes részvétele nem csak a tevékenységek megvalósulását tették lehetővé, de meghatározóan növelték azok szakmai színvonalát, és nagymértékben hozzájárultak a nemzetközi lát- hatóságunk növeléséhez.

Bertrand Mathieu professzor a Paris I Panthéon-Sorbonne Egyetem tanára, tizenkét éven keresztül az Egyetem alkotmányjogi kutató központjának vezetője; közel egy évtizeden át a Francia Alkotmányjogi Egyesület elnöke, jelenlegi tiszteletbeli elnöke, a Nem-

zetközi Alkotmányjogi Egyesületnek pedig alelnöke. Szakmai elismertsége Franciaországban általános, de nemzetközi szinten is rendkívül elismert alkotmányjogász, akinek kutatási területe kiemelkedően magas számú publikációi által is bizonyítottan rendkívül széles, az alkotmányjog több területét lefedi. A Karunkkal való együttműködés elsősorban az Európa-jog és az alkotmányjog területei közötti összefüggésekre vonatkozó kutatásai kapcsán került sor.

Rektori Elismerő Oklevél

Mészáros Zsuzsanna ügyvivő szakértő (Dékani Hivatal) és *Takács Judit* ügyintéző (Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék) vehette át 2021. július 5-én a Szegedi Tudományegyetem kinevezéseket és kitüntetések átadó ünnepségén.

Moór Gyula-díj

Dr. Szabó Imre egyetemi tanár (Civilisztikai Tudományok Intézete) vehette át 2021. augusztus 20-án az államalapító Szent István király ünnepe alkalmából dr. Varga Judit igazságügyi miniszter asszonytól.

Az Év Fiatal Oktatója Elismerő Oklevél

Dr. Mezei Péter egyetemi docens (Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet) vehette át 2021. szeptember 4-én az SZTE Centenárium Rendezvénysorozatának nyitó eseményén.

A legjobb PhD disszertáció (2021)

Dr. Harkai István adjunktus (Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet) vehette át 2021. szeptember 18-án az Első Magyar Jogi Könyvszalonnán rendezvényén.

Év Fiatal Kutatója Elismerő Oklevél

Dr. Molnár Erzsébet adjunktus (Bűnügyi Tudományok Intézete) vehette át 2021. november 13-án az SZTE centenárium tanévének Egyetem Napja rendezvénysorozatának záró Ünnepi Szenátusülésén.

Pro Laudanda Promotio-díj

Dr. Pongó Tamás adjunktus (Közjogi Intézet) vehette át 2021. november 13-án az SZTE centenárium tanévének Egyetem Napja rendezvénysorozatának záró Ünnepi Szenátusülésén.

Mestertanár Aranyérem

Dr. Varga Norbert egyetemi docens (Magyar Jogtörténeti Tanszék) vehette át 2021. november 24-én a 35. OTDK befejezése alkalmából rendezett kitüntetésátadó ünnepi ülésen a Magyar Tudományos Akadémián.

A Jog szolgálatában díj (MÜK)

Dr. Szabó Imre professor emeritus (Civilisztikai Tudományok Intézete) vehette át 2021. november 27-én a Magyar Ügyvédi Kamara 2020. és 2021. évi ünnepi ülésén.

Bocskai-díj

Dr. Trócsányi László egyetemi tanár (Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete) vehette át 2021. december 17-én Kolozsvárott, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem ünnepi szenátusi ülésén.

Professor emeritus

Dr. Paczolay Péter egyetemi tanár 2021. július 1-től, *Dr. Szabó Imre* egyetemi tanár pedig 2021. október 13-tól viseli a címet.



*A kitüntetettek: Dr. Pongó Tamás, Dr. Bertrand Mathieu, Dr. Görög Márta,
Dr. Molnár Erzsébet és Dr. Paczolay Péter*

Kari kitüntetésben részesült

Kiváló Dolgozó-díj szeptember 9-én a kari Újra Együtt
Patyi Zoltánné ügyvivő szakértő (Jogi Party-n.
Információs Kabinet) vehette át 2021.

Diplomaosztó

A 2021. évben kiadott oklevelek számát jelentősen megnövelték a 350/2021. (IV. 24) Korm. rendelet 1. §-a alapján kiadott oklevelek: mindazok, akik 2021. augusztus 31-ig sikeres záróvizsgát tettek, mentesültek az oklevél kiadásának idegen nyelvi követelményként előírt nyelvvizsga letételének kötelezettsége alól (létszámuk szakonként, zárójelben olvasható).

Jogász szak

nappali tagozat: 91 fő
levelező tagozat: 25 (11) fő

Nemzetközi tanulmányok szak

alapszak (BA), magyar nyelven: 19 (8) fő
mesterszak (MA), magyar nyelven: 14 (10) fő
mesterszak (MA), angol nyelven: 20 fő
mesterszak (MA), francia nyelven: 14 fő

Munkaügyi és társadalombiztosítási igazgatási szak

alapszak (BA), nappali tagozat: 42 (9) fő
alapszak (BA), levelező tagozat: 35 (16) fő
mesterszak (MA): 16 fő



Avatás a TIK-ben, Covid idején

Politológia szak

alapszak (BA): 14 (3) fő

mesterszak (MA): 2 (1) fő

Jogi asszisztens szak

felsőoktatási szakképzés: 39 fő

PhD

Pathak Maitrayee

Pustina Lorik

Dr. Hárs András

Vallejo Galárraga Wilson Santiago

Habilitáció

Dr. Varga Norbert

Díszoklevelet kapott

A szegedi jogi karon 70 (rubin), 65 (vas), 60 (gyémánt) és 50 (arany) évvel ezelőtt végzetek 2021. szeptember 30-án vehették át az SZTE József Attila Tanulmányi és Információs Központjában az életkorukkal és becsülettel végzett munkájukkal kiérdemelt díszokleveleiket. Rendhagyó alkalommal került sor a díszdiplomák átadására, mivel a

Covid járvány miatt 2020-ban elmaradt ez az ünnepség, amit most pótol az Egyetem. A kari hallgatói önkormányzat elnökének (Ábrahám Tamás), az avató dékánnak (*Dr. Varga Norbert*) és a díszoklevéllel kitüntetettek nevében szóló, sokunk egykori oktatója, *Dr. Vastagh Pál* beszédét is olvashatjuk.

(2020)

Vasdiploma

Dr. Új Zoltán

Dr. Lakatos László

Gyémántdiploma

Dr. Ádám Imre

Dr. Bárdosi Istvánné dr. Ludányi Magdolna Erzsébet

Dr. Bódog Jánosné dr. Fábisz Katalin Márta

Dr. Görögné dr. Molnár Dorottya

Dr. Horváth Antal

Dr. Jancsó János

Dr. Lantos János

† Dr. Szabó János

Dr. Vida Mihály

Aranydiploma

Antalfalviné dr. Tóth Hajnalka

Dr. Czuczi Jánosné dr. Szekeres Katalin

Dr. Gyenes Levente

Dr. Gyurik Mária

Dr. Hegedűs György József

Dr. Hegyi Antalné dr. Csicsai Anikó

Dr. Liska Andrásné dr. Ábrahám Orsolya Katalin

Dr. Keczer András Zoltán

Dr. Kovács József Bálint

Dr. Kozma Istvánné dr. Váradi Katalin

Dr. Kun Árpád László

Dr. Pap János

Dr. Selmeci Hedvig

† Dr. Tisza Tibor

† Dr. Tóth Károly

Dr. Pásztor Ildikó Márta

Dr. Zsíros Pál

(2021)

Rubindiploma

Dr. Szilágyi György József



*Az avató dékán, Dr. Varga Norbert
és Dr. Szilágyi György József*

Vasdiploma

Dr. Ravasz Lászlóné dr. Rác Viktória

Aranydiploma

Dr. Borsodi György

Dr. Bodó Sándor Tamás

Dr. Czucz Ottó professor emeritus

Dr. Csanádi László

Dr. Dautlik Mária

Dr. Deák Julianna

Dr. Gally Mihály

Dr. Gócs István

Dr. Győrfi Attila

Dr. Hankovszky Zsolt Zoltán Árpád

Dr. Izsák Péter

Dr. Jubász Endre

Dr. Kalocsai Margit

Dr. Kaszap Gyula

Dr. Kaszapné dr. Szolnoki Erzsébet

Dr. Kolláth György

Dr. Konkoly Csaba



Dr. Izsák Péter átveszi aranydiplomáját

Dr. Konkolyiné dr. Csikós Klára

Lerner Károlyné dr. Imre Erzsébet

† Dr. Lengyel László István

Dr. Móra Istvánné

Dr. Nagy Lászlóné dr. Nagy Gabriella Éva

Dr. Orosz Csaba

Dr. Palásti Gábor

Dr. Pánti Irén

Dr. Pusztay Zsuzsanna

Pusztayné dr. Jakab Róza

Dr. Radnóti Judit

Dr. Reményi Júlia

Dr. Sömjéni László Géza

Dr. Spánier Józsefné

Subajdáné dr. Kocsis Éva

Dr. Szarvas Mária

Dr. Szeles András

Dr. Szikszai Julianna

Dr. Szekszárdi Zsuzsanna

Takács Istvánné dr. Varga Erzsébet

Dr. Takács Lajos

Dr. Tápai Piroska

Dr. Ungvári István

Dr. Varga Miklós Andrásné

Dr. Vastagh Pál

Dr. Veréb Balázs András

Dr. Végvári Gusztáv



Dr. Kónya Zoltán rektorhelyettes átadja a gyémántdiplomát Dr. Vida Mihálynak

Tisztelt Jubiláló Kollégáink! Kedves Vendégeink!

Régóta várt, örömteli esemény részei vagyunk mindannyian, ugyanis újra átélhetjük a díszdiploma ünnepélyes körülmények között történő átvételének felemelő érzését. Sajnálatos módon a tavalyi évben a pandémia miatt nem volt lehetőségünk az akkor jubiláló hallgatóinkat személyesen köszönteni, azonban nagy örömmel tölt el, hogy a mai napon együtt ünnepelhetünk mind a 2020. évben, mind a 2021. évben jubiláló alumnusainkkal.

A Szegedi Tudományegyetem szép és megőrzendő hagyománya, hogy 50, 60, 65, 70 és 75 évvel ezelőtt végzett hallgatóinak arany-, gyémánt-, vas-, rubin- ill. gránitdiplomát adományoz, elismerve azt a munkát, amelyet diplomájuk megszerzése óta szakterületükön végeztek. A díszdiplomával az Egyetem és Karunk egyaránt elismeri, hogy becsülettel elvégezték mindazokat a feladatokat, amelyeket az elmúlt évtizedekben hivatásrendjük és a szakmájuk elvárt Önöktől. Bízom benne, hogy a megérdemelt megbecsülésben munkás éveik során is részük volt.

Jubiláló kollégáink önéletrajzait olvasva csodálattal és tisztelettel láthatjuk, hogy a szegedi jogi kar diplomája az

egyéni tehetséggel és szorgalommal társulva, mennyire szerteágazó feladatok ellátására képesítette Önöket. Kívánom, hogy ötven, hatvan, hatvanöt és hetven évvel a végzés után a szakmai tevékenység és a magánélet mindennapjaiknak esszenciája ízesítse meg az elkövetkező éveket, adjon további erőt Önöknek. Meggyőződésem, hogy életútjuk és az eddig elvégzett értékes munkájuk példaként szolgálhat hallgatóink számára: tanulással, céltudatossággal és a jó ügy iránti elkötelezettséggel tevékenyen formálhatjuk jövőnket. Bár az élet különböző utakra és helyekre sodorta hallgatóinkat, kérem, sose felejtsek el, hogy Önök mindig a szegedi jogi kar közösségének részesei maradnak!

Az *Alma Mater* nevében ezúton tisztelettel köszöntöm díszdiplomájuk átadása alkalmából Önöket, és kívánom, hogy a következő díszoklevél átadó ünnepségen jó egészségben találkozzunk, valamint azt is, hogy még nagyon sok, boldogságban és sikerekben gazdag évet töltsenek családjuk és szeretteik körében.

Dr. Varga Norbert
egyetemi docens, dékánhelyettes,
avató dékán



Tisztelt Dékán Asszony, Tisztelt Avató Tanács, Kedves Jelenlévők!

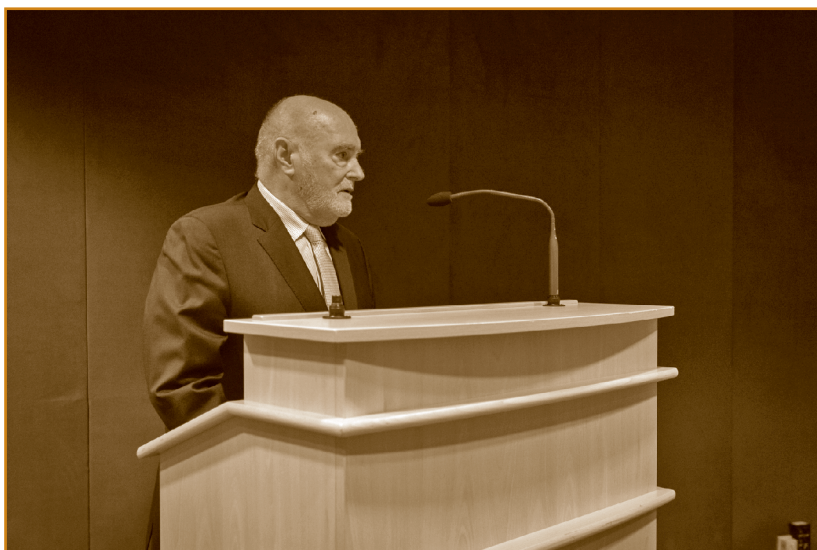
Az 1971. januárjában végzett hallgatók nevében köszönöm a Kari Tanács döntését, miszerint az aranydiploma iránti kérelmünket elfogadta. Azt is örömmel fogadtuk, hogy a járvány körülményei közepette is biztosította a Kar vezetése e szép, ünnepélyes átadás lehetőségét, hiszen életpályánk kiemelkedően fontos eseményéről van szó.

Alapos szelekciót követően, 1966. őszén kezdtük meg tanulmányainkat a JATE Állam- és Jogtudományi Karán. A fiúk egy része egy speciális 11 hónapos elő-kurzuson is részt vett a szomszédos Hódmezővásárhelyen. Várakozással, izgalommal, nagy reményekkel érkezünk és nem csalódtunk. Az akkor még három karból álló egyetemen a jogi kart sajátos hangulat jellemezte: nemcsak az itt oktatott tárgyak eltérő jellege folytán, de más volt az atmoszféra. Könyvedebb, kicsit bohémabb volt a légkör, szorosabb volt az oktatók és hallgatók

közötti kapcsolat. Mindez azonban nem jelentette azt, hogy nem kellett szigorú követelményeknek eleget tennünk.

Nagyszerű professzori, oktatói gárda tanított minket. Bátran állíthatom, a kor magyar jogtudományának kiemelkedő művelői, az akkori kodifikációs munkálatok meghatározó szereplői. Nagy szerencsénk volt, hogy ők készítették fel bennünket a jogász hivatásra. A magas színvonalú oktatás emberséges légkörrel párosult: oktatóink törődtek a hallgatóikkal, nemcsak a szakmai tudás átadását tartották fontosnak, példát mutattak emberi tartásból, az értelmiségi hivatásból, a stílusos viselkedésből. Mindannyiunk számára külön öröm, hogy itt köszönhetjük *Tóthné FABIÁN Esztert*, egykori kedves oktatónkat, akinek munkájában a fentiek tökéletes harmóniában voltak.

Évfolyamunk az évek során összetartó közösséggé vált, segítettük, támogattuk



Az avatottak nevében köszöntőt mondott Dr. Vastagh Pál, egykori igazságügyi miniszter



A kitüntettek egy csoportja

tuk egymást tanulmányaink befejezését követően is. 1971. után soha nem szakadt az évfolyamtalálkozók sorozata. Egyetemi éveink alatt nagyszerű felkészítést kaptunk, olyan tudást, szemléletet, amely a megváltozott történelmi körülmények között is segített bennünket a helytállásban. Az elmúlt évtizedek során mindannyiunk mögött komoly szakmai teljesítmény áll, sokan közü-

lünk a hazai szakmai közéletben és nemzetközi intézményekben is fontos szerepet töltöttek be igen eredményesen.

Szakmai pályafutásunk már véget ért. Hálával és büszkeséggel gondolunk mindig a szegedi jogi karra, professzorainkra, oktatóinkra. Nemcsak a boldog és vidám egyetemi élet emlékei kötnek ide minket, hanem a megszerzett tudás, az a jogászai ethosz, ami nélkül nem



Dr. Tóthné Dr. Fábíán Eszter c. egyetemi tanár (középen) együtt ünnepelt egykori tanítványaival

állhattunk volna helyt a pályán. Ez a megbecsülés abban is kifejeződik, hogy évfolyamunkból ilyen sokan kívántunk személyesen is részt venni ezen az ünnepi eseményen.

Tisztelt Dékán Asszony, Tisztelt Avató Tanács!

Kollegáim nevében is köszönöm kérelmünk teljesítését, a megtiszteltetést. Kívánom, hogy a szegedi jogi kart a következő években/évtizedekben is övezzék jogászok új nemzedékeinek megbecsülése és ragaszkodása.

Köszönöm figyelmüket.

Dr. Vastagh Pál

Tisztelt Dékánhelyettes Úr! Tisztelt Díszdiplomások és Oktatók! Kedves Meghívottak!

Igen nagy megtiszteltetés, hogy hallgatóként olyan emberekhez szólhatok, akik számára a jog nem csupán munka, hanem hivatás, hiszen a munka elvégzendő, de a hivatás maga az Élet.

Úgy vélem, kijelenthetjük, hogy *Arisztotelész* híres gondolata, miszerint „a jog szenvedély nélküli értelem” itt nyer el-lenbizonyítást, mivel egy hivatást nem lehet szenvedély és érzelmek nélkül gyakorolni. Hallgatóként csak remélhetem, hogy bennem is meglesz mindaz a tűz, elhivatottság, szorgalom és humánus,

amivel a jog számomra sem csupán munka lesz.

Gondolataimat *Rejtő Jenő* szavaival zárnám: „A Jog tömören: maga az ember. Az ember ősi igénye, amelyet odaítélt neki a természet. Ha az emberiségnek sikerül majd érdemességét bizonyítania, akkor örökbe kapja a jogot.” Úgy gondolom, az itt jelenlévőknek köszönhetően ez a perc már nincs messze.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Ábrahám Tamás
a Kar HÖK elnöke



A Pólay Elemér Alapítvány támogatói



A FEJLŐDÉS ENERGÍÁJA



Mizo sole

PRINTKER
Office Land



